

Çalışma Programı 2022

2022 YILI ÇALIŞMA PROGRAMI
(1 OCAK – 31 ARALIK 2022)
(REVİZYON 4)

(AĞUSTOS 2022)

TR33 Bölgesi (Afyonkarahisar, Kütahya, Manisa, Uşak)

İÇİNDEKİLER

TABLolar LİSTESİ.....	3
GRAFİK LİSTESİ	3
KISALTMALAR.....	4
YÖNETİCİ ÖZETİ / SUNUŞ	6
1. GİRİŞ	7
2. SONUÇ ODAKLI PROGRAMLAR.....	9
2.1. İmalat Sanayisinde Teknolojik Dönüşümün Sağlanması Sonuç Odaklı Programı (TEKNO SOP).....	9
2.1.1. Amaç	9
2.1.2. Arka Plan ve Müdahale Gerekçesi	9
2.1.3. Sonuç ve Çıktı Hedefleri	15
2.1.4. Proje ve Faaliyetler.....	16
2.1.5. Program Süresi ve Zaman Planlaması.....	22
2.1.6. İzleme ve Değerlendirme	22
2.2. Alternatif Turizmin Geliştirilmesi Sonuç Odaklı Programı (TURİZM SOP).....	24
2.2.1. Amaç	24
2.2.2. Arka Plan ve Müdahale Gerekçesi	24
2.2.3. Sonuç ve Çıktı Hedefleri	28
2.2.4. Proje ve Faaliyetler.....	29
2.2.5. Program Süresi ve Zaman Planlaması.....	34
2.2.6. İzleme ve Değerlendirme	34
2.3. Mesleki Eğitim Sonuç Odaklı Programı (MESLEK SOP)	36
2.3.1. Amaç	36
2.3.2. Arka Plan ve Müdahale Gerekçesi	36
2.3.3. Sonuç ve Çıktı Hedefleri	41
2.3.4. Proje ve Faaliyetler.....	42
2.3.5. Program Süresi ve Zaman Planlaması.....	47
2.3.6. İzleme ve Değerlendirme	48
3. Kurumsal Gelişim	49
3.1. Araştırma, Analiz ve Programlama	49
3.2. İş Birliği ve Koordinasyon.....	49
3.3. Kapasite Geliştirme	49

3.4.	Tanıtım Faaliyetleri.....	51
3.5.	Diğer Proje ve Faaliyetler	52
4.	Yerel Kalkınma Fırsatları.....	53
4.1.	Araştırma ve Analiz Çalışmaları.....	53
4.1.1.	Yeni Bölge Planı Çalışmaları	53
4.1.2.	Uluslararası Ticaret Raporu – Kiraz.....	53
4.1.3.	Cinsiyet Eşitliği Eylem Planı	54
4.1.4.	Kula OSB'nin Plan ve Projelerinin Hazırlanması	55
4.1.5.	Acil Müdahale Gerektiren Konulara Yönelik Araştırmalar	55
4.1.6.	Yeşil OSB ve Yeşil Enerji Bilinçlendirme Çalıştayı.....	56
4.1.7.	Girişimcilik Eğitimleri	57
4.1.8.	Makine ve Yazılım Sektörü Eşleştirme Çalıştayı.....	58
4.1.9.	Üreten Şehrin Üreten Kooperatifleri Buluşması	58
4.1.10.	Kadın Kooperatiflerine Yönelik Çalışmalar.....	59
4.2.	Tanıtım Faaliyetleri.....	61
4.2.1.	Yatırımcılara Yol Gösterme	61
4.2.2.	Albikere E-Ticaret Sitesinin Kapasitesinin Artırılması.....	62
4.2.3.	“Proje: Gündem Manisa” Manisa Projeleri Günü Etkinliği.....	62
4.3.	Ajans Destekleri.....	64
4.3.1.	Güdümlü Proje Destekleri	64
4.3.2.	Sosyal Gelişmeyi Destekleme Programı	64
4.3.3.	Proje Teklif Çağruları.....	65
4.3.4.	Fizibilite Desteği	66
4.3.5.	Teknik Destek.....	67
4.4.	AB ve Diğer Dış Kaynaklı Programlar Kapsamındaki Projeler.....	68
4.4.1.	Uluslararası Fonların Bölgeye Çekilmesi için Proje Geliştirme Çalışmaları.....	68
4.4.2.	SANJET Kurumsal Dönüşüm ve Sürdürülebilirlik Destek Programı Kaynak Verimliliği Projesi.....	69
4.4.3.	Proje Ofisleri Toplantısı	70
4.5.	YKF Çıktı Hedefleri.....	71
5.	Sonuç ve Değerlendirme	72
6.	Ekler.....	72

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1 – TR33 Bölgesi İllerinin İhracatının Teknoloji Düzeyine Göre Dağılımı (%).....	10
Tablo 2 – TR33 Bölgesi İllerinin İthalatının Teknoloji Düzeyine Göre Dağılımı (%).....	10
Tablo 3 – TR33 Bölgesi İlleri Bitkisel ve Hayvansal Ürün Üretimi İstatistikleri.....	13
Tablo 4 – TEKNO SOP Faaliyetleri Çıktı Göstergeleri.....	15
Tablo 5 – TEKNO SOP Sonuç Göstergeleri.....	16
Tablo 6 – TEKNO SOP Faaliyetleri Zaman Planlaması.....	22
Tablo 7 – TR33 Bölgesi İlleri 2019 Yılı Turizm İstatistikleri.....	25
Tablo 8 – TURİZM SOP Faaliyetleri Çıktı Göstergeleri.....	28
Tablo 9 – TURİZM SOP Sonuç Göstergeleri.....	29
Tablo 10 – TURİZM SOP Faaliyetleri Zaman Planlaması.....	34
Tablo 11 – Gençlerde İş Gücüne Katılma Oranları (%).....	37
Tablo 12 – Gençlerde İşsizlik Oranları (%).....	38
Tablo 13 – Bölgede BİGEM Kapsamında Desteklenecek Sektörler.....	40
Tablo 14 – MESLEK SOP Faaliyetleri Çıktı Göstergeleri.....	41
Tablo 15 – MESLEK SOP Sonuç Göstergeleri.....	41
Tablo 16 – MESLEK SOP Faaliyetleri Zaman Planlaması.....	47
Tablo 17 – Yerel Kalkınma Faaliyetleri Çıktı Göstergeleri.....	71

GRAFİK LİSTESİ

Grafik 1 – TR33 Bölgesi İthalatının ve İhracatının Teknoloji Düzeyine Göre Dağılımı.....	9
Grafik 2 - TR33 Bölgesi İmalat Sanayiinde Faaliyet Gösteren Firmaların Sektörel Dağılımı.....	13
Grafik 3 – TR33 Bölgesi ve Türkiye Nüfus Piramitleri.....	36
Grafik 4 – TR33 Bölgesi’nden Göç Edenlerin Eğitim Düzeyi (2018).....	39

KISALTMALAR

AB	: Avrupa Birliği
Ar-Ge	: Araştırma Geliştirme
ASELSAN	: Askeri Elektronik Sanayii
AYDO	: Afyonkarahisar Yatırım Destek Ofisi
BİGEM	: Bölgesel İnsan Kaynakları Geliştirme Merkezi
BTK	: Bölge Temsil Kurulu
COSME	: İşletmelerin ve KOBİ'lerin Rekabet Edebilirliği Programı
EHTTA	: Avrupa Tarihi Termal Kentler Birliği
FAM TRIP	: Tanıtım Gezisi
FZD	: Fizibilite Desteği Programı
GDP	: GÜdümlü Proje Desteği
IPA	: AB Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı
İDB	: İzleme ve Değerlendirme Birimi
İMİB	: İdari ve Mali İşler Birimi
İşKUR	: Türkiye İş Kurumu
KOBİ	: Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletme
KYDO	: Kütahya Yatırım Destek Ofisi
MASTEK	: Manisa Savunma Sanayii Teknoloji Geliştirme Kümesi
MCBÜ	: Manisa Celal Bayar Üniversitesi
MCBÜ-AKÜM	: Akıllı Ürün ve Üretim Sistemleri Araştırma ve Eğitim Merkezi
MEGDEP	: Mesleki Eğitimin Geliştirilmesi Mali Destek Programı
MESLEK SOP	: Mesleki Eğitim Sonuç Odaklı Programı
MOSB	: Manisa Organize Sanayi Bölgesi
MYDO	: Manisa Yatırım Destek Ofisi
OSB	: Organize Sanayi Bölgesi
PBKB	: Planlama ve Bölgesel Koordinasyon Birimi
PGUB	: Proje Geliştirme ve Uygulama Birimi
PYB	: Program Yönetimi Birimi
SGK	: Sosyal Güvenlik Kurumu
SOGEP	: Sosyal Gelişmeyi Destekleme Programı
SOP	: Sonuç Odaklı Program
STK	: Sivil Toplum Kuruluşu
TAGDEP	: Turizm Altyapısının Geliştirilmesi Mali Destek Programı
TAİDEP	: Turizm Altyapısının İyileştirilmesi Mali Destek Programı
TD	: Teknik Destek Programı
TEKNO SOP	: İmalat Sanayisinde Teknolojik Dönüşümün Sağlanması Sonuç Odaklı Programı
TSO	: Ticaret ve Sanayi Odası
TURİZM SOP	: Alternatif Turizminin Geliştirilmesi Sonuç Odaklı Programı
TÜBİTAK	: Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu
TÜRSAB	: Türkiye Seyahat Acenteleri Birliği
UNDP	: Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı

UNESCO	: Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü
UYDO	: Uşak Yatırım Destek Ofisi
YDO	: Yatırım Destek Ofisi
YKF	: Yerel Kalkınma Fırsatı
YENEP	: Yeni Nesil Eğitim Mali Destek Programı
ZAFER	: Zafer Kalkınma Ajansı

YÖNETİCİ ÖZETİ / SUNUŞ

Ajansların mevzuatında belirtilen görevlerini daha etkin bir şekilde yerine getirebilmeleri için, geçmiş uygulama tecrübeleri de dikkate alınarak yeni bir vizyonla gerek işlevsel gerekse kurumsal dönüşüm süreçlerinde ilk adım olarak ajanslar bölge planları, sektörel stratejiler ve saha çalışmaları ile uyumlu aşağıda verilen stratejik tercihlerini belirlemiş ve bu stratejileri destekleyecek Sonuç Odaklı Programları (SOP'ları) oluşturmuştur.

- 1) Bölge için önemli sektörlerde üretim kapasitesi oluşturulması, katma değer artırılması ve sektörlerin gelişimine yönelik kurumsal yapıların tesis edilmesi
- 2) Bölgede yüksek katma değerli alternatif turizm sektörlerinin geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması
- 3) Bölgede eğitimli genç nüfusun istihdamının sağlanması ve bölgenin ihtiyaç duyduğu nitelikli iş gücü havuzunun oluşturulması
- 4) Bölgedeki kamu kurumlarının ve çatı kuruluşların hizmet kapasitelerinin geliştirilmesi

Belirlenen stratejik alanlarda ilerleme sağlamak amacıyla aşağıda sayılan SOP'lar kurgulanmış olup programlar 2021 yılından başlayarak 3 (üç) yıl boyunca uygulanacak ve geliştirilmesi sürdürülecektir.

- 1) İmalat Sanayisinde Teknolojik Dönüşümün Sağlanması Sonuç Odaklı Programı (TEKNO SOP)
- 2) Alternatif Turizmin Geliştirilmesi Sonuç Odaklı Programı (TURİZM SOP)
- 3) Mesleki Eğitim Sonuç Odaklı Programı (MESLEK SOP)

Ajans, geçmiş dönemlerde bölge sanayisi için katma değer artışı sağlanabilecek sektörleri belirlemek adına çalışmalar yürütmüştür. TEKNO SOP kapsamında, belirlenen sektörlerde sektörel bazlı katma değer artırılması adına müdahalelerde bulunulması, doyumluğa ulaşmış sektörlerde ise sektörün sıçrama potansiyeli bulunduğu daha yüksek katma değerli sektöre geçiş sağlanması için kapasite oluşturulması adına çalışmalar yürütülecektir. TURİZM SOP kapsamında ise termal sağlık turizmi ve kırsal turizm ile uluslararası ağlara üye olunmasıyla bölgede son yıllarda önemli bir potansiyel hâline gelen yaratıcı ve kültürel endüstrilere yönelik turizmin geliştirilmesi hedeflenmiştir. MESLEK SOP kapsamında gençlerin istihdam edilebilirliğine ve bölgedeki önemli sektörlerin insan kaynakları ihtiyaçlarının karşılanmasına yönelik çalışmalar önceliklendirilecektir.

SOP sürecini değerlendirmek adına, personelin sektörel ve tematik konularda uzmanlaşmasına önem verilecek ve kurum faaliyetleri bu yönde şekillendirilecektir. Diğer taraftan, belirlenen stratejik tercihlerde bölgesel ölçekte ilerleme sağlanması, bu alanlarda faaliyet gösteren kamu kurumları ve çatı kuruluşların sektöre yönelik müdahaleleriyle mümkün olacaktır. Bölgede kamu kurumlarının ve çatı kuruluşların da hizmet kapasitelerinin geliştirilmesine yönelik çalışmalar yapılacaktır.

SOP'lar kapsamında değerlendirilmeyen ancak bölgenin kalkınması için yapılması gereken önemli çalışmalara Yerel Kalkınma Fırsatları başlığı altında yer verilmiştir. Hem SOP'lar hem de Yerel Kalkınma Fırsatları kapsamında yapılacak çalışmaların / faaliyetlerin ve uygulanacak projelerin bölgenin kalkınmasına ivme katacağı ve önümüzdeki dönemlerde bölgeyi daha gelişmiş bir konuma taşıyacağı öngörülmektedir.

1. GİRİŞ

T.C. Zafer Kalkınma Ajansı (ZAFER), Kütahya merkezli olmak üzere Afyonkarahisar, Kütahya, Manisa ve Uşak illerini kapsayan ve “TR33” olarak sınıflandırılan bölgede hizmet vermek üzere 14.07.2009 tarihli ve 2009/15236 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile kurulmuştur.

ZAFER’in temel amacı, 4 no.lu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi’nin 184’üncü maddesinde bütün kalkınma ajansları için ortak bir şekilde ifade edildiği üzere; *“kamu kesimi, özel kesim ve sivil toplum kuruluşları arasındaki iş birliğini geliştirmek, kaynakların yerinde ve etkin kullanımını sağlamak ve yerel potansiyeli harekete geçirmek suretiyle, Cumhurbaşkanınca belirlenen politikalarla uyumlu olarak bölgesel gelişmeyi hızlandırmak, gelişmenin sürdürülebilirliğini sağlamak, bölgeler arası ve bölge içi gelişmişlik farklarını azaltmak”*tır.

TR33 Bölgesi 2014-2023 Bölge Planı’nda yer alan *“ekolojik dengeyi gözeten, bilgi temelli ekonomisi ile katma değer yaratan, rekabet gücü ve yaşam kalitesi artan, dengeli büyüyen, gelişen ve öğrenen bir bölge olmak”* vizyonuna ulaşmak için Plan’da yer alan hedef ve stratejiler doğrultusunda, hayata geçirilecek tüm tedbir ve müdahalelerde dikkate alınacak ilkeler, **“yenilikçilik”** ve **“sürdürülebilirlik”** olarak tasarlanmıştır. Bölge Planı’nda 4 adet ana amaç belirlenmiştir:

- A. Daha Rekabetçi Bir Ekonomik Yapı Yaratmak
- B. Yaşam Kalitesini Artırmak
- C. Bölge İçi Gelişmişlik Farklarını Azaltmak
- D. Dengeli Mekânsal Organizasyon Oluşturmak

Ajansın **vizyonu** *“Bölgenin kalkınması için dinamik bir takım ruhuna sahip, kaliteli hizmet sunan, öğrenen ve öğreten, başlattığı her girişimi ZAFER’le taçlandırılan bir Ajans olmak”* ve **misyonu** ise *“TR33 Bölgesi’nin yaşam kalitesini artırmak amacıyla bölgeyi cazibe merkezi haline getirmek ve sürdürülebilir kalkınmayı sağlamak”*tır.

Ajansın mevzuatında belirtilen temel amacı yerine getirebilmesi, vizyon ve misyonunu gerçekleştirebilmesi, ayrıca TR33 Bölgesi 2014-2023 Bölge Planı vizyonuna katkı sağlayabilmesi için; kurumsal gelişimini tamamlaması, bölgesel planlama, programlama, koordinasyon, proje ve faaliyet destekleme, izleme ve değerlendirme, yatırım destek ve tanıtım çalışmalarını sistematik, kurumsal ve sürdürülebilir bir şekilde yürütmesi büyük önem arz etmektedir.

Ajans; Yönetim Kurulu, Kalkınma Kurulu ve Genel Sekreterlikten oluşmakta olup Genel Sekreterlik bünyesinde 5 Çalışma Birimi, 4 Yatırım Destek Ofisi ve Hukuk Müşavirliği bulunmaktadır.

Yönetim Kurulu, Ajansın karar organı olup TR33 Bölgesi illerinin valileri, il belediye başkanları, il genel meclis başkanları, il ticaret ve sanayi odası başkanları ve Ajans Genel Sekreterinden oluşmaktadır. Yönetim Kurulu üye sayısı 16 kişi olup Yönetim Kurulu Başkanı, 14.07.2021 tarihinden itibaren 1 (bir) yıl süreyle Kütahya Valisi Sayın Ali ÇELİK’tir.

Kalkınma Kurulu, Ajansın danışma organı olup TR33 Bölgesi illerinde faaliyet gösteren kamu kurum ve kuruluşları, özel sektör ve sivil toplum kuruluşlarının üst düzey temsilcilerinden oluşan kuruldur.

Genel Sekreterlik, Ajansın icra organı olup bu görev Veli OĞUZ tarafından yürütülmektedir. Ajans bünyesinde 31.12.2021 tarihi itibarıyla genel sekreter, 30 uzman personel, 6 destek personeli ve 12 sürekli işçi olmak üzere toplam 49 personel istihdam edilmektedir.

Bu bağlamda, Ajans tecrübe ve bilgi birikimi ile kurumsal yapısını da dikkate alarak mevzuatında kendisine tevdi edilen görevleri yerine getirmek üzere, 4 no.lu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 187'nci, 194'üncü ve 196'ncı maddeleri ile Kalkınma Ajansları Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 21'inci madde hükümleri doğrultusunda 2022 Yılı Çalışma Programı'nı hazırlamış olup söz konusu çalışma programı, Ajansın dönem içerisindeki planlanan faaliyetlerini ve bu faaliyetlere yönelik tahmini mali kaynaklarını içermektedir.

2022 Yılı Çalışma Programı hazırlığı aşamasında birim bazlı 8 toplantı düzenlenmiş, Ajans personelinin görüşleri tek tek alınarak raporlanmıştır. Bu toplantılardan elde edilen dönüşlerle oluşturulan çalışma programının ilk taslağı ise tüm birim sorumlularının katılım sağladığı toplantılarla istişare edilmiş ve programa son hali verilmiştir. Ajans Genel Sekreterinin başkanlığında bu toplantıların ilki 1 Eylül 2021, ikincisi 3 Eylül 2021, üçüncüsü 6 Eylül 2021 ve sonuncusu ise 16 Kasım 2021 tarihinde yapılmıştır.

2022 yılında SOP'lar kapsamında belirlenen özel amaçlara ulaşmak ve genel amaçlara katkı sağlamak için 2022 yılında yapılacak araştırma, analiz çalışmalarının yanı sıra kapasite geliştirme, tanıtım ve iş birliği faaliyetleri yürütülecek, mali ve teknik destek programları uygulanacaktır. Ajansın 2022 yılında yapacağı çalışmalar ve çıktıları (haberler, duyurular, raporlar, eylem planları, yol haritaları vb.) ilgisine göre Bakanlık tarafından koordine edilen Kalkınma Kütüphanesi, www.ka.gov.tr, yatirimadestek.gov.tr platformlarında paydaşların bilgisine sunulacaktır.

Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü tarafından 2022-2023 yılı teması olarak "genç istihdamı" belirlenmiştir. Bu kapsamda yürütülecek çalışmalara SOP'un genel ve özel amaçlarına uygunluğu da dikkate alınarak MESLEK SOP (mali destek programları hariç) altında yer verilmiştir. SOP'lar kapsamında değerlendirilmeyen ancak bölgenin kalkınması için önemli görülen çalışmalar ise Yerel Kalkınma Fırsatları başlığı altında yer almıştır.

2. SONUÇ ODAKLI PROGRAMLAR

2.1. İmalat Sanayisinde Teknolojik Dönüşümün Sağlanması Sonuç Odaklı Programı (TEKNO SOP)

2.1.1. Amaç

Genel Amaç: Savunma, otomotiv, gıda ve tekstil sektörleri öncelikli olmak üzere bölgenin imalat sanayisinde rekabet gücünü artırmak

Özel Amaç 1: Öncelikli sektörlerde ortak üretim altyapıları oluşturmak

Özel Amaç 2: İleri teknoloji ürün geliştirme ve ticarileştirme sürecini desteklemek

Özel Amaç 3: Özel sektör ve özel sektörle ilgili kurumların yönetim kapasitelerini ve kurumsallaşma düzeylerini artırmak

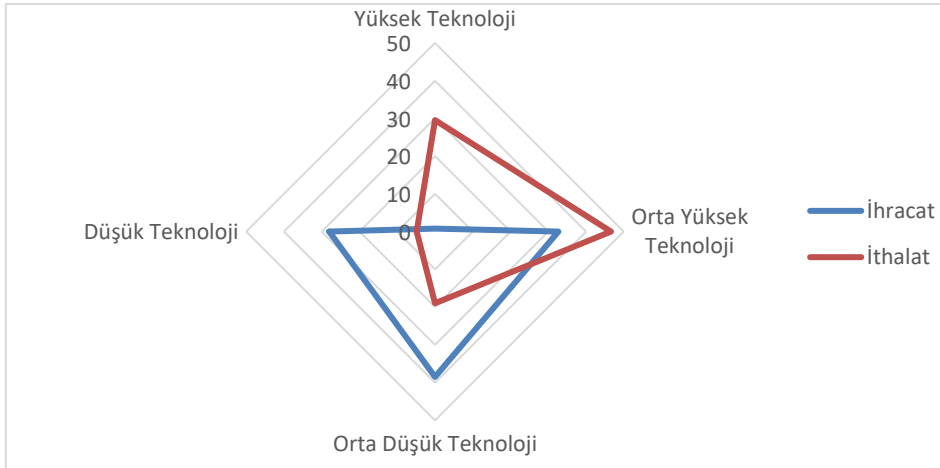
2.1.2. Arka Plan ve Müdahale Gerekçesi

TEKNO SOP, “Bölge için önemli sektörlerde üretim kapasitesi oluşturulması, katma değer artırılması ve sektörlerin gelişimine yönelik kurumsal yapıların tesis edilmesi” stratejik tercihini hayata geçirmek amacıyla kurgulanan SOP’tur.

Türkiye’nin 2023’te dünyanın en büyük 10 ekonomisi arasına girme yolunda imalat sanayiini yüksek teknoloji ürünlere yönelmesi veya üretimde yeni teknolojiler kullanarak ürün bazlı katma değeri artırması hedeflenmektedir. Bilindiği gibi üretilen bir ürünün teknoloji düzeyi, o üründen elde edilen katma değer ile doğru orantılıdır. Bu anlamda üretimin orta-yüksek ve yüksek teknoloji ürünlere kaydırılması, bahsi geçen hedeflere ulaşılması adına oldukça önemlidir.

Grafik 1’de verilen TR33 Bölgesi’nin ithalat ve ihracatının teknoloji düzeyine göre dağılımına bakıldığında, ithalatın orta-yüksek ve yüksek teknoloji sektörlerde ağırlıklı olduğu, ihracatın ise orta-düşük teknoloji sektörlerde yoğunlaştığı görülmektedir. Bu bağlamda illerdeki sanayinin sıçrama potansiyeli bulunan yüksek katma değerli sektörler yönlendirilmesi veya bölge ekonomisinde kilit rol oynayan sektörlerdeki ürün bazlı katma değer artırılması ile gerek ihracatın ithalatı karşılama oranı artırılmış yani dış ticaret açığı azaltılmış olacak gerekse kaynakların daha verimli kullanımı sağlanarak katma değer kaybının önüne geçilmiş olacaktır.

Grafik 1 – TR33 Bölgesi İthalatının ve İhracatının Teknoloji Düzeyine Göre Dağılımı

Kaynak: 2020 TÜİK (Erişim:2021); Zafer Kalkınma Ajansı Hesaplamaları

TR33 Bölgesi imalat sanayii anlamında heterojen bir yapıya sahiptir. Bu, bölgede benzer sektörlere odaklanılmasını zorlaştırdığı gibi yıl boyu farklı sektörlerden gelebilecek potansiyel yatırımların da önünü açmaktadır. Bu anlamda “TR33 Bölgesi Üretim Yapısının Tespiti ve Analizi” çalışmasında bölgede sıçrama potansiyeli bulunan yüksek katma değerli üretim yapabilecek sektörler savunma sanayii, otomotiv, teknik tekstil ve gıda ürünleri imalatı olarak belirlenmiş ve TEKNO SOP kapsamında önceliklendirilmiştir.

Tablo 1’den görülebileceği üzere TR33 Bölgesi illerinde yüksek teknoloji ürün ihracatı ülke geneline kıyasla düşüktür. Bu durum, bölgede yüksek teknoloji ürün üretilmesi anlamında ülke geneline oranla sorun yaşanmakta olduğunu göstermektedir. Bölgedeki tüm iller yüksek teknoloji ürün ihracatı bakımından ülke ortalamasının altında kalırken orta-yüksek teknolojide ise ülke ortalamasının üzerinde olan tek il Manisa olarak ön plana çıkmaktadır. Bu bağlamda Manisa katma değeri ve teknoloji düzeyi yüksek ürün üretilmesi noktasında gerek ülkede gerekse bölgede oldukça önemli bir konumda bulunmaktadır. “TR33 Bölgesi Yenilik Stratejisi” ile “TR33 Bölgesi’nin Üretim Yapısının ve Düzeyinin Tespiti ve Analizi” çalışmalarında, Manisa’nın sahip olduğu orta-yüksek teknolojideki gücün etkisiyle ülkede kilit sektörler sıçrama potansiyeli bulunan 10 ilden birisi olduğu tespit edilmiştir. Bu kilit sektörlerden birisi de “savunma sanayii” olarak ortaya çıkmıştır.

Tablo 1 – TR33 Bölgesi İllerinin İhracatının Teknoloji Düzeyine Göre Dağılımı (%)

	Yüksek Teknoloji	Orta – Yüksek Teknoloji	Orta – Düşük Teknoloji	Düşük Teknoloji
Afyonkarahisar	0,22	9,37	73,39	17,02
Kütahya	0,08	3,19	83,68	13,05
Manisa	0,96	41,47	33,09	24,48
Uşak	0,75	3,61	9,23	86,41
TÜRKİYE	3,74	35,35	27,30	33,61

Kaynak: 2020 TÜİK (Erişim:2021); Zafer Kalkınma Ajansı Hesaplamaları

Tablo 2 – TR33 Bölgesi İllerinin İthalatının Teknoloji Düzeyine Göre Dağılımı (%)

	Yüksek Teknoloji	Orta – Yüksek Teknoloji	Orta – Düşük Teknoloji	Düşük Teknoloji
Afyonkarahisar	1,12	50,99	34,61	13,28
Kütahya	11,75	63,48	22,40	2,37
Manisa	32,62	43,65	19,52	4,21
Uşak	0,98	80,39	3,59	15,04
TÜRKİYE	14,83	41,45	33,87	9,85

Kaynak: 2020 TÜİK (Erişim:2021); Zafer Kalkınma Ajansı Hesaplamaları

Dünyada savunma sanayii harcamaları yıllardır artış eğiliminde olup gelişmeler dikkate alındığında bu trendin uzun yıllar daha devam edeceği tahmin edilmektedir. Uluslararası alanda ülkelerin ekonomik ve siyasal gücünü belirleyen unsurlardan birisi olan savunma sanayiinde, dünyada yaşanan teknolojik gelişmelere paralel olarak değişime, yeniliğe ve modernizasyona sürekli ihtiyaç duyulduğu düşünüldüğünde ülkemizin savunma sanayii harcamaları da dünyadakilere benzer şekilde gün geçtikçe artmaktadır. SIPRI Arms Transfers Database (Erişim: Kasım 2021) savunma sanayii ürünleri ithalat rakamlarına bakıldığında ülkemiz son yıllarda savunma sanayii ürünleri ithalatına en fazla bütçe ayıran ülkeler sıralamasında ilk 20 içerisinde yer almaktadır.

Porter Elmas Modeli açısından incelendiğinde de bölgede çalışmalarına başlanan savunma sanayii kümesinin doğru bir adım olduğu görülmektedir. Elmas Modeli açısından savunma, havacılık ve uzay sanayii için genel bulgulara bakıldığında;

- a) Faktör (Girdi) Koşulları: Bölgeye yapılacak yeni otoyol (Ankara-İzmir, İzmir-İstanbul) ve hızlı tren (Ankara-İzmir) yatırımları ile ilin ana yüklenici ve son kullanıcıya olan yakınlığı (zaman anlamında) büyük avantajlar taşımaktadır. Aynı zamanda bölge üniversitelerinin teknokentleri içerisinde uygun yatırım alanlarının bulunması girdi koşulları bakımından pozitif etkiler taşımaktadır.
- b) Firma Yapısı, Stratejisi ve Rekabet: 2020 yılı patent başvuru sayıları incelendiğinde Manisa ilinin tek başına ülke genelindeki başvuruların %5,3'ünü yaptığı görülmektedir.
- c) Talep Koşulları: Coğrafi konum açısından potansiyel yerli müşterilere olan yakınlığı ve dış pazar açısından uygun konumu bölgeyi ön plana çıkarmaktadır.

Savunma sanayii, birçok sektöre kıyasla çok daha yüksek teknoloji gerektiren ve hata paylarının minimum düzeyde olması gereken sektörlerden biridir. Bu amaçla akıllı üretim ve dijital dönüşüm sistemlerine yönelik yapılan çalışmalar, savunma teknolojilerinin geliştirilmesi hedefine önemli katkı sağlayacaktır. Bu çalışmalar, Manisa Celal Bayar Üniversitesi (MCBÜ) tarafından özellikle güdümlü proje faaliyetleri ile bölgede uygulanmaya başlamıştır.

TEKNO SOP kapsamında önceliklendirilen bir diğer sektör otomotiv yan sanayiidir. Türkiye'de otomotiv yan sanayii piramidal yapısının tabanına dağılan imalatçıları ile birlikte yaklaşık 5.000 adet firmayı içermekte ve toplam sektör büyüklüğü 16-17 milyar dolar olarak tahmin edilmektedir. TR33 Bölgesi illerinden özellikle Manisa ve Kütahya ise coğrafi konumlarının vermiş olduğu avantaj ile günden güne büyüyen bir otomotiv sektörü hacmine sahiptir. Otomotiv sanayii gelişmiş çevre illerine göre teşvikte avantajlı bir konuma sahip olan TR33 Bölgesi illerinde, otomotivi içine alan motorlu kara taşıtı ve römorklar sektörü, son 5 yılda yaklaşık 1,6 milyar dolarlık bir ihracat potansiyeli oluşturmuştur. Ürünlerin ekseriyetle gümrük çıkışlarının İstanbul, İzmir gibi daha büyük yerleşim yerlerinden yapıldığı düşünüldüğünde bu rakamın istatistiklerde verilen rakamların çok ötesinde olduğunu değerlendirmek yanlış olmayacaktır.

Bölgeye coğrafi olarak yakın konumda bulunan Sakarya, Gebze, Bursa, İzmit gibi önemli araç üretim üsleri, bölgesel teşvik sisteminin de etkileriyle yan sanayiini Kütahya'da oluşturmaya başlamıştır. Otomotiv ana sanayiine yakın olmak isteyecek yan sanayi yatırımları için yüksek oran ve uzun süreli teşvik imkânları sunan Kütahya, son on yılda 9 firma, 14 fabrikada yaklaşık 5.000 kişilik istihdamla (Kasım 2021) otomotiv yan sanayinde önemli bir atılım gerçekleştirmiştir.

TR33 Bölgesi illerinden Manisa ise limana yakınlığı, orta-yüksek teknoloji sektörlerde önemli bir uzmanlığa ve kalifiye iş gücüne sahip olması nedeniyle otomotiv sektörü yatırımcıları için cazip bir merkez hâline gelmiştir. Ülkemizde yerli araç üretimi çalışmalarına 2017 yılında imzalamış olduğu protokol ile dâhil olan bölge firmaları da otomotiv sanayiinde Manisa'nın ön plana çıkmasına katkı sağlamıştır. Bu kapsamda Manisa'da otomotiv yan sanayi kümelenmesi çalışmaları Manisa OSB koordinasyonunda yürütülen 21 firmanın katılımcısı olduğu Uluslararası Rekabetçiliğin Geliştirilmesinin Desteklenmesi (Ur-Ge) projesi ile devam etmektedir. Manisa OSB'de yenilik merkezi kurulmuş olup bu merkez OSB'de hizmet veren firmaların teknoloji düzeyinin yükseltilmesine katkı sağlayacaktır.

Manisa'nın otomotiv ana sanayiinde başat aktörler tarafından cazip bir yatırım merkezi olarak değerlendirilmesi, bölgedeki küçük ve orta ölçekli işletmelerin de bu ekosistemdeki yerini almalarıyla birlikte TR33 Bölgesi otomotiv sektöründe yakın gelecek için önemli bir potansiyel ihtiva edecektir.

TEKNO SOP kapsamında önceliklendirilen bir başka sektör ise tekstil olup özellikle teknik tekstil ürünlerinin geliştirilmesi noktasında çalışmalar yapılması gerektiği değerlendirilmektedir. Bölgede özellikle Uşak ili tekstilde ülke geneline göre oldukça önemli bir konumda bulunmasına rağmen ilde üretilen üründen elde edilen katma değer oldukça düşük kalmaktadır.

İktisadi faaliyet kollarının coğrafi bölgeler veya iller bazında taşıdığı özelliklerin basit ve anlaşılabilir sayısal göstergelerle özetlenmesi önem taşımaktadır. Bu çerçevede büyüklük, başatlık ve uzmanlaşma olarak adlandırılan üç temel oran uygulamada sık başvurulan ölçütler arasında yer almaktadır. Büyüklük, bir sektörün yüzde olarak ne kadarının (%) seçilen bir il/bölgede olduğunu, başatlık ise bir il / bölgedeki değer yüzdece ne kadarının (%) seçilen bir sektörde olduğunu gösteren temel iki orandır. İlk oran bir sektörün bölgelere göre dağılımını göstermesi, ikinci oran ise bir il/bölgedeki faaliyetin faaliyet kollarına dağılımını göstermesi açısından anlamlıdır. Bir sektörün bir il/bölgenin değerinden aldığı pay kadar bu payın ülke genelindeki görüntüden farklılaşma oranı da önemli bir bilgi sağlamaktadır. Sektörün bir ildeki payının, aynı sektörün ülke genelindeki payına oranı bir uzmanlaşma göstergesi olarak kullanılmaktadır. Yani uzmanlaşma ilgili sektörde ilin ülke geneline oranla önemini göstermektedir. Bu değerlerin 1'in üzerinde olması anlamlı kabul edilmektedir.

Girişimci Bilgi Sistemine göre Uşak ilinde tekstil ürünleri imalatı sektörü tüm ekonomik faaliyetler içerisinde 59,1'lik başatlık değeri ile ilk sırada yer almaktadır. İlde tekstil ürünleri imalatı sektörü 7,1'lik uzmanlık değeri ile sektörün ülke genelinde ifade ettiğiinden daha fazla anlam ifade etmektedir. Ayrıca 2,2'lik büyüklük değeri ile Uşak ili tekstil ürünleri imalatı sektöründe ülke geneli içinde de önemli bir konuma sahiptir.

Tekstil ürünleri imalatı sektörü gerek Uşak ili için gerekse TR33 Bölgesi için önemli bir konuma sahip olsa bile sektör temsilcileri ile yapılan görüşmeler, sektörün git gide bir darboğaza girdiğini göstermektedir. Bu bağlamda sektördeki bilgi birikimi düşünüldüğünde teknik tekstil ürünleri imalatının yaygınlaştırılmasının bu dar boğazdan çıkma noktasında oldukça önemli olduğu değerlendirilmektedir. Özel endüstriyel ipliklerden, tıbbi amaçlı tekstil ürünlerine; koruyucu giysilerden, dokusuz kumaşlara kadar geniş bir ürün gamına sahip teknik tekstilin otomotivden, inşaata kadar Türkiye için önem ihtiva eden pek çok sektörde de kullanım alanı bulunmaktadır. Amerikan menşeli International Trade Administration tarafından 2016 yılında yayımlanan Top Markets Report (Technical Textiles)¹ raporuna göre 2016-2017 yılında sektörde öncü ülkelerin Meksika, Kanada ve Çin olduğu görülmektedir. Yine aynı rapora göre 2017 yılında 9,3 milyar dolarlık bir ihracat hacmine ulaşan sektör her geçen gün daha da büyümektedir. Allied Market Research tarafından hazırlanan rapora² göre Avrupa'da teknik tekstil pazarı 2018-2025 yılları arasında yıllık %4,8'lik bir büyüme hacmine sahiptir. Bu bağlamda bölgede tekstil ürünleri imalatı sektöründe gerçekleştirilecek dönüşüm ile bu büyüyen pazardan daha fazla pay alınması amaçlanmaktadır.

TEKNO SOP kapsamında önceliklendirilen son sektör ise gıda ürünleri imalatı sektörüdür. Grafik 2'de verilen SGK İstatistik Yıllıkları 2020 yılı verileri incelendiğinde imalat sanayiinde firma sayısı

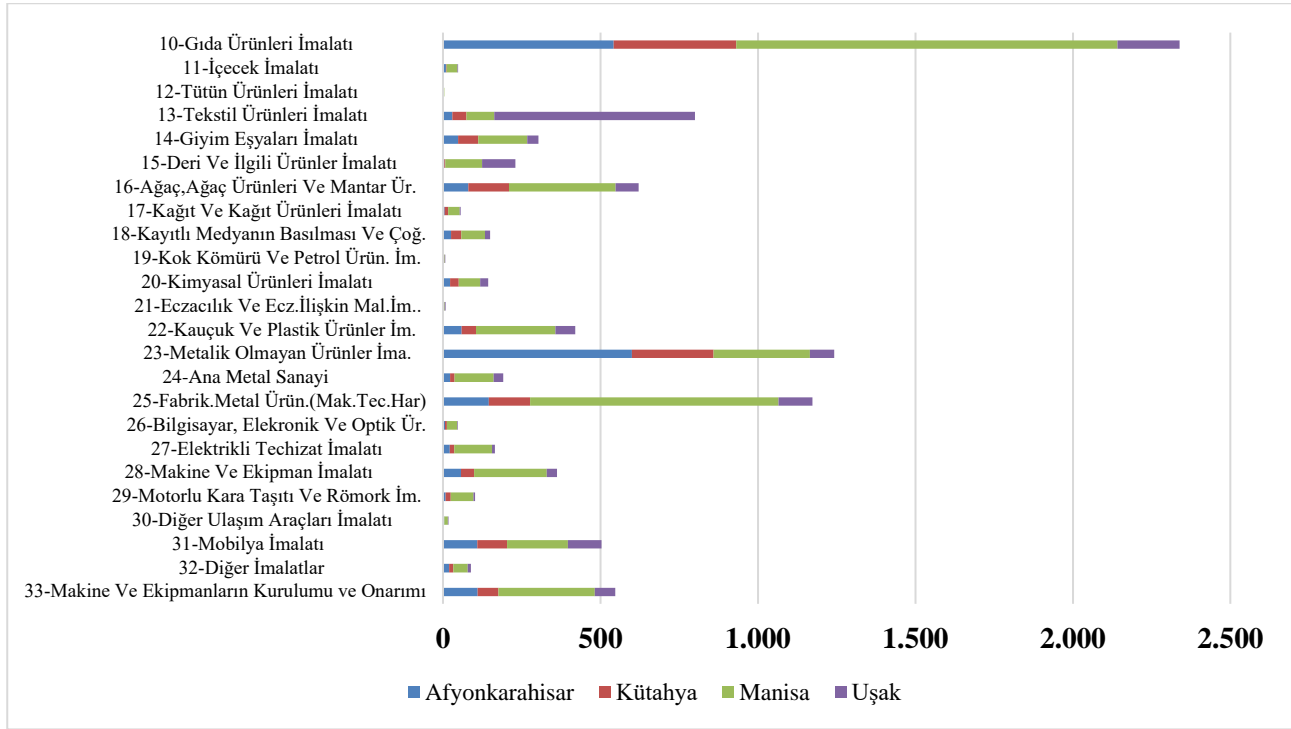
¹ https://www.trade.gov/topmarkets/pdf/Textiles_Top_Markets_Report.pdf

² <https://www.alliedmarketresearch.com/technical-textile-market>

bakımından özellikle gıda ürünleri imalatı sektörünün TR33 Bölgesi'nde öne çıktığı görülmektedir. Sektör bölgede kayıtlı yaklaşık 2.330 iş yeri ile yaklaşık 32.000 kişilik bir istihdam yaratmaktadır.

Grafik 2 - TR33 Bölgesi İmalat Sanayiinde Faaliyet Gösteren Firmaların Sektörel Dağılımı

Kaynak: 2020 Yılı SGK İstatistik Yıllıkları (Erişim:2021); Zafer Kalkınma Ajansı Hesaplamaları

Bölgede gıda sanayii bitkisel ve hayvansal üretimin gelişmiş olması ile ilgilidir. Nitekim TR33 Bölgesi gerek tarımsal gerekse hayvansal ürünler üretimi konusunda ülke geneline göre önemli bir konumda bulunmaktadır. Tablo 3'ten görülebileceği üzere hayvansal ürün üretiminde Afyonkarahisar yaklaşık 1,3 milyar TL'lik değeri ile ülke genelinde 10. sırada bulunurken, bitkisel üretim değerinde ise Manisa yaklaşık 7,5 milyar TL'lik değeri ile 7. sırada yer almaktadır.

Tablo 3 – TR33 Bölgesi İlleri Bitkisel ve Hayvansal Ürün Üretimi İstatistikleri

İller	Bitkisel Üretim Değeri (1.000 TL)	Ülke Geneli Sırası	Hayvansal Üretim Değeri (1.000 TL)	Ülke Geneli Sırası
Afyonkarahisar	3.792.040	20	1.315.292	10
Kütahya	1.584.494	49	599.191	41
Manisa	7.543.547	7	746.219	31
Uşak	1.469.302	50	463.171	57

Kaynak: 2020 TÜİK (Erişim:2021)

Ancak üretilen ürünlerin küçük bir kısmının işleme tabi tutulduğu, bu yüzden gerek ürün arzının büyük oranda mevsimsel kaldığı gerekse ürün bazlı katma değer kaybı yaşandığı bilinmektedir. Tarımsal ürünlerin mevsimsel üretim hacmine sahip olduğu düşünüldüğünde ürünlerin yıl boyu piyasaya arz edilebileceği yeni teknolojiler ile işlenmesi oldukça önemli hale gelmektedir. Bitkisel veya hayvansal bazlı gıda ürünlerinin işlenerek ya da yeni teknolojiler kullanılarak dış pazarlara sunulması ile ürün bazlı katma değer artırılması ve ürünlerin mevsimsel fiyat değişikliklerinden etkilenmelerinin önüne geçilmesi amaçlanmaktadır. Ayrıca bu sayede tarım ve hayvancılıkla uğraşan

kişilere birlikte hareket etme kültürü aşıl原因arak kooperatifçilik yaygınlaştırılacak ve kırsal kalkınmanın sağlanması adına önemli bir adım atılmış olacaktır.

Ulusal ve Bölgesel Bazdaki Planlarla İlişkisi

On Birinci Kalkınma Planı öncelikli gelişme alanları içerisinde yer alan “Savunma Sanayii” için amaç *“Silahlı Kuvvetlerimizin ve güvenlik güçlerimizin ihtiyaçlarını, sürekli gelişim anlayışı ile azami ölçüde milli teknolojiler ve yerli imkânlarla karşılamak ve savunma ihracatını artırmak üzere savunma sanayii ekosistemini güçlendirmek ve savunma sanayiinde edinilen becerilerin sivil sektöre yayılımını sağlamak”* olarak;

“Rekabetçi Üretim ve Verimlilik” politikasında bahsi geçen öncelikli sektörlerden bir tanesi olan “Otomotiv” sektörü için ana amaç *“Yüksek teknolojiye dayalı yerli marka araç üretimi ile rekabet gücü yüksek tedarik sanayiinin geliştirilerek uluslararası pazar payının artırılması”* olarak belirlenmiştir.

“Diğer imalat sanayii sektörleri” içinde “tekstil-giyim-deri sanayii”nde yer alan madde 392’de *“Sektörde yüksek katma değerli yapıya dönüşümde önemli alanlardan biri olan teknik tekstillerle ilgili olarak firmaların optimum teknoloji seçimine, çevreyi korumaya yönelik mevzuata uyumuna, enerji verimliliğine ve atıkların yeniden kullanımına yönelik faaliyetleri ile değer zincirindeki diğer paydaşlarla (özellikle makine, lif ve teknik son kullanım üreticileri) iş birliği yapmaları desteklenecektir”* ifadesi;

“Tarım” içerisinde yer alan madde 414’te *“Yerel ve bölgesel düzeyde üretimi yapılan tarımsal ürünleri hak ettiği katma değere eriştirecek mekanizmalar oluşturulacaktır.”* ifadesi yer almaktadır. Bu bağlamda kurgulanan SOP’un 11. Kalkınma Planı ile doğrudan ilişkili olduğu görülmektedir.

Kurgulanan SOP, TR33 Bölgesi 2014-2023 Bölge Planı’nın, “Sanayi” ekseninin “Sanayi ürünlerinin değeri artırılabilecektir” önceliğinin “İşletmelerin Araştırma Geliştirme (Ar-Ge) faaliyetlerinin artırılması” ve “Sektör ve ürün çeşitliliğinin artırılması” tedbirleriyle, “İşletmelerde üretim süreçleri iyileştirilecek ve üretim kapasitesi artırılabilecektir” önceliğinin “Toplam faktör verimliliğinin artırılması” tedbiriyile “Tarım” ekseninin ise “Tarımsal üretimde verimlilik, katma değer ve kalite artırılabilecektir” önceliğinin “Modern üretim tekniklerinin yaygınlaştırılması” tedbiriyile doğrudan ilişkilidir.

Ön Risk Değerlendirmesi

Kümelenme çalışmaları kapsamında bölgede faaliyet gösteren özel sektör firmalarının ortak çalışma kültürüne sahip olmaması ve bölge illerinin sosyokültürel yapısının bir sonucu olarak yakın illerden bölgeye yatırımcı çekilememesi en büyük risk olarak ortaya çıkmaktadır.

Savunma sanayii özelinde kümelenme çalışmalarının başlaması adına öncelikli olarak MCBÜ ile yüksek bütçeli güdümlü projeler hayata geçirilmeye başlanmıştır. Böylece kamunun bu kümelenme faaliyetinde ne kadar kararlı olduğu özel sektör ve özel sektörün çatı kuruluşlarına gösterilmiştir.

Bu durum doğal olarak özel sektörün savunma sanayiine yönelik ilgisini artırmıştır. Ayrıca ASELSAN vb. büyük savunma sanayii kurumlarıyla yapılan çalışmalar kümelenmeye olan ilgiyi artırmıştır. Benzer uygulamalar gıda sektörüne yönelik yürütülecek çalışmalarda da kullanılacaktır.

Otomotiv sektöründe Manisa ilinin üretim yapısı, bölgedeki illerin otomotiv yan sanayiinde önemli firmalara sahip Bursa, Kocaeli, Sakarya gibi yerlere yakınlığı otomotiv sektörüne yönelik yatırımların çekilmesine vesile olmuştur. Bu akımı devam ettirmek adına, öncelikli olarak adı geçen iller başta olmak üzere ülkemizin büyük illerinde yatırımcı çekme faaliyetleri yürütülecektir. Bölgede

halihazırda faaliyet gösteren firmalara yakın yan sanayi firmaları seçilerek birebir görüşmeler yapılacaktır.

Teknik tekstil konusunda bölgede çalışmak isteyen firmalar belirlenerek çok daha küçük bir grupla çalışmalar yönetilecektir. Yukarıda bahsi geçen çalışmalar ile ilgili mali destek programları tasarlanarak özel sektörün bu konularda yatırım yapması cazip hale getirilecektir. Ayrıca özel sektöre ve çatı kuruluşlarına yönelik teknik destek eğitimlerinin bu dört sektöre yoğunlaşması ve bölgenin cazibesinin artırılması sağlanacaktır.

Gıda sektöründe de benzer bir yol izlenecek ve tarımsal gıda sektöründen elde edilen katma değerın bölgede daha teknolojik yöntemler kullanılarak artırılmasına yönelik projelere hız verilecektir.

2.1.3. Sonuç ve Çıktı Hedefleri

Söz konusu SOP kapsamında 2022 yılında yapılacak faaliyetlere ilişkin çıktılar aşağıda yer almaktadır:

Tablo 4 – TEKNO SOP Faaliyetleri Çıktı Göstergeleri

Tedbir, Proje ve Faaliyetler	Çıktı Göstergeleri	Ölçüm Birimi	Hedef	Doğrulama Kaynağı
Araştırma, Analiz ve Programlama	Yapılan Analiz Çalışması Sayısı	Adet	4	Analiz Raporu
İş Birliği ve Koordinasyon	Savunma Sanayinde Ziyaret Edilecek Kurum Sayısı	Adet	1	Ajans Faaliyet Raporu
İş Birliği ve Koordinasyon	Bölgesel İş Birliği ve Koordinasyon Toplantı Sayısı	Adet	2	Toplantı Tutanakları
İş Birliği ve Koordinasyon	Sektörlere Yönelik İş Birliği Etkinliği Sayısı	Adet	10	Ajans Faaliyet Raporu
Tanıtım ve Yatırım Destek	Yatırımcı Çekmeye Yönelik Faaliyet Sayısı	Adet	2	Ajans Faaliyet Raporu
Ajans Destekleri	Uygulanan Finansman Desteği Sayısı	Adet	2	Ajans Faaliyet Raporu
Ajans Destekleri	Fizibilite Desteği Kapsamında Hazırlanan Rapor Sayısı	Adet	3	Fizibilite Raporu
Ajans Destekleri	Teknik Destek Kapsamında Eğitim Verilen Kişi Sayısı	Kişi	100	Ajans Faaliyet Raporu
Ajans Destekleri	Teknik Destek Kapsamında Eğitim / Danışmanlık Verilen Kurum / Kuruluş Sayısı	Adet	10	Ajans Faaliyet Raporu
AB Projeleri ve Diğer Dış Kaynaklı Projeler	Dış Kaynaklı Fonlara Yönelik Geliştirilen Proje Sayısı	Adet	1	Ajans Faaliyet Raporu
İzleme ve Değerlendirme	SOP İzleme ve Değerlendirmesi Kapsamında Düzenlenen Toplantı Sayısı	Adet	1	Toplantı Tutanakları
İzleme ve Değerlendirme	SOP İzleme ve Değerlendirmesi Kapsamında Hazırlanan Periyodik Rapor Sayısı	Adet	1	Rapor

Söz konusu SOP kapsamında ulaşılmaması hedeflenen sonuçlar aşağıda yer almaktadır:

Tablo 5 – TEKNO SOP Sonuç Göstergeleri

Özel Amaç	Sonuç Göstergeleri	Ölçüm Birimi	Hedef	Doğrulama Kaynağı
1	2025 Yılı Sonunda Sektörlerde (savunma, otomotiv, teknik tekstil, gıda) Kurulan Küme Sayısı	Adet	2	Küme Strateji Belgesi
1, 2	TEKNO SOP'un Tamamlanmasıyla Hizmete Geçen Ortak Kullanım Tesisi Sayısı	Adet	2	Program Kapanış Raporu
1, 2	SOP Dönemi Sonunda Gıda Sanayinde Teknolojik Ürün Üreten Firma Sayısındaki Artış	Adet	2	TSO Kayıtları, Yatırım Teşvik Belgesi Kayıtları
1, 2, 3	SOP Döneminde Kurulan Ortak Kullanım Tesisleriyle İş Birliğinde Üretim Yapan Firma Sayısı	Adet	20	Protokoller
2	SOP Dönemi Sonunda Teknik Tekstil Konusunda Üretime Geçen Firma Sayısı	Adet	1	TSO Kayıtları, Yatırım Teşvik Belgesi Kayıtları
2, 3	SOP Dönemi Sonunda Savunma Sanayiine Yönelik Ürün Üreten Firma Sayısı	Adet	21	Kapasite Raporları
2	2025 Yılı İtibarıyla Otomotiv Yan Sanayiinde Faaliyet Gösteren Firma Sayısındaki Artış	Adet	15	Yatırım Teşvik Belgesi Kayıtları
2, 3	SOP Faaliyetleri İle Kurumsal Kapasitesini Geliştiren Kurum (Özel / Kamu) Sayısı	Adet	15	Firma Raporları

2.1.4. Proje ve Faaliyetler

2.1.4.1. Araştırma, Analiz ve Programlama

Ajansımız tarafından geçmiş dönemlerde yapılan analizler dikkate alınarak teknolojik dönüşüme olanak sağlayacak, bölge için önem arz eden öncelikli sektörlerle yönelik çalışmalar devam edecektir. Yıl içerisinde yapılacak analizler sonucunda TEKNO SOP'a yeni sektörler eklenebilecektir.

Gıda Sektörü Değer Zinciri Analizi

TEKNO SOP kapsamında “gıda” öncelikli sektörlerden biri olarak belirlenmiştir. Bu sektörde ileri teknoloji ürün geliştirme ve ticarileştirme sürecini desteklemek için “TR33 Bölgesi Gıda Sektörü Değer Zinciri Analizi” çalışması yapılacaktır. Çalışma kapsamında Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanan “Mekansal Değer Zinciri Analizi için Araç Kiti ve Uygulama Kılavuzu”ndan azami ölçüde faydalanılacaktır. Çalışma sonucunda yeni ürün geliştirme (Ar-Ge ve inovasyon), üründe katma değer artırılması, ithal ikame ve ihracat odaklı ürünlere yönelme konularında özel sektöre ve ilgili paydaşlara yol gösterilmesi amaçlanmaktadır. 2021 yılı içerisinde yapılan araştırmalar sonucunda hem bölge genelinde üretiminin fazla olması hem de farklı müdahale alanlarının bulunması sebebiyle yumurta alt sektörü üzerine bir çalışma yapılmaya başlanmıştır. Çalışma kapsamında literatür taraması yapılmış, konuyla ilgili üreticiler ve birlik başkanları ile toplantılar gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın 2022 yılının ilk çeyreğinde tamamlanması hedeflenmektedir.

2.1.4.2. İş Birliği ve Koordinasyon

Savunma Sanayii Kurum Ziyaretleri

Savunma sanayi kümelenme kapsamında ülkemizin önde gelen kurum ve kuruluşlarına fikir alışverişinde bulunulması amacıyla ziyaretler gerçekleştirilerek görüşmeler yapılacaktır.

Ar-Ge Merkezleri Danışmanlık Çalışmaları

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Ar-Ge Teşvikleri Genel Müdürlüğünden elde edilen bilgilere göre Ajansımızın hizmet verdiği bölgede 47 adet Ar-Ge merkezi bulunmaktadır (Erişim: Ağustos 2021). Bu Ar-Ge merkezlerinin önemli bir kısmı SOP kapsamında ele alınacak sektörlere yakın konularda faaliyet gösteren firmalardır. Bu firmaların beşeri kapasitesinin artırılması adına YDO'lar tarafından yapılan ziyaretlerde (Yapılan ziyaretlerde hâlihazırda devlet destekleri - Ajans, TÜBİTAK vb. - hakkında bilgilendirmeler yapılmaktadır.) firmaların beşeri kaynaklara yönelik talepleri belirlenerek (firma büyüklüğü, sektörü, talep ettiği eğitim vb. parametreler dikkate alınarak) gruplandırma yapılacaktır. Sonrasında 2022 TD kapsamında firmalara inovasyon, tasarım, buluşlara ilişkin fikri ve sınai haklar yönetimi gibi konularda destek sağlanarak firmaların araştırma kapasitelerinin ve kurumsal gelişimlerinin artırılması sağlanacaktır.

OSB İstişare Toplantıları

2022 yılında kurum ve kuruluşların istihdam edeceği gençlerin iş başı eğitimlerini sağlaması adına bir finansman desteği programı ilan edilmesi planlanmaktadır. Buna yönelik olarak OSB'ler başta olmak üzere kurumlarla toplantılar yapılarak istihdam edilecek kişilere verilecek iş başı eğitimler ve bu eğitimler için gerekli altyapılar belirlenecektir. Gereksinimler baz alınarak "2.1.4.4. Ajans Destekleri" başlığında yer alan finansman desteği kurgulanacaktır. Çalışma başta YDO'lar olmak üzere tüm Ajansın koordinasyonunda yürütülecektir.

Yeşil Mutabakat Eylem Planı Bilinçlendirme Çalışmaları

Avrupa Birliği'nin 11 Aralık 2019 tarihinde açıkladığı Avrupa Yeşil Mutabakatı kapsamındaki ilgili eylemler, birçok sektörde Avrupa ekonomisini yeniden şekillendirecek ve her geçen yıl ivme kazanacak bir dönüşümün temellerini teşkil edecektir. Avrupa Yeşil Mutabakatı'nın, hem aday ülke statüsü hem Gümrük Birliği ortağı olarak Türkiye'nin ticari entegrasyonu üzerinde önemli etkileri olması kaçınılmazdır. Bu sebeplerle Yeşil Mutabakat Eylem Planı, 2021 yılında farklı bakanlıkların katılımı ile hazırlanmıştır. Planda özellikle Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının sorumlu/ilgili olduğu eylemlerle ilgili farkındalık/bilinçlendirme çalışmaları yapılacaktır. Bu eylemlerden çevre etiketi ve atık yönetimi konularında başta KOBİ'ler olmak üzere firmaların; enerji verimliliği konusunda Organize Sanayi Bölgelerinde faaliyet gösteren işletmeler ve diğer sanayi tesislerinin bilgilendirilmesi faaliyetleri gerçekleştirilecektir. Bilgilendirme faaliyetleri uygunluk durumuna göre fiziksel ya da çevrim içi olarak düzenlenecektir. Ayrıca 2022 Yılı Teknik Destek Programı kapsamında kurumların Yeşil Mutabakat Eylem Planı'na yönelik çalışmaları da desteklenecektir. Bu kapsamda Ajans içerisinde PBKB, PGUB ve YDO uzmanlarından (her YDO'dan bir uzman) oluşan bir komisyon kurulmuştur. 2022 yılı ve sonrasında konuyla ilgili yapılacak çalışmalar komisyon marifeti ile yürütülecektir.

Otomotiv Sektörü Toplantıları

- *Ana Sanayi Firmaları Çalıştayı ve B2B Görüşmeleri*

Bu çalıştaya TOFAŞ, Ford, Renault, TEMSA ve Türkiye'nin Otomobil Girişim Grubu (TOGG) firmaları davet edilecektir. Etkinlik Manisa Organize Sanayi Bölgesi Yenilik Merkezi ile birlikte düzenlenecektir. Öğleden önceki kısımda ana sanayi firmalarının üst düzey yöneticilerinin katılımı ile bir çalıştay gerçekleştirilecektir. Gerçekleştirilecek çalıştayda otomotiv sektöründe yaşanan teknolojik dönüşüm ekseninde Türkiye'de faaliyet gösteren otomotiv ana sanayi firmalarının geleceğe yönelik olarak tedarikçilerinden beklentilerinin Manisa'daki firmalara aktarılması hedeflenmektedir. Çalıştayı takiben öğleden sonra ise B2B görüşmeleri (Zafer Otomotiv Sektörü – Ana Sanayi Buluşmaları) yapılacaktır.

- *Otomotiv Sektörü Eylem Planı Toplantısı*

Çalıştay sonrası ikinci bir etkinlikle eylem planı hazırlanacaktır. İlk etkinlikte tespit edilecek iki odak grup ile yoğunlaştırılmış istişare toplantıları gerçekleştirilecek ve toplantıda alınan kararlara istinaden eylem planı oluşturulacaktır. Özellikle elektrikli otomotive yönelik çalışmalar sürecinde Manisa'nın sektörel dönüşüm potansiyeli harekete geçirilmiş olacaktır. Oluşturulan eylem planı ilgili tüm kurum ve kuruluşlarla paylaşılacaktır.

Yumurta Endüstrisi Çalıştayı

Türkiye yumurta endüstrisinin dünyadaki rekabet gücünü artırmak, sektörün sürdürülebilirliğini ve özellikle ürün bazlı katma değer artırılmasını sağlamak amacıyla yumurtanın merkezi konumundaki Afyonkarahisar'da, bu alanda faaliyet yürüten firmaların da dahil olduğu, Türkiye Yumurta Üreticileri Ürünleri Sanayicileri Derneği (YÜSAD), Afyon Yumurta Üreticileri Merkez Birliği (Afyon YUMBİR), Afyonkarahisar İl Tarım ve Orman Müdürlüğü, Afyonkarahisar Ticaret ve Sanayi Odası (ATSO) ve Afyon Kocatepe Üniversitesi Veteriner Fakültesi iş birliği ile bir çalıştay düzenlenecektir. Çalışma kapsamında hem Ajans tarafından hazırlanan rapor hakkında bilgilendirme yapılacak hem de akabinde yürütülecek çalışmalar hakkında görüş alışverişinde bulunulacaktır.

Otomotiv ve Bağlantılı Sektörlere Yönelik Lojistik Çalıştayı

Türkiye'nin en büyük metropollerini olan İstanbul, Ankara ve İzmir'in ortasında yer alan, dört büyük şehre (Bursa, Balıkesir, Eskişehir, Manisa) komşu olan ve Türkiye'de üretim yapan otomotiv ana sanayi firmalarına oldukça yakın konumda olan Kütahya, son yıllarda otomotiv yan sanayi yatırımları için cazip bir il konumuna gelmiştir. İl, her ne kadar otomotiv ana sanayinin konumlandığı illere coğrafi olarak yakın olsa da lojistik altyapı ve maliyetler, firmalar için sorun teşkil edebilmektedir. Bu nedenle, Ajansımız binasında düzenlenecek çalıştaya otomotiv ve bağlantılı sektörlerde faaliyet gösteren mevcut firmalar katılım sağlayacak olup sektöre yönelik geliştirilebilecek iş birlikleri ile konunun devlet destekleri kapsamına alınması değerlendirilecektir. Çalıştay raporu konuyla ilgili tüm aktörlerle paylaşılacaktır.

Üreten Şehirler Proje Çalışması

Manisa ilinde desteklenecek olan "Üreten Şehirler Programı" için çalışma yapılacaktır. 2022 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu ile tahsis edilen ödenekten program kapsamında verilecek hibe ve diğer desteklerin Manisa ilinde kullanılması hedeflenmektedir.

Bu bağlamda, Manisa TSO ile ilde faaliyette bulunan KOBİ'lerin teknolojik dönüşümlerine yönelik eğitim, danışmanlık, makine ekipman, yazılım vb. destekler almalarını sağlayacak proje fikri

geliştirilecek ve Bakanlığa sunulacaktır. Kaynak verimliliği, yalın üretim, otomasyon gibi pek çok konuyu kapsamı amaçlanan projenin Manisa'nın ekonomik ve endüstriyel kalkınmasına olumlu etki yaratacağı değerlendirilmektedir.

Gıda Sektöründe Markalaşma Çalışmaları

Bölge illerinde markalaşma ve Turquality desteği kapsamına alınan bir marka bulunmamaktadır. Bölgede faaliyet gösteren ve program kapsamına alınma potansiyeli olabilecek başta gıda firmalarında olmak üzere, Ticaret Bakanlığı yetkilileri ve TSO'lar ile iş birliğinde farkındalık oluşturmak için çalıştay yapılacaktır. Çalıştayda hâlihazırda bu programdan yararlanan ve iyi uygulama örneği olarak değerlendirilebilecek bir firmanın tecrübe paylaşımı yapması da planlanmaktadır. Çalıştay sonrasında il özelinde markalaşma yol haritası hazırlanacaktır.

Uşak Üniversitesi Deri Tekstil Seramik Proje Pazarı

Uşak Üniversitesi Deri Tekstil Seramik Proje Pazarının amacı, Ar-Ge ve tasarım alanlarında proje fikirlerine sahip akademisyen, sanayici ve öğrencileri farklı alanlardan uzmanlarla bir araya getirmek, öğrencileri projelerine fikri ve finansal katkıda bulunabilecek kişilerle buluşturarak ikili iş birliklerinin sağlanabileceği bir proje platformu sunmaktır.

Deri, tekstil, seramik alanlarını kapsayan Ar-Ge ve Tasarım Proje Pazarı; Uşak Üniversitesi, Ajans ve Uşak TSO iş birliği ile düzenlenecektir. İlk gün akademiden ve sanayiden davetli konuşmacılar sunumlarını gerçekleştirecektir. İkinci gün ise Uşak Üniversitesi Teknoloji Transfer Ofisi ekibinin sunumları olacaktır. Ayrıca gün boyu poster sunumları yapılacak ve geliştirilen prototipler sergilenecektir. Projelerin değerlendirilmesi ise bilimsel bir kurul tarafından yapılacak ve dereceye giren projeler ilan edilecektir. Üçüncü gün deri, tekstil ve seramik alanlarında endüstriyel tasarım yarışması yapılarak bu alanlarda başarılı bulunan projeler ödüllendirilecektir.

UR-GE Toplantılarının Düzenlenmesi

Manisa ilinde olgunlaşan gıda ürünleri ve makine imalatı sektörleri ile gelişmekte olan savunma yan sanayi gibi alanlarda faaliyet gösteren firmalara yönelik kümelenme çalışmaları kapsamında bilgilendirme toplantıları gerçekleştirilecektir. Manisa ilinde faaliyet gösteren çatı kuruluşlar ile toplantı organizasyonlarında iş birliği yapılacak ve düzenlenen bu toplantılara ilgili firmalar davet edilecektir. Ayrıca firmalar yerinde ziyaret edilerek rehberlik hizmeti sunulacaktır. Ticaret Bakanlığının Uluslararası Rekabetçiliğin Geliştirilmesi Programına yönelik kümelerin temelini oluşturacak proje hazırlık çalışmaları yapılacak/koordine edilecektir.

2.1.4.3. Tanıtım ve Yatırım Destek

Yatirimadestek.gov.tr Sitesinin Tanıtımı

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü tarafından yatırımcıların, girişimcilerin iş ve işlemlerini kolaylaştırmak adına devlet destekleri bilgilerini tek bir platformda toplayan www.yatirimadestek.gov.tr adresli internet sitesi kullanıma açılmıştır. Yatırımcılar, internet sitesinde yer alan “teşvik robotu”nu kullanarak yatırım yapmayı düşündükleri şehir ve sektörle ilgili Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının yatırım teşvikleri hakkında bilgi sahibi olabilmekte, yatırım teşviklerinin hesaplamalarını yaparak teşviklerin sunduğu tüm avantajları görebilmektedir. Ayrıca 81 ilde teşkilatlanan ajanslar, sitede bulunan “Soru-Cevap” kısmında yatırımcıların merak ettikleri soruları yanıtlamaktadır. Böylece yatırımcının yatırım süreçleri, yatırımı hayata geçirmek için yararlanabilecekleri tüm devlet destekleri ve yatırım boyunca ihtiyaç duyacakları danışmanlık hizmetine kolayca erişimi sağlanmaktadır. Bu kapsamda Kütahya’da faaliyet gösteren ve TEKNO

SOP sektörleri arasında yer alan gıda, tekstil ve otomotiv sektörlerindeki firmalara yönelik olarak internet sitesi tanıtımına ve aktif kullanımına yönelik bilgilendirme toplantısı düzenlenecektir.

Uşak Tekstil B2B Görüşmeleri

Uşak ilinde tekstil üzerine yapılan çalışmalarda geri dönüşüm tekstil, teknik tekstil hususlarında tanıtım toplantılarının gerçekleştirilmesinin gereği ortaya konulmuştur. Bu bağlamda G7 zirvesinde geri dönüştürülmüş malzemelerden üretim yapacağını açıklayan markalar ve tedarikçiler Uşak'a davet edilecek, Uşak'ta tekstil geri dönüşüm/teknik tekstil alanında faaliyet gösteren firmalarla tanışma toplantısı yapılacaktır.

2.1.4.4. Ajans Destekleri

Güdümlü Proje Desteği

- Afyonkarahisar'a İlaç Gibi Gelecek

Afyonkarahisar Sağlık Bilimleri Üniversitesinin başvuru sahibi olduğu 17,2 milyon TL bütçeli güdümlü proje kapsamında Afyonkarahisar Sağlık Bilimleri Üniversitesi (AFSÜ) Zafer Sağlık Külliyesinde Faz-1 klinik araştırma laboratuvarı, biyoyararlanım/biyoeşdeğerlilik (BY/BE) araştırma laboratuvarı ve biyoanalitik laboratuvarı kurulacaktır. Bu laboratuvarlar ile pilot ilaç üretimi ve klinik çalışmaların yapılabileceği bir sağlık ekosistemi oluşturulacaktır. Projeye verilecek Ajans destek tutarının 12,9 milyon TL olması öngörülmektedir.

- Akhisar Entegre Zeytin Tesisi

Tarım Kredi Kooperatifleri Merkez Birliği Genel Müdürlüğünün başvuru sahibi olduğu 32,8 milyon TL bütçeli güdümlü proje kapsamında Akhisar sofralık zeytin üretiminin artırılmasına yönelik entegre bir tesis kurulması planlanmaktadır. Proje kapsamında zeytinin üretim aşamasından ihracatına kadar tüm aşamalarda kalite ve verimini artırmak amacıyla yetiştiricilere eğitimler verilecek, öğrencilere staj imkanları sağlanacak, Ar-Ge ve inovasyon faaliyetleri gerçekleştirilecektir. İstihdam edilecek 110 kişiyle (en az 65'i kadın, 45'i genç) birlikte ilçenin sosyo-ekonomik durumuna katkı sağlayacak projede Ajansın destek tutarı 24,6 milyon TL olarak öngörülmüştür.

İmalat Sanayisindeki KOBİ'lerin Rekabet Gücünün Artırılması Finansman Desteği Programı (2021 KOBİFİN)

TEKNO SOP'un genel amacı ve 2 numaralı özel amacına uygun olacak şekilde imalat sanayisinde stratejik tematik sektörlerde faaliyet gösteren KOBİ'lerin ürün geliştirmelerine yönelik, BİGEM imalat sanayisi sektörlerinde faaliyet gösteren KOBİ'lerin ise kaynak verimliliği uygulamalarını artırmalarına yönelik projelerine finansman sağlanması adına 24.12.2021 tarihinde 10.000.000 TL bütçeli finansman desteği programı ilan edilmiştir. Destek ayrıca MESLEK SOP ile de ilgilidir. Ancak destek bilgilerine çalışma programının sadece bu kısmında yer verilmiştir. 2022 yılında program kapsamında destek alan projelerin izlemeleri yapılacaktır.

KOBİ'lerde İstihdamın ve Üretimin Artırılması Finansman Desteği Programı (2022 KOBİSTFİN)

Ajansın çalıştığı üç sonuç odaklı program kapsamında yer alan sektörlerde genç istihdamı artırıcı hedeflerin de yer aldığı 20.000.000 TL bütçeli bir mali destek programı ilan edilecektir. Ar-Ge faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi, ürün ya da kaynak verimliliği odaklı üretim süreci yenilikleri yapılması, ithal ikamesi ya da ihracat potansiyeli olan ürünlere yönelik yeni yatırımların hayata

geçirilmesi program öncelikleri arasındadır. Program kapsamında değerlendirme yapılırken staj imkânı ve genç istihdamı sağlayan projelere ilave puan verilecektir. Faaliyet, Ajansın üç SOP'una da katkı sağlayacak olup faaliyete sadece TEKNO SOP başlığı altında yer verilmiştir. Projelerin değerlendirmeleri 2023 yılı başında tamamlanacak olup 2022 yılında ödeme öngörülmemiştir.

Fizibilite Desteği Programı

27.02.2020 ve 15.03.2021 tarihlerinde ilan edilen, bölgede imalat sanayiinin önceliklendirilmiş sektörleri başta olmak üzere sektörlerin gelişimine katkı sağlayacak yatırımlara yönelik fizibilitelerin hazırlanması amacıyla çıkarılan fizibilite desteği programlarının (2020 FZD, 2021 FZD) uygulanmasına 2022 yılında devam edilecektir. Programlar kapsamında yerinde izleme ziyaretleri, proje ödemeleri gibi uygulamaya yönelik faaliyetler yapılacaktır.

Teknik Destek Programı

27.02.2020 ve 15.03.2021 tarihlerinde ilan edilen teknik destek programlarının (2020 TD, 2021 TD) yürütülmesine 2022 yılında da devam edilecektir. Programlar kapsamında desteklenmesi kararlaştırılan faaliyetler için satın alma süreçlerinin yürütülmesi, yerinde izleme ziyaretleri ve proje ödemesi gibi uygulama faaliyetleri yapılacaktır.

2.1.4.5. AB ve Diğer Dış Kaynaklı Programlar Kapsamındaki Projeler

AB Çerçeve Programları ve Katılım Öncesi Yardım Fonları (IPA)

AB çerçeve programları takip edilerek (Ufuk Avrupa, Erasmus+, COSME ve EaSI), TEKNO SOP'un amaçlarıyla uyumlu bir program açıklanması durumunda başvuru seçenekleri değerlendirilecektir. Açıklanan programın önceliklerine bağlı olarak yapılacak değerlendirme sonucunda, programa Ajansın veya bölgedeki ilgili bir kurumun başvuru sahibi veya ortak sıfatıyla başvuru yapmasına yönelik çalışma yürütülecektir. Proje başvurusunun Ajans tarafından yapılması durumunda, uygun ortaklık yapıları kurularak başvuru çalışmaları yürütülecektir. Proje başvurusunun bölgedeki başka paydaşlar tarafından yapılması durumunda, Ajans ilgili paydaşlara hem süreçte teknik destek sağlayacak hem de paydaşların kapasitesini geliştirmeye yönelik çalışma yapacaktır.

Üreten Şehirler Programı

- MOSB Akredite Kalibrasyon Laboratuvarı Kurulumu

Üreten Şehirler Programı kapsamında Manisa Organize Sanayi Bölgesi'nin (MOSB) yararlanıcısı olduğu "MOSB Akredite Kalibrasyon Laboratuvarı Kurulumu" başlıklı proje ile uluslararası standartlara uygun bir kalibrasyon laboratuvarı kurulacaktır. Manisa Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü'nün proje ortağı ve bazı özel sektör firmalarının iştirakçi olarak yer aldığı 24 aylık proje ile kurulacak laboratuvarda Manisa ili ve çevre illerde TEKNO SOP sektörleri de dâhil birçok farklı sektörde faaliyet gösteren sanayi kuruluşlarına hizmet verilecektir.

2.1.5. Program Süresi ve Zaman Planlaması

Tablo 6 – TEKNO SOP Faaliyetleri Zaman Planlaması

Proje / Faaliyet	2021		2022		2023	
	I. 6 Ay	II. 6 Ay	I. 6 Ay	II. 6 Ay	I. 6 Ay	II. 6 Ay
Sektörel Raporların Hazırlanması	X	X	X		X	
Bölgesel İş Birliği ve Koordinasyon Toplantıları		X	X	X		X
Savunma Sanayii Kurum Ziyaretleri	X	X	X	X	X	X
Sektörel Çalıştaylar	X	X				
Yerli Yatırımcılara Yönelik Tanıtım Faaliyetleri	X	X	X	X	X	X
Fuar ve Organizasyonlara Katılım	X	X			X	X
Güdümlü Proje Desteği	X	X	X	X	X	X
Proje Teklif Çağrısı			X	X	X	X
Fizibilite Desteği	X	X	X	X		
Teknik Destek Programı	X	X	X	X	X	X
Dış Kaynaklı Fonlara Yönelik Proje Başvuruları	X	X	X	X	X	X
Finansman Desteği Hazırlıkları	X					
Özel Sektöre Yönelik Finansman Desteği		X	X	X	X	X
SOP Yönlendirme Komitesi Toplantıları		X		X		X
SOP Değerlendirme Çalışmaları					X	X

2022 yılında TEKNO SOP kapsamında savunma sanayii kümesinin asıl aktörleri olacak özel sektöre yönelik çalışmalara yoğunlaşacaktır. Ayrıca savunma sanayiinin ülkemizdeki yapıtaşları kabul edilen kurumlara fikir alışverişinde bulunmak ve savunma sanayiine yönelik ürün üreten firmaları bölgeye yatırımcı olarak çekebilmek adına ziyaretler devam edecektir. Özellikle otomotiv yan sanayi firmalarının bölgeye yatırım yapmasına yönelik tanıtım faaliyetlerine ağırlık verilecektir. TEKNO SOP ile ilgili özel sektör firmalarına yönelik finansman desteğinin uygulamasına devam edilecektir. Ayrıca Bölgedeki firmalar, hedef / öncelikli sektörler için yönetim danışmanlığı hizmetlerine yönelik ihtiyaçlarını gidermek amacıyla teknik destek programına yönlendirilecektir.

Bölgede yeni faaliyete geçmiş veya genişleme çalışmalarını tamamlamış olan organize sanayi bölgelerinin yatırımcılara tanıtılması amacıyla bölgeye yakın büyük sanayi kentlerine ziyaretler düzenlenecektir. Bu ziyaretlerde özellikle bölge geneline göre daha yüksek teknolojlili ürün üreten firmaların bölgeye çekilmesine yönelik çalışmalar yapılacaktır.

2022 ve 2023 yıllarında teknik destek programları sürdürülerek SOP kapsamında insan kaynaklarının güçlendirilmesi sağlanacaktır.

2023 yılında ise SOP kapsamında desteklenen projelerin uygulamasına, bölgesel ve ulusal ölçekteki koordinasyon çalışmaları ile tanıtım çalışmalarına devam edilecek, ayrıca SOP değerlendirme çalışmalarına başlanacaktır.

2.1.6. İzleme ve Değerlendirme

Ajans Yönetim Kurulunun onayıyla Ajansın hizmet verdiği dört ili ve konuyla ilgili tüm kurumları kapsayacak şekilde SOP Yönlendirme Komitesi oluşturulacaktır. SOP Yönlendirme Komitesi yılda

bir defa toplanarak programın ilerlemesi, varsa yaşanan sıkıntılar ve bunlara dair çözüm önerileri hakkında istişarelerde bulunacaktır. SOP Yönlendirme Komitesinin onaylaması durumunda komiteye yeni üyeler alınabilecektir. SOP Yönlendirme Komitesinin isteği doğrultusunda SOP kapsamında iş birliği yapılan kurum ve kuruluşlar da komite toplantısına katılabilecek ve fikirlerini beyan edebilecektir.

Aynı zamanda Ajans Genel Sekreteri başkanlığında yılda bir defa Ajans çalışma birim başkanlarının katılımıyla koordinasyon toplantısı gerçekleştirilecektir. SOP kapsamında Ajans tarafından yürütülecek alt programların ve güdümlü projelerin uygulanmasından Program Yönetimi Birimi (PYB), izlenmesinden ve değerlendirilmesinden İzleme ve Değerlendirme Birimi (İDB), AB ve benzeri dış kaynaklı fon bulma ve SOP kapsamında bu fonlara ait projelerin yazılmasından ve yürütülmesinden Proje Geliştirme ve Uygulama Birimi (PGUB), tanıtım faaliyetlerinin gerçekleştirilmesinden ise Yatırım Destek Ofisleri (YDO'lar) sorumludur. SOP kapsamında Ajans ve bölgedeki ilgili paydaşlar tarafından yürütülecek faaliyetlerin koordinasyonu ile çıktılarının izlenmesi ve değerlendirilmesi Planlama ve Bölgesel Koordinasyon Birimi (PBKB) tarafından gerçekleştirilecektir.

SOP yönetim planının, dönemsel ilerleme raporlarının ve SOP kapanış raporunun hazırlanmasından da PBKB sorumludur.

2.2. Alternatif Turizmin Geliştirilmesi Sonuç Odaklı Programı (TURİZM SOP)

2.2.1. Amaç

Genel Amaç: Alternatif turizm imkânlarını geliştirerek popüler turizm destinasyonları oluşturmak

Özel Amaç 1: Termal sağlık turizmi uygulamalarını geliştirmek, yaygınlaştırmak ve termal turizm bölgelerinin cazibesini artırmak

Özel Amaç 2: Yaratıcı ve kültürel endüstrilerin turizme entegrasyonunu sağlamak

Özel Amaç 3: Kırsal turizmde katma değeri artırmak

Özel Amaç 4: Turizmde hizmet kapasitesini ve kalitesini geliştirmek

Özel Amaç 5: Seçkin destinasyon ağlarına ve ulusal tur operatörlerine yönelik olarak turizm rotaları oluşturmak

2.2.2. Arka Plan ve Müdahale Gerekçesi

TURİZM SOP, “*Bölgede yüksek katma değerli alternatif turizm sektörlerinin geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması*” stratejik tercihini hayata geçirmek amacıyla kurgulanan SOP’tur.

Turizm, çok yönlü aktivitelerden oluşan karma hizmet ve ürün gruplarını içeren bir kavramdır. Günümüzün en önemli sektörlerinden biri haline gelen turizm sektörünün en önemli sorunu, deniz ve güneş eksenli yaz turizmi ile kayak sporunun ön planda olduğu kış turizmi arasında sıkışmış olması ve alternatif turizm odaklarının oluşturulmasına duyulan ihtiyaçtır. Turizm sektörünün dönemsellikten kurtarılarak faaliyetlerinin yıl içerisinde yayılması ile düzenli istihdam sağlayan ve düzenli gelir getiren bir sektör haline getirilmesi bu ihtiyacın karşılanabilmesi adına oldukça önemlidir.

2023 Türkiye Turizm Stratejisi’nin vizyonu “*Sürdürülebilir turizm yaklaşımı benimsenerek istihdamın artırılmasında ve bölgesel gelişmede turizmin öncü bir sektör konumuna ulaştırılması ve Türkiye’nin 2023 yılına kadar, uluslararası pazarda turist sayısı ve turizm geliri bakımından ilk beş ülke arasında önemli bir varış noktası ve uluslararası bir marka haline getirilmesinin sağlanması*” olarak belirlenmiştir. Bu vizyon ile turizm, bölgesel gelişmede öncü bir sektör olarak belirlenmiş ve 2023 yılına kadar uluslararası pazarda Türkiye’nin turist sayısı ve turizm geliri bakımından ilk beş ülke arasında yer alması hedeflenmiştir. Şüphesiz bu vizyona ulaşabilmek yalnızca sezonluk turizm türleri ile mümkün olmayacaktır. Bu bağlamda eko turizm, kültür turizmi, doğa turizmi, agro turizm, kongre turizmi, sağlık turizmi, dini turizm, macera ve spor turizmi gibi yeni turizm türleri son yılların yükselen eğilimleri haline gelmiştir.³

Ülkemiz gelen turist sayısı açısından dünya sıralamasında ilk onda yer alırken bu başarısını turizm gelirinde gösteremeyerek ilk on sıranın dışında kalmaktadır. Pek çok doğal güzelliği, jeotermal kaynağı, tarihi ve kültürel değeri barındırıyor olmasına rağmen TR33 Bölgesi turizmden hak ettiği payı alamamaktadır. Tablo 8’den görüleceği üzere bölgede bulunan tesislerin doluluk oranları Afyonkarahisar hariç %40’ların altında kalırken Afyonkarahisar’da ise %50 civarında bir doluluk söz konusudur. Gelen turistlerin geceleme süreleri ortalama 1,5-2 gün civarında iken ülke genelinde 3 güne yaklaşmaktadır. Bölgede kurgulanacak alternatif turizm yaklaşımları hem ortalama konaklama sürelerini artıracak hem de mevcut tesislerdeki doluluk oranlarını yükseltecektir. SOP kapsamında bölgede desteklenmesi düşünülen alternatif turizm yaklaşımları kırsal turizm, termal sağlık turizmi ve geleneksel ve yaratıcı endüstrilere dayalı turizm olarak belirlenmiştir.

³ Türkiye’de Sağlık Turizmi Raporu, Sağlık Bakanlığı; Küresel Dünyada Sağlık Turizminin Önemi ve Türkiye’nin Durumu, Yüksek Lisans Tezi; Doğa ve Macera Turizm Raporu, TÜRSAB.

Tablo 7 – TR33 Bölgesi İlleri 2019 Yılı Turizm İstatistikleri

	Ortalama Kalış Süresi			Doluluk Oranı (%)		
	Yabancı	Yerli	Toplam	Yabancı	Yerli	Toplam
Afyonkarahisar	2,18	2,25	2,24	1,83	47,43	49,26
Kütahya	1,66	1,60	1,60	2,08	32,10	34,18
Manisa	2,68	1,47	1,55	4,09	31,48	35,57
Uşak	1,92	1,66	1,67	1,03	24,87	25,90

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı Turizm İstatistikleri (Erişim: 2019) (Not: 2020 yılı istatistiklerinin COVID-19 salgınının turizme etkisi nedeniyle yaşanan düşüşler sonucunda sağlıklı bir tablo sunmadığı tespit edildiği için 2019 verileri kullanılmıştır.)

“Kırsal Turizm ve Alternatif Kırsal Turizm Hizmetleri” adlı bildiriye her yıl Avrupa tatilcilerinin %23’ünün kırsal alanları destinasyon olarak seçtiği, Amerika’nın Wyoming, Montana ve Idaho eyaletlerinde kırsal turizmle uğraşan işletme sayısının 1985 yılında 5 iken 1992 yılında 90’a ulaştığı, günümüzde Amerikan nüfusunun %70’inin kırsal turizme katıldığı, kırsal turizmin geliştiği ülkelerde genellikle insanların en az 1/3’ünün tatillerini geçirmek amacıyla kırsal alanlara gittiği, Hollanda’da tatile çıkanların %39’unun öncelikli tatil yeri olarak kırsal alanları seçtiği, İngiltere’de ise nüfusun 3/4’ünün yılda en az bir kez kırsal alanları ziyaret ettiği belirtilmiştir⁴.

Kırsal turizmi sadece çiftlik turizmi veya tarım turizmi olarak değerlendirmek yanlış olacaktır. Kırsal turizm doğa yürüyüşleri, olta balıkçılığı, kuş gözlemciliği, yayla turizmi, ipek böcekçiliği gibi pek çok farklı etkinliği de içine alan çok boyutlu bir kavramdır. Kırsal turizm şehir hayatından ve deniz-güneş-kum üçlüsünden sıkılmış, yeni arayışlar içerisinde bulunan turistler için cazip bir seçenek oluşturmaktadır. Özellikle kırsal turizmin tarımsal ekonomiye dayalı geleneksel yaşam tarzına sahip bölgelerde uygulanıyor olması, gerek turizm hareketlerinin iç kesimlere doğru yayılmasını sağlamakta gerekse kırsalda yeni bir gelir kaynağı oluşturarak kırsal kalkınma adına önemli bir faktör oluşturmaktadır. Diğer taraftan kırsalda turizm vasıtasıyla yaratılan ekonomik canlılık, kente göçü azaltmakta hatta tersine göçe bile vesile olabilmektedir. Bu bağlamda büyükşehir olmasından dolayı Manisa dışarıda bırakıldığında TR33 Bölgesi’nde nüfusun yaklaşık üçte birinin hala kırsalda yaşadığı, ancak Ajansın geçmiş çalışmalarında da görüldüğü üzere bu nüfusun her geçen gün merkezlere veya büyükşehirlere göç etmesi nedeniyle azaldığı görülmektedir. Kırsal turizm gerek bölgedeki ekonomik hareketliliği artırabilmek gerekse merkezlere olan göçü azaltabilmek adına önemli bir faktör olarak değerlendirilmektedir. Ajansımız tarafından bölge genelinde yapılan göç nedenleri araştırmasında da kırsaldan kente göç nedenlerinin en önemlisi istihdam olanaklarının azlığı olarak ortaya çıkmıştır.

SOP kapsamında ele alınan alternatif turizm türlerinin önemli bir tanesi ise sağlık turizmidir. Sağlık turizmi birçok gelişmekte olan ülkenin ekonomisinde fayda sağlayıcı aktör olarak son yıllarda yer almaya başlamıştır. Sağlık turizmi, belirli bölgeler ve milletler üzerinde pozitif denebilecek önemli ekonomik etkiler oluşturmaktadır. Sağlıklı ve zinde olmaya çalışmak, güzel veya iyi görünmek, hastalıklardan korunmak 4,3 trilyon dolarlık küresel sağlık pazarı oluşmasına yol açmıştır. Özellikle sağlık turizmi çeşitlerinden termal turizm alanında küresel termal ve mineralli sular sektörü, 2014 yılında 50 milyar dolarlık bir büyüklüğe ulaşmıştır. 2007-2013 yılları arasında bu pazar %47’lik oranda büyüme sağlamıştır. Uluslararası termal turizm pazarında 2014 yılı kişi başı gezi maliyetleri 1.639 dolara yükselmiştir. Bu büyük pazardan Türkiye’nin de gereken payı alması için harekete geçilmesi gerekmektedir. 01.11.2017 tarihinde Ankara’da düzenlenen 3. Turizm Şurası’nın Bakanlar

⁴ Kırsal Turizm ve Alternatif Kırsal Turizm Hizmetleri, 2016

Oturumu'nda da bu konuda çalışmalar yapılması gerekliliği Bakanlarımız tarafından dile getirilmiştir.

Avrupa'da termal otellerde ortalama geceleme süreleri incelendiğinde Norveç 13,5 gün, İrlanda 4,0 gün, İngiltere 3,4 gün, Almanya 3,1 gün, Hollanda 3,1 gün olarak öne çıkmaktadır. Termal otellerde geceleme rakamları bazında Avrupa ülkelerinin bu yüksek ortalamalarına rağmen Afyonkarahisar gibi termal turizme yönelik yüksek kalitede pek çok 5 yıldızlı otel barındıran bir ilde ortalama geceleme rakamlarının 2'nin altında kalması ve ile gelen turistlerin %98'inden fazlasını yerli turistlerin oluşturması, bu potansiyelin yeterli düzeyde kullanılmadığını göstermektedir (Bölgede 2021 Haziran itibarıyla 11 adet beş yıldızlı otel bulunmaktadır).

Ülkemizi ziyaret eden yabancıların ortalama gecelemleri yaklaşık 4 gün, ortalama ziyaretçi geliri 650 - 700 dolar iken termal turizm için ülkemize gelen yabancıların ortalama gecelemlerinin 10 gün, ortalama harcamalarının ise 1.400 - 1.500 dolar olduğu düşünüldüğünde bölgede yaratılacak bir sağlık turizmi arzı, gerek ülke gerekse bölge ekonomisine önemli katkılar sağlayacaktır.

Nitekim son yıllarda termal sağlık turizmi TR33 Bölgesi genelinde tüm turizm sınıfları arasında yükselen değer konumundadır. Ülkenin yakın çevresinde Macaristan dışında sağlık turizminin geliştiği bir ülkenin bulunmaması, bu alandaki bir uzmanlaşma ile yakın çevredeki ülkelere turist çekilebileceğini göstermektedir. Bu süreçte Afyonkarahisar'ın 08.02.2019 tarihinde Ajans koordinasyonunda EHTTA'ya üye olması da önemli bir adımdır.

SOP kapsamında ele alınması planlanan son turizm odağı ise yaratıcı ve kültürel endüstrilere dayalı olarak kurgulanmıştır. UNESCO'ya göre; kültürel ve yaratıcı endüstriler, zanaat ve el sanatları, tasarım, mimarlık, film, gastronomi, edebiyat, medya sanatları, yazılım ve müzik sektörlerini kapsamaktadır.

Birleşmiş Milletler Ticaret ve Gelişme Konferansı (UNCTAD)'nın Haziran 2004 yılındaki "Yaratıcı Endüstriler ve Gelişme Konferansı"nda yaratıcı endüstriler ve kültürel ürünlerin temel özellikleri aşağıdaki şekilde tanımlanmıştır:

"İnsan kaynakları, yaratıcı endüstrilerin temel girdisidir. Yaratıcı endüstrilerin faaliyetleri temelde bilgi odaklıdır. Bu faaliyetler sadece sanat ile sınırlı olmayıp ticaret ve telif hakları gibi gelir getiren her türlü faaliyeti içermektedir. Yaratıcı endüstrilerin somut veya soyut nitelikli mal ve hizmet çıktuları ekonomik değer ihtiva eder. Yaratıcı endüstriler, hizmet sektörü ve endüstriyel sektörlerin kesişim noktasında olduğu için dünya ticaretine yeni bir hareketlilik kazandırmaktadır. Yaratıcı endüstrinin çıktuları tecrübeye bağlı olduğu için mübadele değerleri uzun vadede aşırı değişkendir. Bu nedenle, pazarlamanın ve algı yönetiminin, fiyatların belirlenmesinde etkinliği çok fazladır. Yaratıcı endüstri sonucu ortaya çıkan ürünlerin serbest piyasa ekonomisindeki negatif ekonomik dışsallıklar nedeniyle fiyatı ve miktarı optimal düzeyde değildir. Bu nedenle devlet müdahalesi gereklidir."

Birleşmiş Milletler tarafından 2015 yılında hazırlanan "Creative Economy Outlook and Country Profiles" raporuna göre yaratıcı endüstriler küresel ekonominin canlı sektörleridir. Demografik özellikler, bilgi iletişim teknolojilerine daha iyi erişim ve yaratıcı ürünler ve hizmetlerle ilişkili yeni yaşam tarzlarına dinamik kaymalar, bu sektörlerin stratejik önemini artırmaktadır. Bu endüstrilerden birisi olan çini için Ajans tarafından yürütülen çalışmalar neticesinde Kütahya yaklaşık 435 zanaat ve halk sanatı atölyesi ve en az 4.000 faal zanaatkâr ve sanatçısı ile "zanaat ve halk sanatları" alanında UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağına dâhil edilmiştir. Bunun yanı sıra Afyonkarahisar ilimiz de

“gastronomi” alanında yapılan ilk başvuru sonucunda, 31.10.2019 tarihinde söz konusu Ağa kabul edilmeyi başarmış ve Kütahya ilimiz gibi “yaratıcı şehir” unvanını almaya hak kazanmıştır.

Öte yandan önemli tarihi ve kültürel köklerine karşın bölgedeki yaratıcı ve kültürel endüstriler, ulusal ve uluslararası ölçekte rekabet edebilecek nitelikte değildir. Bölge genelinde bu alandaki yenilikçi sosyal, kültürel ve fiziki altyapıların zayıflığı, markalaşma eksikliği, sektörde ciddi yer tutan kayıt dışı ekonomi, sektöre ilişkin ulusal ve uluslararası farkındalığın eksikliği, kalite düşüklüğü ve yanlış pazarlama politikaları sonucu ortaya çıkan düşük fiyatlar sektörün rekabet gücünü olumsuz etkilemektedir.

AB'nin Kültür için Avrupa Ajandasının Stratejik Çerçevesi'ne göre yaratıcı ve kültürel endüstriler, Avrupa'da büyümeye katkı sağlayan bir istihdam yaratma kaynağıdır. Aynı zamanda sosyal içermeyi teşvik etmek ve kültürel çeşitliliği desteklemek için etkin bir kanal olarak tanımlanmaktadır. Pek çok farklı turizm türü ile kolaylıkla entegre edilebilecek yaratıcı ve kültürel endüstrilerin bölgede geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması ile birlikte bölgenin sosyoekonomik gelişimine önemli bir katkı sağlanacağı aşikardır.

Ulusal ve Bölgesel Bazdaki Planlarla İlişkisi

On Birinci Kalkınma Planı “Rekabetçi Üretim ve Verimlilik” politikası “Turizm” başlığının ana amacı *“3.Değişen tüketici eğilimleri ile teknolojik gelişmeler doğrultusunda turizmin çeşitlendirilmesi ve geliştirilmesi, sezon süresinin uzatılması, hizmet kalitesinin yükseltilmesi ve daha fazla harcama eğilimi olan ziyaretçinin ülkemize çekilmesi ile konaklama süresi ve konaklama dışı harcamaların artırılması, her bir destinasyon özelinde ve odaklı anlayış çerçevesinde sektörde dönüşümün gerçekleştirilmesi ve koruma-kullanma dengesi gözetilerek ekonomik ve sosyal kalkınmaya katkı sağlanması”* olarak belirlenmiştir. Bu bağlamda kurgulanan SOP'un bu başlık altında pek çok tedbir ile doğrudan ilişkili olarak 11. Kalkınma Planı'nın hedeflerine katkı sağlaması beklenmektedir. Ayrıca kurgulanan SOP, TR33 Bölgesi 2014-2023 Bölge Planı'nın “turizm” ekseninin “turizm faaliyetleri çeşitlendirilecek ve artırılabilecek” önceliğinin “sağlık turizmi ve termal turizmin geliştirilmesi”, “doğa turizminin geliştirilmesi”, “turizm güzergâhlarının oluşturulması ve geliştirilmesi”, “yöresel turizm odaklarının geliştirilmesi” tedbirleri ile doğrudan uyumludur.

Ön Risk Değerlendirmesi

Turistlerin gözünden bölge bir turizm merkezi olarak görülmemektedir. Turistler bölgeyi İstanbul-Antalya ve Ankara-İzmir arasındaki bir geçiş güzergâhı olarak görmektedir. Bu amaçla öncelikli olarak kırsal turizm, termal sağlık turizmi ile yaratıcı ve kültürel endüstriler için gelen turistlere yönelik farklı destinasyonlar belirlenerek bölgede geçirdikleri süreler artırılabilecektir.

Kırsal bölgelerin turizm konusunda tanıtımının yeterli olmaması ve bölge halkının turizm konusunda yeterli bilince sahip olmaması bir risk oluşturmaktadır. Ayrıca bölgede turizm değeri taşıyan birçok alan temel altyapı imkanlarına sahip değildir. Bölgede bir birliktelik oluşturmak adına özellikle konuyla ilgili fuarlara ortak katılım sağlanarak bölgenin tüm turizm çeşitliliği toplu bir şekilde tanıtılacaktır. FAM TRIP faaliyetleriyle bölgeye TÜRSAB yetkilileri ve “influencer”lar farklı zamanlarda davet edilerek bölgenin tanıtımı sürekli kılınacaktır. Ayrıca kırsal alanda elde edilen gelirlerin artması adına coğrafi işaret vb. çalışmalar da yapılacaktır. Kırsal alanda yaşayanlara turizm konusunda farkındalık yaratmak adına toplantılar düzenlenecektir.

Bir diğer risk oluşturan husus ise turizmde temel ve tamamlayıcı altyapıların yetersizliğidir. Bu bağlamda gerekli olan turizm altyapılarının Ajans destekleri ile hayata geçirilmesi sağlanacaktır.

Ayrıca bu SOP kapsamında bölgemizde geliştirilmesi planlanan bir diğer alan ise yaratıcı ve kültürel endüstrilerdir. Yaratıcı ve kültürel endüstrilerde faaliyet gösteren zanaatkarların en büyük sorunlarından biri ise ortak çalışma / hareket etme kültürü eksikliğidir. Bölge içerisinde hizmet veren fizik tedavi rehabilitasyon üniteleri olan hastanelerin genişlemesi veya yenilenmesi amacıyla kamu yatırım programına gelen teklifler öncelikli olarak takip edilecektir. Bu konularda gelen yatırım teklifleri, ilgili bakanlıklarla Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının bilgisi dâhilinde görüşülerek hayata geçirilecektir.

2.2.3. Sonuç ve Çıktı Hedefleri

Söz konusu SOP kapsamında 2022 yılında yapılacak faaliyetlere ilişkin çıktılar aşağıda yer almaktadır:

Tablo 8 – TURİZM SOP Faaliyetleri Çıktı Göstergeleri

Tedbir, Proje ve Faaliyetler	Çıktı Göstergeleri	Ölçüm Birimi	Hedef	Doğrulama Kaynağı
Araştırma, Analiz ve Programlama	Hazırlanan Rapor / Strateji Belgesi / Plan Sayısı	Adet	1	Strateji Belgesi Çıktısı
İş Birliği ve Koordinasyon	Gerçekleştirilen Bölgesel Ölçekli Koordinasyon Toplantısı Sayısı	Adet	1	Toplantı Raporu
İş Birliği ve Koordinasyon	Gerçekleştirilen / Katılım Sağlanan Ulusal Ölçekli Koordinasyon Toplantısı Sayısı	Adet	2	Toplantı Raporu
Tanıtım ve Yatırım Destek	Gerçekleştirilen Etkinlik Sayısı	Adet	5	Etkinlik Raporu
Tanıtım ve Yatırım Destek	Gerçekleştirilen Tanıtım Turu Sayısı	Adet	1	Ajans Faaliyet Raporu
Tanıtım ve Yatırım Destek	Tanıtım Turu Kapsamında Bölgeyi Ziyaret Eden Kişi Sayısı	Kişi	20	Etkinlik İmza Listeleri
Ajans Destekleri	Uygulanan Gündümlü Proje Desteği Sayısı	Adet	5	Ajans Faaliyet Raporu
Ajans Destekleri	Uygulanan Proje Teklif Çağrısı Sayısı	Adet	2	Ajans Faaliyet Raporu
Ajans Destekleri	Fizibilite Desteği Kapsamında Hazırlanan Rapor Sayısı	Adet	2	Fizibilite Raporu
Ajans Destekleri	Teknik Destek Kapsamında Eğitim Verilen Kişi Sayısı	Kişi	100	Ajans Faaliyet Raporu
Ajans Destekleri	Teknik Destek Kapsamında Eğitim / Danışmanlık Verilen Kurum / Kuruluş Sayısı	Adet	10	Ajans Faaliyet Raporu
AB ve Diğer Dış Kaynaklı Projeler	Dış Kaynaklı Fonlara Yönelik Geliştirilen Proje Sayısı	Adet	1	Ajans Faaliyet Raporu
AB ve Diğer Dış Kaynaklı Projeler	Uluslararası Ağlarla İlgili Katılım Sağlanan Toplantı Sayısı	Adet	3	Ajans Faaliyet Raporu
AB ve Diğer Dış Kaynaklı Projeler	Yürütülen / Ortak Olunan Dış Kaynaklı Proje Sayısı	Adet	1	Ajans Faaliyet Raporu
İzleme ve Değerlendirme	SOP İzleme ve Değerlendirmesi Kapsamında Düzenlenen Toplantı Sayısı	Adet	1	Toplantı Tutanakları
İzleme ve Değerlendirme	SOP İzleme ve Değerlendirmesi Kapsamında Hazırlanan Periyodik Rapor Sayısı	Adet	1	Rapor

Söz konusu SOP kapsamında ulaşılmaması hedeflenen sonuçlar aşağıda yer almaktadır:

Tablo 9 – TURİZM SOP Sonuç Göstergeleri

Özel Amaç	Sonuç Göstergeleri	Ölçüm Birimi	Hedef	Doğrulama Kaynağı
1	Uluslararası Akreditasyona Sahip Hastane Sayısı	Adet	4	Akreditasyon Onayı
1	SOP Dönemi Sonunda Faaliyete Giren Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Tesisi Sayısı	Adet	1	Tesis Kayıtları
1, 2, 3	Tesise Gelen Yıllık Ortalama Turist Sayısı (2023-2025 Yılları) (Yerli ve Yabancı Toplamı)	(1.000 Kişi)	1.100	Kültür ve Turizm Bakanlığı İstatistikleri
3	Coğrafi İşaret Alan Ürün Sayısı	Adet	36	TÜRKPATENT Kayıtları
1, 2, 3	SOP Dönemi Sonunda Faaliyete Geçen Turizm Alanı Sayısı	Adet	5	İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Kayıtları
4	5 Yıldızlı Otel Yatırımı Sayısı	Adet	14	Kültür ve Turizm Bakanlığı İstatistikleri
4	SOP Dönemi Sonunda Hizmet Kalitesini Artıran Kurum Sayısı	Adet	5	Ajans Faaliyet Raporu
5	SOP Dönemi Sonunda Ulusal Firmalar Tarafından Satışına Başlanan Bölge İllerini Kapsayan Paket Tur Sayısı	Adet	1	Firma Kayıtları
1, 2, 3	Ortalama Kalış Süresi (2023-2025 Yılları)	Adam/Gün	2,50 ¹ 1,75 ² 1,70 ³ 1,80 ⁴	Kültür ve Turizm Bakanlığı İstatistikleri

¹: Afyonkarahisar, ²: Kütahya, ³: Manisa, ⁴: Uşak

2.2.4. Proje ve Faaliyetler

2.2.4.1. Araştırma, Analiz ve Programlama

TR33 Bölgesi Öne Çıkan Turizm Değerleri Çalışması

TR33 Bölgesi'nde öne çıkan turizm noktalarına yönelik fotoğraf ve video çekimleri 2021 yılı içerisinde tamamlanmıştır. Gerçekleştirilen çekimlerde elde edilen materyallerin tanıtımlarda istenen etkiyi sağlaması için bu lokasyonların tarihi ve kültürel özelliklerinin anlatıldığı kısa bilgilere ihtiyaç duyulmuştur.

Bu amaçla yüzden fazla lokasyon için kültür ve turizm il müdürlükleri, bölge üniversiteleri ile iş birliği yapılarak paylaşımlarda kullanılacak metinler hazırlanacaktır. Hazırlanan metinlerden broşür, kitap, sosyal medya tanıtımlarında faydalanılacaktır.

Şuhut Kilimatan (Kumalar) Kış Turizm Merkezi Planlarının Hazırlanması

Afyonkarahisar ilinde termal turizmi tamamlayıcı özelliklere sahip Kumalar Dağı Bölgesi alternatif turizmin (tarih, kış, doğa turizminin) geliştirilmesine yönelik olarak "Turizm Master Planı" hazırlanmıştır. Master plan kapsamında ele alınan alanın içine çeşitli zorluk derecelerinde kayak pistleri de dâhil edilmektedir. Bu kapsamda hâlihazırda harita, imar planına esas jeolojik etüt ve 1/25.000, 1/5.000 ve 1/1.000 ölçekli imar planı hazırlanacaktır. Bu çalışma ile bölgenin turizme kazandırılması adına yapılacak altyapıların (otel, sosyal tesisler, kayak pisti, vb.) hazırlıkları

tamamlanacaktır. Hizmet alımı yönetimiyle yapılacak çalışma tamamlanmış olup imar planı askıya çıkmıştır. İşin nihai ödemesinin 2022 yılı ilk çeyreğinde tamamlanması hedeflenmektedir.

2.2.4.2. İş Birliği ve Koordinasyon

Termal Turizm Çalışmalarında Koordinasyon Sağlanması

Termal sağlık turizmi çalışmalarında Afyonkarahisar Sağlık Bilimleri Üniversitesi ve Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi, kültür turizmi ve kırsal turizm konularında ise belediyeler ile il kültür ve turizm müdürlükleri sürekli paydaş olarak yer alacaktır. Çalışmalarda bu kurumlarla ortak hareket edilecek, yapılacak faaliyetlerde ve hazırlanacak strateji belgelerinde adı geçen kurumların görüşü alınacaktır.

Kalkınma Ajansları Eşleştirme Programları

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının 09.08.2019 tarihli yazısıyla Ajansımız Bursa Eskişehir Bilecik Kalkınma Ajansı, Güney Marmara Kalkınma Ajansı ve Güney Ege Kalkınma Ajansı ile birlikte “*termal sağlık turizmi*” konusunda eşleştirme programına dâhil olmuştur. Bu kapsamda bölgede yapılan çalışmalarla ilgili olarak adı geçen kalkınma ajansları ile ortak faaliyetler yürütülecek ve tecrübe paylaşımında bulunulacaktır.

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının 24.05.2019 tarihli yazısıyla Ajansımız; Ahiler Kalkınma Ajansı, İstanbul Kalkınma Ajansı ve Orta Anadolu Kalkınma Ajansı ile birlikte “*yaratıcı endüstriler*” konusunda eşleştirme programına dâhil olmuştur. Bu kapsamda bölgede yapılan çalışmalarla ilgili olarak adı geçen kalkınma ajansları ile ortak faaliyetler yürütülecek ve tecrübe paylaşımında bulunmaya devam edecektir.

2.2.4.3. Tanıtım ve Yatırım Destek

Afyonkarahisar İli Gastronomi Çalışmaları

2019 yılında UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağı'na Gastronomi alanından dâhil olan Afyonkarahisar'da faaliyet gösteren restoran, şekerlemeci vb. işletmelerde gastronomi turizmine yönelik bilgi ve farkındalığın yeterli olmadığı değerlendirilmektedir. Bu kapsamda 10 işletme temsilcisinin Gaziantep ve Hatay illerinde bulunan iyi uygulama örneklerini ziyaret ederek tecrübe kazanmalarının sağlanması hedeflenmektedir.

UNESCO üyeliği kapsamında yapılacak etkinliklerden biri de Gastro Afyon / Gastronomi Kongresi'dir. Bu kapsamda ildeki ilgili paydaşlarla ilin gastronomi alanında tanıtımına yönelik yapılacak bu etkinlikte yer alınması düşünülmektedir.

TR33 Bölgesi Coğrafi İşaret Buluşması

TR33 Bölgesi illerinde Kasım 2021 itibarıyla 58 adet coğrafi işaret tesciline sahip ürün bulunmaktadır. Ayrıca başvuru aşamasında olan 49 ürünün de tescil işlemleri devam etmektedir. Bu bağlamda TR33 Bölgesi illerinde tescil ve başvuru sahibi kurumların davet edildiği bir organizasyon gerçekleştirilecektir. Çevrimiçi yapılacak olan organizasyona ilgili kurumlar çağrılacak ve TÜRK PATENT yetkilileri tarafından tescil süreci ve denetleme aşamaları ile ilgili bilgilendirme yapılacaktır. Ayrıca ulusal marketlerin pazarlama bölümleri davet edilerek üretilen ürünlerin bu marketlerde satışı için yapılması gerekenler üreticilere ve tescil sahibi kurumlara anlatılacaktır.

Mümkün olması halinde 81 ilin ticaret ve sanayi odalarından ve borsalarından yetkililer de organizasyona davet edilecektir.

Uşak-Ulubey Ekstrem Fest Etkinliği

Ulubey Kanyonları dünyanın en büyük kanyonlarından biri olup özellikle Ajans desteği ile yapılan fizibilite ve mali destek programları sonrasında önemli bir turizm noktası olmuştur. Etkinlik geçtiğimiz dönemlerde de yapılmış ve ilin tanıtımına büyük katkı sağlamıştır. Ulubey Kanyonlarına olan ilginin sürdürülebilir kılınması amacıyla 2022 yılı içerisinde çeşitli etkinliklerin yapılacağı bir festival düzenlenecektir.

Zaferin 100. Yılı Etkinlikleri

30 Ağustos zaferinin 100. yılı olması nedeniyle Afyonkarahisar ve Kütahya illerinde yıl boyunca farklı etkinlikler düzenlenecektir. Bu kapsamda konserler, kısa film festivalleri ve benzeri etkinlikler yapılacaktır. Bu etkinlikler, il Valiliklerinin koordinasyonunda, Kültür ve Turizm Bakanlığı iş birliğinde gerçekleştirilecektir.

Bölge Turizmine Yönelik Tanıtım Gezisi (FAM TRIP) Faaliyetleri

Uşak Kırsal Turizm Info Turu

Uşak ilinin kırsal alanlardaki turizm değerlerinin ulusal ve uluslararası düzeyde tanıtımına katkı sağlamak amacıyla seyahat acenteleri, tur operatörleri ve sosyal medya fenomenlerini kapsayan bir heyet davet edilecektir. Program ile Ulubey Kanyonları, Blaundus Antik Kenti ve Clandıras Köprüsü gibi Uşak ilinin kırsal alandaki tarihi ve turistik yerlerinin tanıtımı yapılacaktır. Bu faaliyet ile yerli ve yabancı turist sayısında artışa katkı sunulması hedeflenmektedir.

2.2.4.4. Ajans Destekleri

Güdümlü Proje Desteği

- Aizanoi Alternatif Turizm Destinasyonu

Aizanoi Antik Kenti'nin önemli bir turizm destinasyonu haline gelmesine katkı sağlayarak Çavdarhisar (Kütahya) ilçesinin turizm gelirini artırmak genel hedefi olan ve Kütahya İl Özel İdaresi'nin başvuru sahibi olduğu 10.085.500 TL toplam bütçeli (Ajans Desteği: 5.750.000 TL) "Aizanoi Alternatif Turizm Destinasyonu" güdümlü projesinin uygulanmasına yönelik faaliyetler devam edecektir. Kütahya ilinde konuyla ilgili paydaşların iş birliğinde yürütülecek proje ile dünyanın bilinen ilk borsa yapısının da bulunduğu Aizanoi Antik Kenti bölgesinde alternatif turizm aktiviteleri oluşturularak gelen ziyaretçilerin geceleme sayısının, dolayısıyla kırsal kesimde yaşayanların turizmden elde edeceği gelirlerin artırılması sağlanacaktır. Ayrıca bu bölgede kurulacak tesislerde öğrencilerin staj yapması şartı konulacak, böylece hem gençlerin istihdam edilebilirliğinin hem de bölgede verilen hizmet kalitesinin artırılması hedeflenmektedir.

- Frigya'nın Kalbi Ayazini

İhsaniye Köylere Hizmet Götürme Birliğinin başvuru sahibi olduğu 3,43 milyon TL bütçeli güdümlü proje kapsamında Ayazini köyünün cazibesini ve kırsal turizm imkânlarını geliştirmek, ziyaretçilerin antik kentte geçireceği süreyi uzatarak kentin turizmden elde edeceği katma değeri artırmak amacıyla Turist Karşılama Merkezi'nin iç tefrişatı yapılarak ziyaretçilerin Friglerin yaşantılarını hologram uygulamalarıyla izleyebilecekleri tanıtım filmlerinin gösterileceği bir müze oluşturulacak, ayrıca

Ayazini köyünde yer alan başlıca eserlerin görünürlüğü ve aydınlatması yapılacaktır. Ajans destek tutarının 2,5 milyon TL olması öngörülmüştür.

- Hamamboğazı Termal Çam Kokusu Bungalov Konaklama Tesisi

Banaz Belediyesinin başvuru sahibi olduğu 18.444.800 TL bütçeli güdümlü proje kapsamında Hamamboğazı'nın termal turizm açısından cazibe merkezi haline getirilerek ilçede turizm odağında istihdam ve ekonomi yaratılması amacıyla Hamamboğazı Termal Çam Kokusu Bungalov Konaklama Tesisi kurulacaktır. Ajans destek tutarının 4.000.000 TL olması öngörülmüştür.

- Gizemli Frigya'yı Keşfet

Kütahya İl Özel İdaresinin başvuru sahibi olduğu 11,5 milyon TL bütçeli güdümlü proje kapsamında Frig Vadisinin Kütahya il sınırları içerisinde kalan alanda turizm potansiyelinin değerlendirilmesi amacıyla Porsuk Barajı üzerine iskele yapılacak ve Millet Ormanı'na seyir terası kurulacaktır. Bununla birlikte gelen misafirlerin bölgede geçirdikleri zamanı artırmak üzere turistik gezi ekipmanları (elektrikli ATV'ler, dağ ve deniz bisikletleri, kayak) alınacaktır. Proje kapsamında sağlanacak Ajans destek tutarının 8,7 milyon TL olması öngörülmüştür.

- Ulubey Kanyonları Alternatif Turizm Destinasyonu Hava Sporları ile Markalaşıyor

Ulubey Belediye Başkanlığının başvuru sahibi olduğu 8,2 milyon TL bütçeli güdümlü proje kapsamında Ulubey Kanyonları'nda hava sporları turizmini geliştirerek alanın turizm çeşitliliğini artırmak hedeflenmektedir. Bu amaçla havacılık sporu için ekipmanlar (1 adet sıcak hava balonu, 2 adet paramotor trike, 1 adet single paramotor, 5 adet single yamaç paraşütü) alınacak, ekipmanların saklanacağı bir depo kurulacak ve gelecek turistlere yol göstermek amacıyla kanyonda parkurlara yönlendirme ve bilgilendirme tabelaları konulacaktır. Ajansın projeye vereceği destek tutarının 6,1 milyon TL olması öngörülmüştür.

Turizm Altyapısının Geliştirilmesi Mali Destek Programı (TAGDEP)

2020 yılı içerisinde ilan edilen ve sözleşmeleri imzalanan TAGDEP projelerinin yerinde izleme ziyaretleri, proje ödemeleri gibi uygulamaya yönelik faaliyetler yapılacaktır.

Turizm Altyapısının İyileştirilmesi Mali Destek Programı (TAİDEP)

2021 yılı içerisinde ilan edilen ve sözleşmeleri imzalanan TAİDEP projelerinin yerinde izleme ziyaretleri, proje ödemeleri gibi uygulamaya yönelik faaliyetler yapılacaktır.

Turizm ve Tarımsal Altyapı Mali Destek Programı (TUTAP)

2022 yılının ikinci yarısında ilan edilmesi planlanan 40.000.000 TL bütçeli proje teklif çağrısı kapsamında TR33 Bölgesi'nin turizm ve kırsal alan potansiyelinin değerlendirilerek yerelde istihdam olanaklarının, kaynak verimliliğinin ve refah düzeyinin artırılması amaçlanmaktadır. Program öncelikleri kapsamında alternatif turizm (doğa, inanç, karavan, spor, tarih ve kültür, termal) ve yaratıcı turizm faaliyetleri açısından bölgede öne çıkan merkezlerin cazibesini ve bilinirliğini artıracak altyapı ve hizmetlerin geliştirilmesi, kırsalda tarımsal üretimin katma değerini artıran, kaynak verimliliği sağlayan ortak faydaya yönelik uygulamaların yaygınlaştırılması, coğrafi işaretli ürünlerden elde edilen katma değeri artırmaya yönelik olarak istihdam odaklı üretim ve hizmet merkezlerinin oluşturulması ve ürünlerin markalaşma düzeyinin artırılması yer almaktadır. Projelerin değerlendirmeleri 2023 yılı başında tamamlanacak olup 2022 yılında ödeme öngörülmemiştir.

Fizibilite Desteği Programı

27.02.2020 ve 15.03.2021 tarihlerinde ilan edilen fizibilite desteği programlarının (2020 FZD, 2021 FZD) yürütülmesine 2022 yılında da devam edilecektir. Bu programlar kapsamında yerinde izleme ziyaretleri, proje ödemeleri gibi uygulamaya yönelik faaliyetler yapılacaktır.

Teknik Destek Programı

27.02.2020 ve 15.03.2021 tarihlerinde ilan edilen teknik destek programlarının (2020 TD, 2021 TD) yürütülmesine 2022 yılında da devam edilecektir. Programlar kapsamında desteklenmesi kararlaştırılan faaliyetler için satın alma süreçlerinin yürütülmesi, yerinde izleme ziyaretleri ve proje ödemesi gibi uygulama faaliyetleri yapılacaktır.

2.2.4.5. AB ve Diğer Dış Kaynaklı Programlar Kapsamındaki Projeler

AB Çerçeve Programları ve Katılım Öncesi Yardım Fonları (IPA)

AB çerçeve programları takip edilerek (Ufuk Avrupa, Erasmus +, COSME ve EaSI), TURİZM SOP'un amaçlarıyla uyumlu bir program açıklanması durumunda başvuru seçenekleri değerlendirilecektir. Açıklanan programın önceliklerine bağlı olarak yapılacak değerlendirme sonucunda, programa Ajansın veya bölgedeki ilgili bir kurumun başvuru sahibi veya ortak sıfatıyla başvuru yapmasına yönelik çalışma yürütülecektir. Proje başvurusunun Ajans tarafından yapılması durumunda, uygun ortaklık yapıları kurularak başvuru çalışmaları yürütülecektir. Proje başvurusunun bölgedeki başka bir paydaş tarafından yapılması durumunda, Ajans ilgili paydaşa hem süreçte teknik destek sağlayacak hem de paydaşın kapasitesini geliştirmeye yönelik çalışma yapacaktır.

IPA fonları kapsamında sözleşme makamı olan Sanayi ve Teknoloji Bakanlığınca yürütülen Rekabetçi Sektörler Programı'nın "Yaratıcı Endüstriler" alanında *Kütahya'da Dijitalleşme ve Yaratıcılık Ekosisteminin Geliştirilmesi* projesi destek almaya hak kazanmıştır. Kütahya Belediyesinin başvuru sahibi; Ajansımız, Kütahya Çiniciler, Fotoğrafçılar ve El Sanatları Esnaf Odası, Kütahya Ticaret ve Sanayi Odası ve Kütahya Dumlupınar Üniversitesinin ortak olduğu projenin faaliyetlerine devam edilmektedir.

UNESCO Koordinasyon Faaliyetleri

Kütahya, 31 Ekim 2017 tarihinde ilan edilen UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağı'nın yeni üyeleri arasında yer alarak Zanaat ve Halk Sanatları (Crafts and Folk Art) alanında, Afyonkarahisar ise 30 Ekim 2019 tarihinde Gastronomi alanında yaratıcı şehir unvanını almaya hak kazanmıştır. Ajansımız, üyelik safhalarında olduğu gibi üyelik sonrası süreç içerisinde de yer alarak Yürütme Komitesi Üyeliği ve UNESCO Resmi Temas Noktası görevlerini yerine getirmektedir.

Bu doğrultuda yılda bir defa gerçekleştirilen UCCN Genel Kurul Toplantısı ile yılda birer defa gerçekleştirilen UCCN Alan Toplantılarına katılım sağlanacaktır. Toplantılara katılımın üye şehirlerle iş birliği protokolleri ve ortak projeler için iyi bir fırsat olduğu değerlendirilmektedir.

2.2.5. Program Süresi ve Zaman Planlaması

Tablo 10 – TURİZM SOP Faaliyetleri Zaman Planlaması

Proje / Faaliyet	2021		2022		2023	
	I. 6 Ay	II. 6 Ay	I. 6 Ay	II. 6 Ay	I. 6 Ay	II. 6 Ay
Strateji Belgelerinin Hazırlanması	X	X	X	X		
Sektörel Değerlendirme Çalıştaylarının Düzenlenmesi	X	X				
Bölgesel Ölçekte Koordinasyon Sağlanması	X	X	X	X	X	X
Bölge Turizmüne Yönelik Tanıtım Gezisi (FAM TRIP) Faaliyetleri	X	X	X	X	X	X
Fuar ve Organizasyonlara Katılım	X	X			X	X
Proje Teklif Çağrısı	X	X	X	X	X	X
Fizibilite Desteği Programı	X	X	X	X		
Teknik Destek Programı	X	X	X	X	X	X
Dış Kaynaklı Fonlara Yönelik Proje Çalışmaları	X	X	X	X	X	X
SOP Yönlendirme Komitesi Toplantıları		X		X		X
Finansman Desteği Hazırlıkları	X	X				
Finansman Desteği			X	X	X	
Özel Sektöre Yönelik Finansman Desteği				X	X	X
SOP Değerlendirme Çalışmaları					X	X

2022 yılında hastanelerin uluslararası akreditasyon çalışmaları kapsamında eksiklikler tespit edilecektir. Bunların giderilmesi amacıyla ilgili kurumlarla ortak çalışmalar yürütülecektir. Böylece SOP dönemi içerisinde uluslararası akreditasyona sahip hastane sayısının artışına katkı sağlanmasına yönelik faaliyetler başlayacaktır. Devam etmekten olan proje teklif çağrıları ve güdümlü projenin uygulamasına, Kütahya ve Afyonkarahisar illerinin dâhil olduğu uluslararası ağlara yönelik çalışmalara devam edilecektir. 2022 yılında bölgenin öne çıkan turizm değerlerin tanıtımına hız verilecektir. FAM TRIP etkinlikleri bu tanıtımlarda en önemli faaliyetler olacaktır. Bölgenin turizm altyapısının güçlendirilmesi, bir turizm destinasyonu olabilmesi adına 2020 ve 2021 yıllarında ilan edilen altyapı mali destek programının uygulamasına devam edilecektir.

2022 yılı sonrasında da bölgenin tanıtımına yönelik faaliyetler devam edecektir. Bölge illerinin tur destinasyonlarına dâhil edilebilmesi amacıyla faaliyet gösteren turizm acentelerine yönelik çalışmalar da artırılacaktır. Teknik destek programı sürdürülerek SOP kapsamında gerekli olacak insan kaynaklarının güçlendirilmesi sağlanacaktır.

2023 yılında ise SOP kapsamında desteklenen projelerin uygulamasına, bölgesel ve ulusal ölçekteki koordinasyon çalışmaları ile tanıtım çalışmalarına devam edilecek, ayrıca SOP değerlendirme çalışmalarına başlanacaktır.

2.2.6. İzleme ve Değerlendirme

Ajans Yönetim Kurulunun onayıyla Ajansın hizmet verdiği dört ili ve konuyla ilgili tüm kurumları kapsayacak şekilde SOP Yönlendirme Komitesi oluşturulacaktır. SOP Yönlendirme Komitesi yılda bir defa toplanarak programın ilerlemesi, varsa yaşanan sıkıntılar ve bunlara dair çözüm önerileri hakkında istişarelerde bulunacaktır. SOP Yönlendirme Komitesinin onaylaması durumunda komiteye

yeni üyeler alınabilecektir. SOP Yönlendirme Komitesinin isteği doğrultusunda SOP kapsamında iş birliği yapılan kurum ve kuruluşlar da komite toplantısına katılabilecektir.

Aynı zamanda Ajans Genel Sekreteri başkanlığında yılda bir defa Ajans çalışma birim başkanlarının katılımıyla koordinasyon toplantısı gerçekleştirilecektir. SOP kapsamında Ajans tarafından yürütülecek alt programların ve güdümlü projelerin uygulanmasından PYB, izlenmesinden ve değerlendirilmesinden İDB, AB ve benzeri dış kaynaklı fon bulma ve SOP kapsamında bu fonlara ait projelerin yazılmasından ve yürütülmesinden PGUB, tanıtım faaliyetlerinin gerçekleştirilmesinden ise YDO'lar sorumludur. SOP kapsamında Ajans ve bölgedeki ilgili paydaşlar tarafından yürütülecek faaliyetlerin koordinasyonu ile çıktılarının izlenmesi ve değerlendirilmesi PBKB tarafından gerçekleştirilecektir. SOP yönetim planının, dönemsel ilerleme raporlarının ve SOP kapanış raporunun hazırlanmasından da PBKB sorumludur.

2.3. Mesleki Eğitim Sonuç Odaklı Programı (MESLEK SOP)

2.3.1. Amaç

Genel Amaç: Dijital dönüşüm sürecine ve geleceğin mesleklerine uygun olarak sanayi ve turizm sektörleri öncelikli olmak üzere nitelikli iş gücü altyapısı oluşturmak

Özel Amaç 1: Öğrencilerin tasarım, üretkenlik, yenilikçilik kapasitelerini geliştirmek ve sosyal becerilerini artırmak

Özel Amaç 2: Mesleki eğitimde altyapıyı güçlendirmek ve çok taraflı sürdürülebilir iş birliği modellerini hayata geçirmek

Özel Amaç 3: Kamu ve özel sektörde sürekli öğrenmeyi destekleyerek çalışan personelin niteliklerini geliştirmek

2.3.2. Arka Plan ve Müdahale Gerekçesi

MESLEK SOP, “Bölgede eğitilmiş genç nüfusun istihdamının sağlanması ve bölgenin ihtiyaç duyduğu nitelikli iş gücü havuzunun oluşturulması” stratejik tercihini hayata geçirmek amacıyla kurgulanan SOP’tur.

Ajansımızın faydalanıcısı olduğu, 2016-2017 yıllarında yürütülen Zafer-İN Operasyonu kapsamında bölgenin uzun vadede katma değerli üretim yapılabilecek ve gelişme potansiyeli yüksek sektörleri belirlenmiş ve bu sektörlerin ihtiyaç duyduğu nitelikli çalışan havuzunun oluşturulması adına çalışmalara başlanmıştır. Bu bağlamda kurgulanan MESLEK SOP ile bölge ekonomisine yön verecek üreten bireyler yetiştirilebilmesi için genç yaşlardan itibaren eğitimi destekleyici, iş gücü arz ve talebini uyumlandırmayı sağlayan yeni modeller oluşturulması; bu sayede de bölge ekonomisi için kritik öneme haiz sektörlerde uzun vadeli nitelikli personel istihdamının sağlanması amaçlanmaktadır.

TR33 Bölgesi pek çok farklı alanda istihdam yaratabilecek bir potansiyel barındırmasına rağmen bölgede çalışma çağına gelen gençlerin özellikle ekonomik nedenler yüzünden yakın büyük şehirlere göç ettikleri tespit edilmiştir. Ajansın yaptığı çalışmalara göre bu ekonomik nedenlerin başında da istihdam edilebilme beklentisinin geldiği belirlenmiştir. Bu durum Grafik 3’te de görülebileceği üzere özellikle üniversiteden mezun olan gençlerde (25-29 yaş grubu) çok daha belirgin bir hale gelmektedir.

Grafik 3 – TR33 Bölgesi ve Türkiye Nüfus Piramitleri

Kaynak: 2020 TÜİK (Erişim:2021); Zafer Kalkınma Ajansı Hesaplamaları

TÜİK 2020 yılı verilerine göre ülkedeki toplam istihdamın %17,6'sı tarım, %26,2'si sanayi, %56,2'si ise hizmetler sektöründe gerçekleşmektedir. Ancak TR33 Bölgesi özelinde tarımın istihdamda %30,3'lük bir yer kapladığı, sanayi sektörünün %29,4'lerde, hizmetlerin ise %40,3 oranında bir istihdama sahip olduğu görülmektedir. Hizmetler sektörünün daha yüksek oranda katma değer sağladığı ve bu yüzden gelişmiş ülkelerde istihdamın ağırlıklı olarak bu alanda gerçekleştiği bilinmektedir. Zafer-İN Operasyonu kapsamında yapılan çalışmalar bölgede de önümüzdeki dönemde istihdamın sanayi ve hizmetler sektörüne doğru bir kayma yaşayacağını göstermektedir.

Tablo 13'te verilen gençlerin iş gücüne katılma oranlarına bakıldığında ülke geneli ve TR33 Bölgesi'nde 15-19 yaş grubunda bu oranın 20-24 yaş grubuna kıyasla oldukça düşük olduğu görülmektedir. Bu durumda bahsedilen yaş grubundaki gençlerin iş aramalarının veya üniversiteye girerek eğitim hayatlarına devam ediyor olmalarının etkisi büyüktür. Mesleki ve teknik eğitim veren liselerden mezun ve eğitim hayatına devam etmeyi düşünmeyen gençlerin ise bölgede sanayiinin ihtiyaç duyduğu nitelikli ara eleman olarak iş gücüne dâhil olması oldukça önemlidir. 20-24 yaş grubundaki tersine eğilimde ise özellikle bu yaş grubundaki gençlerin pek çoğunun bölgeden göç ediyor olmasının etkisi büyüktür.

Tablo 11 – Gençlerde İş Gücüne Katılma Oranları (%)

	TR33 Bölgesi		Türkiye	
	15-19 Yaş Grubu	20-24 Yaş Grubu	15-19 Yaş Grubu	20-24 Yaş Grubu
2016	25,4	61,1	28,2	58,6
2017	26,9	62,4	28,5	60,0
2018	25,3	61,1	29,1	60,4
2019	28,7	64,5	28,9	61,3
2020	30,4	60,7	23,6	55,1

Kaynak: 2020 TÜİK İş Gücü İstatistikleri (Erişim:2021)

Tablo 14'te verilen gençlerde işsizlik oranlarına bakıldığında ise hem 15-19 yaş grubundaki hem de 20-24 yaş grubundaki gençlerde işsizlik oranlarının hem Ege Bölgesi hem de ülke geneline nazaran oldukça düşük olmasına rağmen her geçen yıl arttığı görülmektedir. 2020 yılında ise COVID-19 kaynaklı istatistiklerde aykırılıkların bulunduğu değerlendirilmektedir. Ajans tarafından geçmiş dönemlerde yapılan araştırmalar bu durumda özellikle iş arama çağına gelen nüfusun bölge dışına göç etmesinin etkili olduğunu göstermektedir.

Nitekim TR33 Bölgesi illeri üniversiteleri ile TSO'larının ortaklığında Ajans tarafından yürütülen Erasmus+ Programı "Gençler Kariyer Yolunda, Karar Alıcılar Hep Yanında" gençlik projesinin ana faaliyetleri başlamadan önce hedef grup olan üniversite öğrencileriyle bire bir yapılan görüşmeler sonucunda, hâlihazırda bölgede yükseköğrenim görmekte olan öğrencilerin %50'sinden fazlasının bölgede istihdam edilmeyi istediği ancak %90'ının mezun olduktan sonra bölgede istihdam edilebileceğini düşünmediği ortaya çıkmıştır.

Tablo 12 – Gençlerde İşsizlik Oranları (%)

	TR33 Bölgesi		Ege Bölgesi		Türkiye	
	15-19 Yaş Grubu	20-24 Yaş Grubu	15-19 Yaş Grubu	20-24 Yaş Grubu	15-19 Yaş Grubu	20-24 Yaş Grubu
2016	9,0	12,4	15,9	20,2	16,2	21,5
2017	10,4	16,0	17,1	21,8	17,0	22,8
2018	11,2	18,4	14,0	21,1	17,1	22,0
2019	18,5	26,3	20,4	26,4	21,1	27,6
2020	14,3	19,7	20,0	24,9	21,1	27,1

Kaynak: TÜİK İş Gücü İstatistikleri (Erişim:2021)

Bölgenin mevcut sanayi yapısını güçlendirmek ve bölge sanayiinde katma değer artırılmasını sağlamak adına bölge sanayiinin uzun vadeli yapısal dönüşümüne liderlik edecek birtakım faaliyetlerin yürütülmesi önemlidir. Nitekim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ile TÜBİTAK başta olmak üzere birçok kurum tarafından akıllı üretim ve dijital dönüşüm sistemlerine yönelik çalışmalar yapılmakta ve bu çalışmalarda yazılım bilen personele olan talebin yıldan yıla artacağı öngörülmektedir. AB tarafından yapılan araştırmalar da bu durumu destekler niteliktedir. Günümüzde profesyonel mesleklerin %90'ından fazlası programlama da dâhil olmak üzere dijital yeterlilik gerektirmektedir. Ayrıca Birleşmiş Milletler Ticaret ve Kalkınma Konferansı verilerine göre dünya genelinde 2017 yılında 46.600 GB'lık bir internet trafiği mevcut iken bu rakamın 2022 yılında 150.700 GB'a yükselmesi beklenmektedir. Bu da dijital ortamda veri işlemenin öneminin gittikçe arttığını ortaya koymaktadır.

Hızla büyüyen bu dijital pazardan daha fazla pay alan ülkeler önümüzdeki dönemlerde de şüphesiz bir adım öne çıkacaktır. Bu bağlamda, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından hazırlanmış olan 2023 Sanayi ve Teknoloji Stratejisi'nde beş ana başlıktan bir tanesi "dijital dönüşüm ve sanayi" hamlesi olarak belirlenmiştir. Bu kapsamda dijital dönüşüm için gereken yazılım geliştirme yetenek kapasitesinin Türkiye'de 2023 yılına kadar 500 bin kişiyi geçmesi hedeflenmektedir.

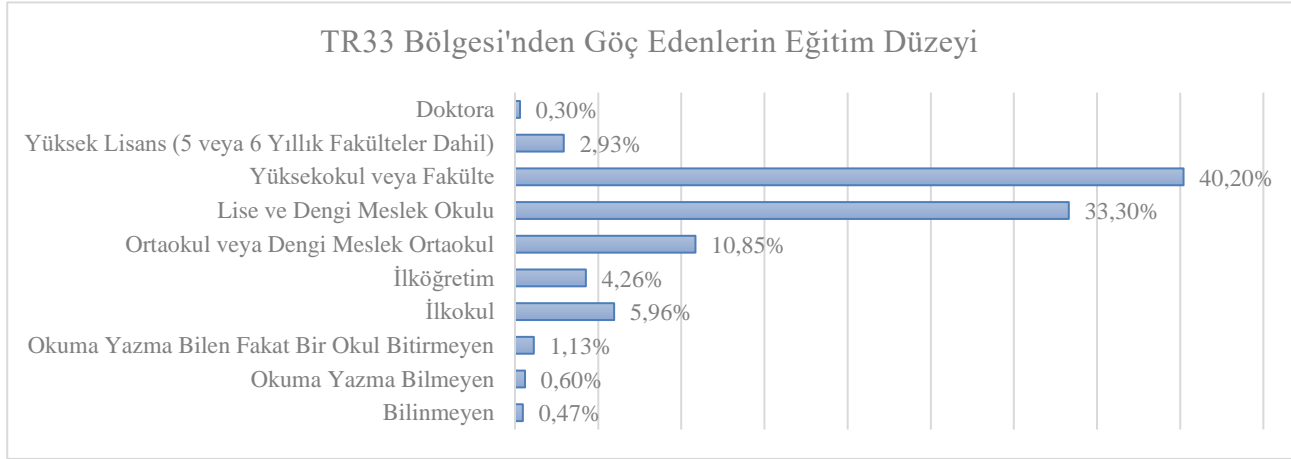
Dijital dünyada yerini alacak, üretebilen bireyler yetiştirebilmek adına temel algoritma ve kodlama mantığının genç yaşlarda yerleştirilmesi büyük önem arz etmektedir. Çocuklara küçük yaşta düşünsel belli temel becerilerin kazandırılmasını amaçlayan bazı temel eğitim programları için hazırlık çalışmalarının şimdiden yapılması, çocuk veya genç olarak tarif edilebilecek yaş grubundaki bireylerin ileride daha kalifiye bir şekilde sürece dâhil olmasını sağlayacaktır. Bu nedenle MESLEK SOP kapsamında henüz aktif iş gücü piyasasına dâhil olabilecek yaşta olamayan çocukların yarının üreten bireylerine dönüştürülmesinin amaçlandığı bir takım destekleyici eğitim modellerinin kurgulanması planlanmaktadır.

Nitelikli personel istihdamı sağlanabilmesi adına şüphesiz mesleki ve teknik eğitimler oldukça önemlidir. Bu bağlamda Ajansımız tarafından 2019 yılında bölgede sanayii ile mesleki ve teknik eğitim altyapısının incelenmesi amaçlanarak mesleki ve teknik eğitim veren liseler ile sektör temsilcilerine yönelik iki adet anket düzenlenmiştir. Düzenlenen anketler neticesinde tespit edilen önemli bulgulardan bir tanesi bölgenin sektörel yapısı ve sektörün beklentileri ile potansiyel iş gücü arzının birbirinden kopuk bir seyir izlediği olmuştur. Diğer taraftan sektör temsilcilerine yönelik düzenlenen ankette, sektör temsilcilerinin yarısından fazlası personel istihdamında birtakım sıkıntılarla karşılaştıklarını belirtmiştir. Başka bir deyişle bölgenin mevcut sektörel yapısından ve genel ekonomik konjonktürden kaynaklı birtakım sıkıntılarının yanında, bölgede iş gücü arzı ile talebini eşleştirme noktasında birtakım eksikliklerin olduğu aşikârdır. Bu ise gençlerin bölge dışında istihdam edilebilme olasılıklarını daha yüksek olarak değerlendirmelerine yol açmaktadır.

Nitekim Grafik 4’te verilen TÜİK 2020 verilerine göre bölgeden göç eden nüfusun eğitim düzeylerine bakıldığında büyük bir çoğunluğunun (%77’ye yakını) lise ve üstü okul mezunu olduğu görülmektedir. Bu durum bölgeden göç eden nüfusun ağırlıklı olarak istihdam edilebilirliği yüksek, kalifiye olarak adlandırılabilir gençlerden oluştuğunu göstermektedir. Kısacası bölgede eğitim alan genç nüfus, iş gücü piyasasına bölge dışında dahil olmaktadır. Bu bölgenin mesleki ve teknik eğitim veren kurumlarının bölge sanayisinin ihtiyaçlarını tam olarak karşılamadığı ya da bölge sanayisi ile tam uyumlu olmadığı şeklinde yorumlanmaktadır. Nitekim anket sonuçları da bu durumu destekler niteliktedir.

Grafik 4 – TR33 Bölgesi’nden Göç Edenlerin Eğitim Düzeyi

Kaynak: 2020 TÜİK Adrese Dayalı Nüfus Kayıt sistemi Sonuçları (Erişim: 2021)

Yapılan çalışmalara göre iş gücü arzı ve talebinin uyuşmaması, bölgede mesleki ve teknik eğitim konusundaki birtakım eksikliklerin nedeni olarak değerlendirilmektedir. Yapılan anketlere göre bu eksiklikler arasından en öne çıkan ise mesleki beceri eksikliğidir. Bu durum, ildeki iş olanakları ile bireylerin beklentilerinin veya mesleki eğitimin yeterlilikleri ile işverenlerin isteklerinin örtüşmediğini, diğer bir anlamda iş gücü arzı ile talebinin büyük oranda uyuşmadığını yansıtmaktadır.

Bölgede istihdamı artırıcı bir takım tedbirlerin uygulanması ile birlikte gerek üniversitelerden, gerekse mesleki ve teknik eğitim veren liselerden mezun gençlerin iş gücü piyasasına dâhil edilmesini kolaylaştırıcı ya da hâlihazırda aktif iş gücü içerisinde yer alan ancak mesleki beceri eksikliği bulunan çalışanların iş başı performanslarını artırıcı bir takım mekanizmaların oluşturulması, bu sayede hem bölgesel anlamda iş gücü piyasasının canlı tutulması hem de mesleki ve teknik eksikliklerin giderilmesi ile çalışan başına alınan verimin artırılması amaçlanmaktadır.

Nitelikli iş gücü havuzu oluşturabilmek adına sektörel önceliklendirme yapmak oldukça önemlidir. Bu bağlamda bölgede gelişme potansiyeli yüksek, katma değer yaratacak sektörlerin Zafer-İN kapsamında yapılan çalışma ile 9 adet olduğu tespit edilmiştir. Kurulan Bölgesel İnsan Kaynaklarının Geliştirilmesi Merkezi (BİGEM) eliyle desteklenmesi planlanan bu sektörler Tablo 15’te sunulmaktadır. Belirlenen bu ana 9 sektörde MESLEK SOP kapsamında nitelikli bir iş gücü havuzu oluşturulması planlanmaktadır. Ayrıca Ajansın geçmiş dönemlerde yürüttüğü çalışmaların ortaya çıkardığı ve TEKNO SOP kapsamında önceliklendirilen sektörlerde de yine kapasite oluşturulabilmesi adına MESLEK SOP kapsamında destekler sağlanacaktır. Bu alanlarda yürütülecek faaliyetler ile hem bölgenin ihtiyaç duyduğu nitelikli iş gücünün oluşturulması adına önemli bir adım atılmış olacak hem de bölge sanayisinin uzun vadede daha rekabetçi bir hale dönüştürülmesi sağlanacaktır.

Tablo 13 – Bölgede BİGEM Kapsamında Desteklenecek Sektörler

Gıda Ürünlerinin İmalatı	Kauçuk ve Plastik Ürünlerin İmalatı	Elektrikli Teçhizat İmalatı
Tekstil Ürünlerinin İmalatı	Diğer Metalik Olmayan Mineral Ürünlerin İmalatı	Mobilya İmalatı
Deri ve İlgili Ürünlerin İmalatı	Fabrikasyon Metal Ürünleri İmalatı (Makine ve Teçhizat Hariç)	Turizm

Ulusal ve Bölgesel Bazdaki Planlarla İlişkisi

On Birinci Kalkınma Planı “Nitelikli İnsan Güçlü Toplum” politikası “Eğitim” başlığının ana amacı *“Tüm bireylerin kapsayıcı ve nitelikli bir eğitime ve hayat boyu öğrenme imkânlarına erişimi sağlanarak düşünme, algılama ve problem çözme yeteneği gelişmiş, özgüven ve sorumluluk duygusu ile girişimcilik ve yenilikçilik özelliklerine sahip, demokratik değerleri ve milli kültürü özümsemiş, paylaşma ve iletişime açık, sanat ve estetik duyguları güçlü, teknoloji kullanımına yatkın, üretken ve mutlu birey yetiştirmek”* olarak belirlenmiştir.

“İstihdam ve Çalışma Hayatı” başlığının amacı ise *“Toplumun tüm kesimlerine insana yaraşır iş fırsatlarının sunulması ile başta kadın ve gençler olmak üzere özel politika gerektiren grupların istihdamının artırılması”* şeklindedir. Bu bağlamda kurgulanan SOP’un bu iki başlık altında pek çok tedbir ile doğrudan ilişkili olarak 11. Kalkınma Planı’nın hedeflerine katkı sağlaması beklenmektedir. Ayrıca kurgulanan SOP, TR33 Bölgesi 2014-2023 Bölge Planı’nın “İnsan ve toplum” ekseninin “Aktif iş gücü piyasası politikaları uygulanacaktır.” önceliğinin “talebe duyarlı iş gücü arzının sağlanması”, “İstihdamda sürekliliğin sağlanması”, “Mesleki hareketliliğe yönelik mekanizmaların geliştirilmesi” tedbirleri ile doğrudan uyumludur.

Ön Risk Değerlendirmesi

Yapılan çalışmalar eğitimde uygulanabilecek yeni modeller için en büyük riskin sürdürülebilirliğin sağlanması olduğunu göstermektedir. Bu bağlamda YENEP kapsamında kurulan Kendin Yap atölyeleri için istihdama yönelik eğitimler ilk etapta Ajans tarafından desteklenecektir. Devamında sürekli eğitimler sağlanarak bu altyapılarda görev alacak personel eğitilecektir.

Zafer-İN Operasyonu kapsamında kurulan BİGEM’de verilen taahhütlerden bir tanesi, Ajansın teknik desteklerinin en azından bir bölümünün bu merkez üzerinden yürütülmesidir. Dolayısıyla MESLEK SOP kapsamında oluşturulması planlanan nitelikli iş gücü havuzu BİGEM eliyle desteklenecektir.

2.3.3. Sonuç ve Çıktı Hedefleri

Söz konusu SOP kapsamında 2022 yılında yapılacak faaliyetlere ilişkin çıktılar aşağıda yer almaktadır:

Tablo 14 – MESLEK SOP Faaliyetleri Çıktı Göstergeleri

Tedbir, Proje ve Faaliyetler	Çıktı Göstergeleri	Ölçüm Birimi	Hedef	Doğrulama Kaynağı
Araştırma, Analiz ve Programlama	Yapılan Araştırma Sayısı	Adet	2	Ajans Faaliyet Raporu
İş Birliği ve Koordinasyon	Gerçekleştirilen/Katılım Sağlanan Koordinasyon Toplantı Sayısı	Adet	4	Toplantı Raporları
İş Birliği ve Koordinasyon	Düzenlenen Etkinlik Sayısı	Adet	16	Ajans Faaliyet Raporu
Ajans Destekleri	Uygulanan Proje Teklif Çağrısı Sayısı	Adet	2	Ajans Faaliyet Raporu
Ajans Destekleri	Fizibilite Desteği Kapsamında Hazırlanan Rapor Sayısı	Adet	1	Fizibilite Raporu
Ajans Destekleri	Teknik Destek Kapsamında Eğitim Verilen Kişi Sayısı	Kişi	100	Ajans Faaliyet Raporu
Ajans Destekleri	Teknik Destek Kapsamında Eğitim / Danışmanlık Verilen Kurum / Kuruluş Sayısı	Adet	10	Ajans Faaliyet Raporu
AB ve Diğer Dış Kaynaklı Projeler	Dış Kaynaklı Fonlara Yönelik Geliştirilen Proje Sayısı	Adet	2	Ajans Faaliyet Raporu
İzleme ve Değerlendirme	SOP İzleme ve Değerlendirmesi Kapsamında Düzenlenen Toplantı Sayısı	Adet	1	Toplantı Tutanaqları
İzleme ve Değerlendirme	SOP İzleme ve Değerlendirmesi Kapsamında Hazırlanan Periyodik Rapor Sayısı	Adet	1	Rapor

Söz konusu SOP kapsamında ulaşılmaması hedeflenen sonuçlar aşağıda yer almaktadır:

Tablo 15 – MESLEK SOP Sonuç Göstergeleri

Özel Amaç	Sonuç Göstergeleri	Ölçüm Birimi	Hedef	Doğrulama Kaynağı
1	Ortaöğretim Öncesi Çağdaki Öğrencilere Yönelik Faaliyete Geçen Yenilikçi Eğitim Atölyesi Sayısı	Adet	64	Proje Kapanış Raporu
1	Kurulan Yenilikçi Atölyelerden Yararlanan Öğrenci (6-14 Yaş) Sayısı	Adam x Saat /Yıl	40.000	Atölye Kayıt Listeleri
2	Yenilenen Mesleki Eğitim Laboratuvarı Sayısı	Adet	30	Ajans Faaliyet Raporu
2	Yenilenen Laboratuvarlardan Faydalanan Öğrenci Sayısı	Kişi/Yıl	7.000	Okul Kayıtları
2,3	Döner Sermaye Gelirlerini Artıran Mesleki Eğitim Kurumu Sayısı	Adet	10	Okul Kayıtları
2,3	SOP Dönemi Boyunca Özel Sektörle İş Birliği Kuran Mesleki Eğitim Kurumu Sayısı	Adet	15	Okul Kayıtları
3	BİGEM Kapsamında Mesleki Becerisi Artırılan Kişi Sayısı	Kişi	1.900	BİGEM Kayıtları

2.3.4. Proje ve Faaliyetler

2.3.4.1. Araştırma, Analiz ve Programlama

BİGEM Faaliyetleri

BİGEM, bölgedeki 44 paydaşın ortaklığıyla Ajans bünyesinde kurulmuş olan ortak bir çalışma grubudur. Ajansımızın faydalanıcısı olduğu Zafer-İN Operasyonu kapsamında kurulan BİGEM'in ortakları arasında bölgedeki İŞKUR il müdürlükleri, üniversiteler, OSB'ler, TSO'lar ve sendikalar bulunmaktadır. BİGEM üzerinden KOBİ'lerin ve bölgedeki diğer kurum ve kuruluşların uzaktan eğitim programları, ulusal mali ve teknik destekler ile ortaklık fırsatlarından faydalanması sağlanacaktır.

Sektör Raporları

BİGEM sektörlerinden iki tanesi ile ilgili rapor hazırlanacaktır. Seçilen sektörlerin mevcut durumu, sorunları ve bunlara yönelik çözüm önerileri ortaya konulacaktır. Bu çalışma kapsamında seçilen sektörün yer aldığı TSO'ların ilgili meslek komiteleri toplantılara davet edilecektir. Çalışma Ajans uzmanları tarafından hazırlanacaktır.

Yerel Bazlı Genç Girişimcilik İhtiyaç Analizi

TR33 Bölgesi'nin rekabet gücü yüksek sektörlerine yönelik olarak ihtiyaç tespiti TSO'lar ile birlikte yapılacaktır. Bu sektörlerle yönelik özel bir alanda ihtiyaç tespit edilmesi halinde bu konuya özel genç girişimcilik programı tasarlanacaktır. Program kapsamında "genç istihdamı" temasına uygun olarak bölgenin öne çıkan sektörlerinin rekabet gücünü artıracak ya da önemli bir ihtiyacını karşılayacak girişimler desteklenecektir. Genç istihdamı teması süresi içerisinde uygulanacak program kapsamında destek alan projelerde genç istihdamını sağlayan projeler önceliklendirilecektir.

2.3.4.2. İş Birliği ve Koordinasyon

Kalkınma Ajansları Eşleştirme Faaliyetleri (Siber Vatan Programı)

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının 24.05.2019 tarihli yazısıyla Ajansımız Batı Karadeniz Kalkınma Ajansı ile birlikte "mesleki eğitim" konusunda eşleştirme programına dâhil olmuştur. Bu kapsamda bölgede yapılan çalışmalar ile ilgili olarak Batı Karadeniz Kalkınma Ajansı (BAKKA) ile ortak faaliyetler yürütülmekte ve dönem dönem tecrübe paylaşımında bulunmaktadır. BAKKA tarafından uygulanan Siber Vatan projesinin TR33 Bölgesi'nde yaygınlaştırılmasına yönelik çalışmalar (bilgilendirme, eğitim vb.) gerçekleştirilecektir. 2021 yılı Kasım ayında BAKKA ile yapılan toplantıda Linux, Network, CEH (Certified Ethical Hacker) ve Sızma Testi (Pentest) eğitimlerinin öncelikli olarak bölgede verilmesi fikri öne çıkmıştır. Bu eğitimler sonrasında alınması gereken eğitimler ve yapılacaklar tekrar iki ajans arasında değerlendirilecektir.

İŞKUR Toplantıları

Ülkemizde istihdam ile ilgili çalışmalarını konusunda öne çıkan kurum İŞKUR'dur. Genç istihdamı teması kapsamında bölgede hizmet veren dört İŞKUR Müdürlüğü ile sürekli temas halinde bulunulacak ve başta genç istihdamı olmak üzere bölgede istihdam edilebilirliğin artırılmasına yönelik ortak çalışmalar yürütülecektir.

Mesleki ve Teknik Eğitimde Sanayi İş Birliği Protokolü

Manisa Organize Sanayi Bölgesinde faaliyet gösteren firmaların nitelikli genç istihdama erişim konusunda sıkıntılar yaşadığı tespit edilmiştir. Buna istinaden Manisa Valiliği, Manisa İl Millî Eğitim Müdürlüğü, Manisa Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü, Manisa Çalışma ve İş Kurumu Müdürlüğü, Manisa Büyükşehir Belediyesi, Zafer Kalkınma Ajansı ve Manisa Organize Sanayi Bölgesi arasında Mesleki ve Teknik Eğitimde Sanayi İş Birliği Protokolü imzalanmıştır. Bu kapsamda meslek liselerine yönelik bazı eğitimler istihdam garantili olarak düzenlenecektir. Yaygınlaştırma ve eğitim faaliyetleri Ajans tarafından koordine edilecektir.

Bilim Şenlikleri

Kendin yap atölyelerinin de dâhil olacağı şekilde bölge illerinde düzenlenecek olan bilim şenliklerine katkı sağlanacaktır. Şenlikler, bölge üniversiteleri ve il milli eğitim müdürlükleri iş birliğinde düzenlenecektir. Bu kapsamında Ajans uzmanları tarafından proje yazma ve yürütme eğitimleri de verilecektir. Etkinliklerde Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının ve Ajansın görünürlüklerine azami düzeyde dikkat edilecektir.

Kariyer Merkezleri Toplantıları

2022 teması olan genç istihdamı kapsamında bölge üniversitelerinin kariyer merkezleri tarafından etkili çalışmalar yapılmaktadır. Tema süresince belli aralıklarla bu merkezlerle toplantılar yapılarak genç istihdamına yönelik faaliyetler çeşitlendirilecektir. Toplantılarda üniversiteden mezun olacak öğrencilerin iş bulma ve kariyer planlama gibi hususlarda yaşadığı sorunlar görüşülecek, ortak çözümler üretilmeye çalışılacaktır.

Yeni Nesil Eğitim Mali Destek Programı (YENEP) Çalışmaları

Kendin Yap Bölgesel Turnuvası

TR33 Bölgesi Millî Eğitim Müdürlükleri ile Ajansımız arasında 21.11.2018 tarihinde imzalanan “Okul Çağındaki Gençlerin Tasarım, Yenilikçilik ve Üretkenlik Kapasitelerinin Geliştirilmesine Yönelik İş Birliği Protokolü”nün 6.1.5 no.lu maddesi “Ajansın Yükümlülükleri - Bu protokolün amacı ile doğrudan uyumlu konularda Müdürlüklerle iş birliği içerisinde etkinlikler (il veya bölgesel ölçekli yarışma, konferans, çalıştay vb.) düzenlemek”tir. Yeni Nesil Eğitim Mali Destek Programı (YENEP) kapsamında uygulaması tamamlanan projeler sonucu kurulan 133 alt atölyeden (istasyon) oluşan 42 sabit ve 6 mobil Kendin Yap Atölyesinde kazanılan bilgi ve becerilerin sergilenmesi ve yarışma usulü ile bölge genelinde tanıtılması amacıyla bir turnuva düzenlenecektir. Söz konusu etkinliğin Kendin Yap Hareketinin sürdürülebilirliği ve diğer bölge illeri ile etkileşiminin sağlanması amacıyla takip eden yıllarda (2023 ve sonrası) diğer bölgelerdeki öğrencileri de kapsayacak şekilde düzenlenmesi planlanmaktadır. Etkinlik 2022 yılının 2. çeyreğinde düzenlenecek olup 1 gün sürecektir. İlgili protokol kapsamında kurulan YENEP Teknik Komisyonunun üyeleri koordinasyon gerektiren tüm faaliyetlerden sorumlu olacaktır. 03.09.2021 tarihinde yapılan YENEP 9. Teknik Komisyon Toplantısı’nda etkinliğin Afyonkarahisar ilinde yapılması kararlaştırılmıştır.

Uluslararası Kendin Yap Sempozyumu II

Afyonkarahisar İl Millî Eğitim Müdürlüğü ve İstanbul Gelişim Üniversitesi iş birliğiyle “Uluslararası Kendin Yap Atölyeleri Sempozyumu II” düzenlenecektir. Sempozyumun amacı; ülkemizde ve uluslararası platformda eğitimdeki iyi uygulamaların; teknoloji, tasarım ve beceri atölyelerindeki

örnek çalışmaların ve bunun dışında örnek proje uygulamaların sonuçlarının eğitim camiası ile paylaşılmasını sağlamaktır. Bölge ve bölge dışı paydaşların katılımı ve işbirliğiyle 7-8-9 Mart 2022 tarihleri arasında yüz yüze ve çevrim içi düzenlenecektir.

Gençlerde Geleceğin Becerilerinin Geliştirilmesi

Dünya Ekonomik Forumu tarafından (WEF) gelecekte sahip olunması gereken 10 beceri şu şekilde belirlenmiştir:

- Analitik düşünme ve inovasyon
- Etkin öğrenme ve öğrenme stratejileri
- Karmaşık problem çözme
- Eleştirel düşünce ve analiz
- Yaratıcılık, özgünlük ve girişkenlik
- Liderlik ve sosyal nüfuz
- Teknoloji kullanımı, takibi ve kontrolü
- Teknoloji tasarımı ve programlanması
- Dirençlilik, stresle başa çıkma ve esneklik
- Tümevarım, problem çözme ve kavrama yeteneği

Bölgedeki gençlerin istihdam edilebilirliği artırmak adına bu alanlara yönelik eğitimler verilecektir. Becerilerle ilgili olarak Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu Online Eğitim Platformu da azami ölçüde kullanılacaktır.

Staj Olanaklarının Artırılması

Bölge üniversiteleri tarafından kariyer günleri etkinlikleri düzenlenmektedir. Genel anlamda hedef, özel sektör temsilcilerinin kendine uygun profildeki öğrencilerle bir araya gelmesi, öğrencilerin staj yeri bulması ve gençlerin istihdam edilebilirliğinin artırılmasına katkı sağlanmasıdır. Ajans bu etkinliklerde özellikle öğrencilerin staj yeri bulmalarına yönelik faaliyetlerin koordinasyonunu sağlayacaktır. İldeki tüm TSO, OSB, iş derneklerinin toplantılara katılım sağlaması için özen gösterilecektir.

Üniversite öğrencilerine yönelik etkinliklerde bölge illerinde faaliyet gösteren büyük firmaların (Mümkün olması durumunda bölge dışından da firmaların katılımı sağlanacaktır.) insan kaynakları yetkilileri tarafından staj yapmak isteyen öğrencilere bilgiler verilecektir. Bu etkinliklerin “genç istihdamı” temasına katkı sağlayacağı değerlendirilmektedir. Her ilde en az birer tane olmak üzere dört adet yapılması planlanmaktadır.

Öğrenci-Mentor Eşleştirmeleri

MESLEK SOP çalışmaları kapsamında yapılan araştırmalarda ve “genç istihdamı” ile ilgili kurum, kuruluş ve firmalarla yapılan görüşmelerde mezun olacak gençlerin kariyer planlamalarında eksiklikler olduğu görülmüştür. Bu eksikliğin benzer yollardan geçerek kamu veya özel sektörde yönetici pozisyonunda çalışan kişilerin gençlere mentorluk yapmasıyla belli bir oranda giderilebileceği değerlendirilmiştir. Buna istinaden Ajans ile bölge kurum ve kuruluşlarındaki gönüllü kişilerden bir havuz oluşturularak öğrencilerle eşleştirmeler yapılacaktır. Pilot olarak bölge içi bir ilde uygulanacak olan bu çalışmanın faydalı bulunması halinde tüm bölge illerine yaygınlaştırılması planlanmaktadır.

2.3.4.3. Ajans Destekleri

E-Spor Güdümlü Projeleri

Bakanlık ile yapılan görüşmeler sonucunda TR33 Bölgesi illerinde e-spora yönelik faaliyetlerin gerçekleştirilmesinin faydalı olacağı kanaatine varılmıştır. TR33 Bölgesi Gençlik ve Spor İl Müdürlükleri proje yararlanıcısı olmak üzere her bir proje bazında azami destek miktarı 1 milyon TL ve azami destek oranı %90 olacak şekilde geliştirilen güdümlü projeler kapsamında bölgesel ve ulusal düzeyde e-spor alanında uzmanlamı paydaşlarla iş birliği içerisinde lisanslı e-sporcu, hakem ve yayıncı yetiştirmek amacıyla e-sporun kapsamı ve dijital oyunlar hakkında gençlerin bilgilendirilmesi, uygulama alanları ve kariyer imkânları sunulması, yetenek tespiti, profesyoneller yetiştirilmesi, ebeveynlere yönelik e-spor ile ilgilenen çocukların güvenlik ve sağlığı için bilinçlendirme yapılmasına yönelik faaliyetler gerçekleştirilecektir.

Proje Teklif ağruları

Yeni Nesil Eğitim Mali Destek Programı (YENEP)

2019 yılı Ocak ayında il ve ilçe milli eğitim müdürlüklerinin uygun başvuru sahibi olduğu 10.000.000 TL bütçeli YENEP ilan edilmiş, program kapsamında 34 proje destek almaya hak kazanmıştır. Bu program ile bölgede Kendin Yap atölyeleri kurulması ve bu atölyelerde eğitim verebilecek nitelikli bir eğitmen kadrosunun oluşturulması amaçlanmaktadır. 2022 yılının ilk çeyreğinde projelerin tamamlanması beklenmektedir.

Mesleki Eğitimin Geliştirilmesi Mali Destek Programı (MEGDEP)

MESLEK SOP kapsamında bölgenin mesleki eğitim altyapısının geliştirilmesine yönelik ilan edilen 11.040.000 TL bütçeli proje teklif çağrısı kapsamında 2022 yılında yerinde izleme ziyaretleri, proje ödemeleri gibi uygulamaya yönelik faaliyetlere devam edilecektir.

Fizibilite Desteği Programı

15.03.2021 tarihinde ilan edilen, bölge imalat sanayiinin nceliklendirilmi sektörler başta olmak üzere teknolojik gelişmesine katkı sağlayacak yatırımlara yönelik fizibilitelerin hazırlanması amacıyla fizibilite desteği programının (2021 FZD) uygulanmasına devam edilecektir. Programlar kapsamında yerinde izleme ziyaretleri, proje ödemeleri gibi uygulamaya yönelik faaliyetler yapılacaktır.

Teknik Destek Programı

27.02.2020 ve 15.03.2021 tarihlerinde ilan edilen teknik destek programlarının (2020 TD, 2021 TD) yürütülmesine 2022 yılında da devam edilecektir. Programlar kapsamında desteklenmesi kararlaştırılan faaliyetler için satın alma süreçlerinin yürütülmesi, yerinde izleme ziyaretleri ve proje ödemesi gibi uygulama faaliyetleri yapılacaktır.

2.3.4.4. AB ve Diğer Dış Kaynaklı Programlar Kapsamındaki Projeler

AB ereve Programları ve Katılım ncesi Yardım Fonları (IPA)

AB ereve programları takip edilerek (Ufuk Avrupa, Erasmus+, COSME ve EaSI), MESLEK SOP'un amaçlarıyla uyumlu bir program açıklanması durumunda başvuru seçenekleri değerlendirilecektir. Açıklanan programın önceliklerine bağlı olarak yapılacak değerlendirme

sonucunda, programa Ajansın veya bölgedeki ilgili bir kurumun başvuru sahibi veya ortak sıfatıyla başvuru yapmasına yönelik çalışma yürütülecektir. Proje başvurusunun Ajans tarafından yapılması durumunda, uygun ortaklık yapıları kurularak başvuru çalışmaları yürütülecektir. Proje başvurusunun bölgedeki başka bir paydaş tarafından yapılması durumunda, Ajans ilgili paydaşa hem süreçte teknik destek sağlayacak hem de paydaşın kapasitesini geliştirmeye yönelik çalışma yapacaktır.

Çalışan ve Üreten Gençler Programı

- **Tekstilin Yeni Jönü: Kula**

Kula Belediyesinin yararlanıcısı olduğu proje ile her biri yaklaşık 5 bin m² kapalı alana sahip iki tekstil atölyesi kurulacaktır. 15 ayda tamamlanması beklenen proje ile Manisa ili Kula ilçesinde tekstil sektöründe gençlerin ve kadınların istihdam edileceği (yaklaşık 800 kişi), ilçenin üretim ve ihracat kapasitesinin artırılmasına katkı sunan iki atölyenin faaliyete geçmesi hedeflenmektedir.

- **Kula Jeotermal Enerji ile Teknolojik Sera Kurulumu**

Kula Belediyesinin yararlanıcısı olduğu proje ile toplam 64,5 dekar alan üzerinde 50 dekar büyüklüğünde teknolojik sera alanı kurulması sağlanarak tarımsal üretimde görece olarak geri planda kalan Kula'da atıl durumdaki jeotermal kaynağın kullanılacağı, ilçeye ekonomik hareketlilik kazandıracak, yerli gıda üretimini destekleyecek, yeşil ve temiz üretimi teşvik eden ve toplam 100 genç ve kadına istihdam olanağı yaratacak ve ilçede seracılık faaliyetinin yerleşmesinin ilk adımı olacak teknolojik sera alanı kurulacaktır.

- **Kula-Salihli UNESCO Global Jeoparkı Yenileniyor ve Dijitalleşiyor**

Jeopark Belediyeler Birliğinin yararlanıcısı olduğu proje ile 2.320 km² alanın altyapısı ve üstyapısı oluşturularak tüm gerekliliklere sahip, çok yönlü aktiviteleriyle uzun vakit geçirilebilecek, özellikle yabancı turistlerin gözde turizm destinasyonuna dönüştürülmesi hedeflenmektedir. Proje ile jeopark alanındaki altyapılar yenilenecek, yeni yapılar eklenip 155 m² büyüklüğünde interaktif müze yapılacaktır. Böylece 3 genç istihdamının yanı sıra projenin etkisiyle restoranlar, oteller, acenteler, rehberler gibi hizmet sektörlerindeki ekonomik hareketlilikle 20'nin üzerinde dolaylı istihdam sağlanacaktır.

- **Kula Tarihi, Restorasyonla Canlanıyor**

Kula Belediyesinin yararlanıcısı olduğu proje ile ilçenin turizm hinterlandında yer alan, restorasyonu ile örnek olacak, turistlerin konaklaması, istirahat etmesi ve vakit geçirmesi; ayrıca ilçenin ekonomik hareketlilik kazanması için Bekirbeyler Evi, Köprücüler Evi ve Hancı Çukur Çeşme ile Buruşuk Çukur Çeşme'nin restorasyonu ile butik otel ve etkinlik alanı yapılması öngörülmektedir. Proje kapsamında, doğrudan 12 genç ve kadının istihdamı sağlanacak; bunun yanı sıra projenin yaratacağı ekonomik canlılık sayesinde dolaylı olarak da 30'a yakın kişiye iş olanağı sağlanacaktır.

- **Kula Yerli Spor Malzemeleri Üretim Merkezi**

Kula Kaymakamlığının yararlanıcısı olduğu proje ile yurt dışından ithal edilen ve yurt içi pazarında talebi fazla olan spor malzemelerinin yerli ve milli üretim amacıyla kurulacak merkezde ve uzaktan çalışma modeliyle evlerde dikiminin sağlanmasıyla yerli üretim artırılabilecektir. Böylece gelir düzeyi düşük kadınlar başta olmak üzere gençlerin gelir düzeylerini, ekonomik ve sosyal refahlarını artırmak; ithalatı azaltarak yurt dışına döviz çıkışını düşürmek amaçlanmaktadır.

- Kula Emir Bölgesi Termal Cazibe Merkezi

Kula Belediyesinin yararlanıcısı olduğu proje ile Manisa ilinin SPA turizmi alanında yükselen değeri Kula ilçesinde Emir Kaplıcaları termal turizm alanında atıl durumda bulunan termal kuyunun sıcak suyunun kullanılacağı kadın ve erkek, açık ve kapalı olmak üzere iki termal havuza sahip tesis yapılacak; yine kadın ve erkek olmak üzere iki tarihi Roma hamamı restore edilecektir. Termal havuz tesisinde, lobi, kafeterya, vitamin bar, soyunma odaları, tuvalet gibi sosyal alanlar yer alacaktır. Proje kapsamında, tesisin işletmesi için doğrudan 10 genç ve kadının istihdamı sağlanacaktır.

- Haşhaşın Kenti Dışli’de Tekstil ile Gençler İstihdam Ediliyor

Dışli Belediyesinin yararlanıcısı olduğu proje ile 4.880 m² kapalı alana sahip tekstil fabrikasında Dışli beldesinde ve yakın çevrelerde yaşayan kadınlar ve gençler başta olmak üzere 700 kişinin istihdam edilmesi ile bölgenin üretim ve ihracat kapasitesinin artırılmasına katkı sağlanacaktır. Beldede mevcutta faaliyet gösteren ve bilinen firmalara fason üretim yapan yatırımcılar bulunmaktadır. Bu yatırımcıların kullandıkları binalar üretim için uygun yapılar değildir. Bu kapsamda proje ile tamamlanacak tesiste üretim kapasitesi geliştirilerek modern bir alt yapı oluşturulacak ve bölgede genç istihdamı artırılabilecektir.

2.3.5. Program Süresi ve Zaman Planlaması

Tablo 16 – MESLEK SOP Faaliyetleri Zaman Planlaması

Proje / Faaliyet	2021		2022		2023	
	I. 6 Ay	II. 6 Ay	I. 6 Ay	II. 6 Ay	I. 6 Ay	II. 6 Ay
Araştırma ve Analiz Faaliyetleri	X	X	X			
Bölgesel ve Ulusal Ölçekte Koordinasyon Sağlanması	X	X	X	X	X	X
Ulusal Etkinliklere Katılım	X	X	X	X	X	X
Düzenlenen Etkinlik Sayısı	X	X	X	X	X	X
Proje Teklif Çağrısı	X	X	X	X	X	X
Fizibilite Desteği	X	X	X	X		
Teknik Destek Programı	X	X	X	X	X	X
Dış Kaynaklı Fonlara Yönelik Proje Başvuruları	X	X	X	X	X	X
SOP Yönlendirme Komitesi Toplantıları		X		X		X
SOP Değerlendirme Çalışmaları					X	X

Ajansın MESLEK SOP kapsamında geçmiş yıllarda ilan ettiği mali destek programlarının uygulamalarına devam edilecektir. YENEP programının 2022 yılında, MEGDEP’in ise 2023 yılında tamamlanması beklenmektedir. Ajansın yürütücüsü olduğu ve Zafer-İN Operasyonu kapsamında hayata geçirilen BİGEM, bölgenin ihtiyacı olan nitelikli istihdamı sağlamaya yönelik eğitimleri vermeye devam edecektir.

Lisans ve ön lisans öğrencilerinin staj olanaklarının artırılmasına yönelik faaliyetler SOP süresince devam edecektir. Bu faaliyetle gençlerin istihdam edilebilirliklerine fayda sağlaması, mezun olanların bölgede çalışma hayatına katılımının artırılması beklenmektedir. Bu etkinlikler öğrenciler için staj yerlerinin belirlenmesine, uygun şartlar altında da bu yerlerde staj süresince yarı zamanlı, mezun olduktan sonra ise tam zamanlı çalışmalarına yardımcı olacaktır.

2022 ve 2023 yıllarında teknik destek programı sürdürülerek SOP kapsamında gerekli olacak insan kaynaklarının güçlendirilmesi sağlanacaktır. 2023 yılında ise SOP kapsamında desteklenen projelerin uygulamasına, bölgesel ölçekteki koordinasyon çalışmalarına devam edilecek ve SOP değerlendirme çalışmalarına başlanacaktır.

2.3.6. İzleme ve Değerlendirme

Ajans Yönetim Kurulunun onayıyla Ajansın hizmet verdiği dört ili ve konuyla ilgili tüm kurumları kapsayacak şekilde SOP Yönlendirme Komitesi oluşturulacaktır. SOP Yönlendirme Komitesi yılda en az bir defa olmak üzere toplanarak programın ilerlemesi, varsa yaşanan sıkıntılar ve bunlara dair çözüm önerileri hakkında istişarelerde bulunacaktır. SOP Yönlendirme Komitesinin onaylaması durumunda komiteye yeni üyeler alınabilecektir. SOP Yönlendirme Komitesinin isteği doğrultusunda SOP kapsamında iş birliği yapılan kurum ve kuruluşlar da komite toplantısına katılabilecek ve fikirlerini beyan edebilecektir.

Aynı zamanda Ajans Genel Sekreteri başkanlığında yılda bir defa Ajans çalışma birim başkanlarının katılımıyla koordinasyon toplantısı gerçekleştirilecektir. SOP kapsamında Ajans tarafından yürütülecek alt programların ve güdümlü projelerin uygulanmasından PYB, izlenmesinden ve değerlendirilmesinden İDB, AB ve benzeri dış kaynaklı fon bulma ve SOP kapsamında bu fonlara ait projelerin yazılmasından ve yürütülmesinden PGUB, tanıtım faaliyetlerinin gerçekleştirilmesinden ise YDO sorumludur. SOP kapsamında Ajans ve bölgedeki ilgili paydaşlar tarafından yürütülecek faaliyetlerin koordinasyonu ile çıktılarının izlenmesi ve değerlendirilmesi PBKB tarafından gerçekleştirilecektir.

SOP yönetim planının, dönemsel ilerleme raporlarının ve SOP kapanış raporunun hazırlanmasından da PBKB sorumludur.

3. Kurumsal Gelişim

3.1. Araştırma, Analiz ve Programlama

Proje Havuzu Oluşturma Çalışmaları

Geçmiş dönemlerde bölgemizdeki paydaşların proje fikirlerini (güdümlü, fizibilite, SOGEP vb.) toplamak amacıyla arama konferansları gerçekleştirilmiştir. Bölgedeki kurum ve kuruluşlarda proje fikri geliştirme farkındalığını artırmaya yönelik bu faaliyetler oldukça faydalı sonuçlar ortaya çıkarmıştır. Ajansımız koordinasyonu ile 2019, 2020 ve 2021 SOGEP kapsamında Bakanlığa sunulan projelerde de bölgemizde önemli başarılar elde edilmiştir.

2022 yılında da benzer şekilde proje (güdümlü, fizibilite, SOGEP) havuzunun geliştirilmesi amacıyla her ilde (birçok ilçe dâhil) fiziki veya çevrim içi arama konferansları gerçekleştirilecektir. Proje geliştirme aşamalarında ilçe/yöre odaklı çalışmalara özellikle önem verilecektir. Geliştirilecek projelerin sahanın ihtiyacını karşılayacak nitelikte olmasına azami dikkat edilecektir. Güdümlü projelere zorunlu staj bileşeni eklenecek, SOGEP kapsamında ise dezavantajlı gençlere yönelik projelerin geliştirilmesi için paydaşlar yönlendirilecektir. İlgili paydaşlar resmi yazı ile toplantılara davet edilecektir. Etkinliklerle;

- Ajansın bölgeye yön verecek yüksek bütçeli güdümlü projeleri belirlemesi,
- Yatırımcılara önerilebilecek fizibilite fikirlerinin artırılması, ön fizibilitelerin hazırlanması,
- SOGEP projelerinin geliştirilmesi hedeflenmektedir.

Sosyoekonomik Görünüm

Ajansımız tarafından her yıl bölge illerinin sosyal ve ekonomik verileri farklı kurumların veri tabanlarından toplanarak il bazlı raporlar hazırlanmaktadır. Hazırlanan bu raporlar Ajans internet sitesinde sunulmaktadır. Bu raporlarda nüfus, eğitim, sağlık, dış ticaret, tarım gibi farklı konularda ilgili temel veriler yer almaktadır.

3.2. İş Birliği ve Koordinasyon

Kalkınma Kurulu Toplantıları

2021 yılı içerisinde Kalkınma Kurulu ile ilgili çalışmalar Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü koordinasyonunda yapılmıştır. Kalkınma Kurulu üyeliklerinin yeniden belirlenmesi durumunda 2022 yılı içerisinde iki defa Kalkınma Kurulu toplantısı düzenlenmesi öngörülmektedir. Ayrıca Ajansın çalıştığı üç SOP için de yönlendirme kurulu üyeleri kalkınma kurulu üyelerinden seçilecektir.

3.3. Kapasite Geliştirme

Kurumsal Stratejilerin Hazırlanması

Ajansımızın kurumsallaşma düzeyinin artırılması amacıyla geçmiş dönemlerde birçok çalışma yürütülmüştür. Paydaş ilişkileri yönetimi, sosyal medya hesaplarının kullanımı vb. konulardaki uygulamaların netleştirilmesi amacıyla 2022 yılı içerisinde İletişim ve Tanıtım Strateji Belgesi hazırlanacaktır. Bunun yanı sıra 2012 yılı Aralık ayında hazırlanan İnsan Kaynakları Strateji

Belgesi'nin güncellenmesi çalışmaları yürütülecektir. Söz konusu çalışmalar Ajans personeli eliyle yürütülecek olup sadece tasarım işlemleri için ödenek ayrılmıştır.

Eğitim ve Uzmanlaşma Faaliyetleri

Ajans tarafından Kalkınma Ajansları Personel Yönetmeliği çerçevesinde, 2022 yılı içerisinde insan kaynaklarının bilgi - becerilerini artırmak, Ajans personelinin bölgeye ve yatırımcılara daha iyi hizmet vermesini sağlayacak şekilde teknik kapasitelerini geliştirmek amacıyla gerek bireysel gerek birim bazında gerekse tüm Ajans personelinin katılımının sağlanacağı bir dizi eğitim gerçekleştirilecektir.

Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı'nda İnsan Kaynakları Ofisi Başkanlığının sorumlu olduğu Kamuda İnsan Kaynakları başlığı altında yer alan 806.3 sayılı tedbirle *“Kamu personelinin niteliğini artırmak üzere ihtiyacı kurumlar tarafından tespit edilecek ve hazırlanacak mesleki, teknik ve kişisel gelişim eğitimleri kamu personeline Uzaktan Eğitim Kapısı üzerinden verilecektir.”* hükmüne istinaden Ajans personelinin bu platform üzerinden eğitim alması sağlanacaktır. Ayrıca Bakanlık tarafından Ajans personelinin kullanımına yönelik Udeemy Business platformu üyelikleri sağlanmış olup personelin 02.09.2021 tarihli ve E-76435721-920.00-1151 sayılı Genel Sekreterlik oluruna istinaden eğitim alması beklenmektedir.

Ajansın yürüttüğü SOP'lar kapsamında bilgi birikimini artırmak, analiz ve strateji yönetimlerini öğrenmek adına mevzuatta yer aldığı üzere her personel tarafından en az 10 günlük eğitime katılım sağlanması planlanmaktadır. Eğitim alınacak konular personelin yürütmekte olduğu görevleri, ilgi alanları ve uzmanlaşma konuları doğrultusunda belirlenmiştir.

2018 yılında başlatılan çalışma kapsamında Ajans personelinin orta vadeli programlama yaklaşımına uyumu ve Ajansın uzun vadeli sektörel gelişme stratejilerinin uygulanmasında etkin rol alabilmesi için personelin sektörel ve tematik alanlarda uzmanlaşması hedeflenmiştir. Bu doğrultuda bölgede öne çıkan sektörlerde ve önem arz eden Ar-Ge, inovasyon, girişimcilik, istihdam, çevre ve enerji gibi tematik konularda uzmanlaşma kapsamında literatür çalışmaları yapılması; kongre katılımları, eğitim vb. faaliyetler 2022 yılında da devam edecektir. Uzmanlaşma çalışmasından beklenen, personelin kendisi için belirlenen alanda derinlemesine bilgi sahibi olması, Ajans ve bölge paydaşları için yönlendirici rol oynaması ve mümkün olduğu ölçüde o konuda politika önerileri geliştirmesidir. Uzmanlaşma faaliyetlerine ilişkin gelişmeleri takip etmek ve gerekli durumlarda değişiklik yapmak üzere Uzmanlaşma Komisyonu kurulmuştur.

Bakanlık tarafından 02.10.2020 tarihli ve 1945733 sayılı yazı ile tebliğ edilen YDO Personeli Gelişim Programı kapsamında YDO personeli tarafından mevzuat bilgisi ve eğitimler alınması öngörülmüş olup eğitimlerin tüm personele yaygınlaştırılması için çalışmalar sürmektedir.

Ajans personeli, çalışmalarını belli bir noktaya ulaştırdığında konularıyla ilgili kurum içi sunumlar düzenleyerek tüm Ajans çalışanlarının da farkındalığını artıracak, rapor hazırlayacak ve bu raporlar Ajans internet sitesinde ve Ajansın kurumsal yayını olan e-ZAFER dergisinde yayımlanacaktır.

Personel Performans Değerlendirme Sistemi

Kalkınma ajanslarında istihdam edilmiş personelin performans değerlendirmesini yapmak üzere 2022 yılı başı itibarıyla Kalkınma Ajansları Personelinin Performans Değerlendirilmesine Dair Temel Esaslar yürürlüğe girecektir. Bu kapsamda 2022 yılı sonunda da ilk değerlendirmenin yapılmış olması

planlanmaktadır. Söz konusu esasların uygulaması TÜBİTAK SAGE ile yapılacak protokol kapsamında yaptırılacak bir yazılım yoluyla tüm ajanslarda uygulanacaktır.

Personel performans değerlendirme sisteminin amacı, personelin performansının artırılmasına destek vermek ve performansı düşük personelin gelişimini planlayarak Ajansın kurumsal performansını maksimize etmektir.

25.07.2018 tarihli ve 2018-07 sayılı Yönetim Kurulu Toplantısı'nda alınan 1 no.lu karar ile yürürlüğe giren "Personel Performans Değerlendirme Sistemi Yönergesi" kapsamında her bir Ajans personeli için bireysel performans hedefleri belirlenmektedir. 2021 yılı performans değerlendirme sonuçları 2022 yılında değerlendirilecek ve Yönerge uyarınca performans değerlendirme sonuçlarına göre en yüksek puanı alan üç personel için ödül mekanizması işletilecektir.

İnsan Kaynaklarına İlişkin Faaliyetler

Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı tarafından Ajansımıza tahsis edilen toplam personel kadrosu 60 olup Ajansın personel mevcudu 31.12.2021 tarihi itibarıyla 49'dur. Ajansın ihtiyacına binaen boş olan 4 uzman ve 1 destek personeli için 2022 yılında alıma çıkılması planlanmaktadır. Bunun haricinde 2020 yılı içerisinde 3 sürekli işçi kadrosu için Bakanlıktan şifahi onay alınmış olup resmi olarak izin alınması akabinde işlemlere başlanacaktır.

3.4. Tanıtım Faaliyetleri

Ajans Tanıtım ve İletişim Faaliyetleri

Ajansın tanıtım ve iletişimine yönelik faaliyetlere bu başlık altında yer verilmiş olup destek ve faaliyetlerin bilirliliğinin artırılması için çeşitli çalışmalar gerçekleştirilecektir. Bu kapsamda basın ve halkla ilişkiler faaliyetleri öne çıkmaktadır. Ajans internet sitesine güncel şekilde haber girişleri yapılmakta, bu haberler Ajansın sosyal paylaşım mecraları üzerinden de yayımlanmaktadır. Ayrıca Ajans faaliyet ve duyuruları yerel ve ulusal basına servis edilmektedir. Bu şekilde Ajans faaliyetleri ile ilgili bilinçlendirme ve görünürlük etkin şekilde sağlanmaktadır. Ajans faaliyetlerinin 2022 yılında yerel ulusal ve uluslararası platformlarda daha görünür olmasını sağlamak üzere iletişim ve tanıtım faaliyetleri yürütülmeye devam edilecektir.

Ajans kurumsal kimliğini etkin ve görünür kılmak adına çeşitli kırtasiye malzemeleri kullanmaktadır. Ajans birimlerinde ve sahada personelin kullandığı, ayrıca bazı toplantılarda paydaşlara verilmek üzere kalem, defter, notluk gibi ürünlerin standart bir kurumsal kimlik çalışmasına uygun olarak tedarik edilmesine ihtiyaç duyulmaktadır. 2022 yılı içerisinde ihtiyaç duyulması halinde bu tür kurumsal nitelikli temel kırtasiye ve promosyon malzemeleri alımı yapılacaktır.

Ajansın periyodik yayını olan E-ZAFER dergisinin yayınlarına devam edilecektir. Dergi, muhteviyatındaki Yönetim Kurulu ve paydaşlarla röportajlar; Ajanstan, bölgeden ve projelerden haberler, bölgesel kalkınma alanında yazılan bilimsel yazılar, bölgeden başarılı KOBİ'lerin ve STK'lerin tanıtımları, kırsaldaki sosyoekonomik yaşam koşullarının tasviri ve bölgenin turizm değerlerinin tanıtılması göz önünde bulundurulduğunda özgün ve eğitici bir yayın organı olma özelliğini taşımaktadır. Dergi Mart, Haziran, Eylül ve Aralık aylarında Ajans internet sitesi üzerinden yayımlanacaktır.

Ajansın insan kaynağı ihtiyacını karşılamak ve tanınırlığını gençler arasında artırmak üzere ülkemizin önde gelen üniversitelerinde kariyer günleri vb. adlar altında düzenlenen etkinliklerine stantlı katılım sağlanacaktır.

Teşvik Belgeleri İzleme ve Ekspertiz İşlemleri

2012/3305 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile kalkınma ajanslarına Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından yatırım teşvikleri konusunda görevler verilmiştir. Söz konusu Bakanlar Kurulu Kararı ile ajanslara verilen görev altışar aylık dönemler itibarıyla yatırım teşvik belgesine bağlı yatırımların izlemelerinin yapılarak bu yatırımlara ilişkin yatırım takip formlarının ilgili kişilerden talep edilmesidir. Bu kapsamda 2022 yılında yatırım teşvik belgelerinin izleme işlemleri gerçekleştirilecektir. İzlemeleri yapılan ve yatırım takip formları teslim alınan firmalar teşvik otomasyon sistemine girilecek ve tüm izlemeler tamamlandıktan sonra bir raporla Sanayi ve Teknoloji Bakanlığına gönderilecektir. Bunun yanında önceki dönemde düzenlenen teşvik belgeleri kapsamında yatırım tamamlama ekspertiz ve vize işlemleri Ajans tarafından yapılacaktır. Ayrıca tamamlanan diğer teşvik belgeleri için de Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ekspertiz ve vize işlemleri için Ajansı görevlendirebilmektedir.

3.5. Diğer Proje ve Faaliyetler

Tedarik Faaliyetleri

2022 yılı içerisinde yapılacak her türlü satın alma faaliyeti “Kalkınma Ajansları Mal, Hizmet ve Yapım İşi Satınalma ve İhale Usul ve Esasları” çerçevesinde gerçekleştirilecektir. Satın almalar yapılırken fayda-maliyet etkinliğinin sağlanmasına ve ihtiyaç duyulan alımların zamanında gerçekleştirilmesine dikkat edilecektir. Mal ve hizmet temininde kalite ve işlevsellik unsurları daima göz önünde bulundurulacaktır.

Menkul mal ve gayrimaddi hak olarak 2022 yılı içerisinde ortaya çıkacak ihtiyaca binaen gerekli alımlar yapılacaktır. Ayrıca Ajansta bulunan demirbaşların bakım onarımları ve süreli lisansa sahip hakların yenilenmesi bu kapsamda gerçekleştirilecektir.

2022 yılı içerisinde herhangi bir yeni taşınmaz mal temini planlanmamaktadır. Bununla birlikte mevcut taşınmazlar üzerinde tadilatlar yapılacak ve mutad bakım onarımlar sağlanacaktır.

Ayrıca Ajans 2022 yılında rutin faaliyetlerini sürdürmek amacıyla bir dizi hizmet alımı ve tüketim malzemesi temini gerçekleştirecektir. Bu şekilde satın alma işlemi yapılacak belli başlı faaliyetler geçici süreyle yapılacak bilişim hizmeti ile haberleşme, ulaşım, ofis kullanım, toplantı organizasyonu, temsil ağırlama ve benzeri faaliyetlerdir.

4. Yerel Kalkınma Fırsatları

4.1. Araştırma ve Analiz Çalışmaları

4.1.1. Yeni Bölge Planı Çalışmaları

a. Amaç

TR33 Bölgesi için 2024 yılı ve sonrasında kapsayacak bölge planının hazırlıklarına başlanılacaktır. Yeni bölge planına altlık oluşturulacak mevcut durum analizi, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının yönlendirmeleri ile önemli analiz çalışmaları yapılacaktır.

b. Arka Plan ve Müdahale Gerekçesi

Ajansımız tarafından hazırlanan ve 2014-2023 yıllarını kapsayan TR33 Bölgesi Bölge Planı'nın süresi iki sene içerisinde dolacaktır. Bu nedenle 2024 yılı ve sonrasında geçerli olacak bölge planının hazırlıklarına 2022 yılı itibarıyla başlanacaktır. Bu kapsamda araştırma ve analizlerin yapılması, bölge içi ve dışı kurum/kuruluşların ziyaret edilmesi gibi faaliyetler gerçekleştirilmesi planlanmaktadır. Bu çalışmalardan elde edilen bilgilerin ve verilerin yeni bölge planı için altlık oluşturması beklenmektedir. Benzer şekilde Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi'nin de geçerlilik süresi dolacağından burada elde edilen veriler/bilgiler stratejiye de katkı sağlayacaktır.

c. Sonuç ve Çıktı Hedefleri

Yeni bölge planına girdi oluşturacak çalışmalar yapılacaktır. Çalışmalar ajans uzmanları tarafından gerçekleştirilecek olup gerekli durumlarda kısmi hizmet alımı yapılacaktır.

d. Diğer Ajans/Kurum Faaliyetleriyle Koordinasyon

Plan bölgede uygulanacak temel faaliyetler için üst ölçekli bir belge olacağından Ajansın önümüzdeki dönemlerdeki çalışmalarını yönlendirecektir.

e. İzleme ve Değerlendirme

Çalışmaların koordinasyonundan PBKB sorumludur. İllerde yatırım destek ofisleri ile koordine bir şekilde çalışılacaktır.

4.1.2. Uluslararası Ticaret Raporu – Kiraz

a. Amaç

TR33 Bölgesi tarım sektöründe önemli yeri olan kiraz yetiştiriciliğine yönelik ihracat trendleri ve fırsatlarını içeren ticaret raporu hazırlanacaktır.

b. Arka Plan ve Müdahale Gerekçesi

Tarım sektöründe değerli bir kalem olan “kiraz” TR33 Bölgesi için de önemli bir üründür. Afyonkarahisar'da Sultandağı, Kütahya'da Şaphane ve Pazarlar, Manisa'da Salihli ilçeleri kiraz üretimi ve ihracatında öne çıkan ilçelerdir. Elde edilen gelirin artırılması, pazardaki yeni trendlerin takibi ve farklı pazarlara erişim için uluslararası kiraz ticaretine yönelik bir rapor hazırlanacaktır.

TR33 Bölgesi 2014-2023 Bölge Planı'nda “Bölgede kiraz, et ürünleri, zeytin vb. yöresi ile ünlenmiş önemli ürünler bulunmaktadır. Bu ürünlerden bazılarında coğrafi işaret alınmış olmakla birlikte bölgede yöresel ürünler yönünden ciddi bir potansiyel bulunmaktadır. Dünya genelinde özellikle

Avrupa Birliği ülkelerinde ve Kuzey Amerika'da yöresel ürünlerin markalaşma çalışmaları ile yüksek bir katma değer yaratılmaktadır. Doğru ve etkin markalaşma çalışmaları ile belli bir bölgeyi tek bir ürüne dayalı olarak kaldırmak mümkündür. Dolayısıyla markalaşma konusunda yapılacak çalışmalar önceliklidir.” ifadesi ile kirazın bölge için önemi vurgulanmıştır. Planda “*Öncelik 2.1 Tarımsal üretimde verimlilik, katma değer ve kalite artırılabilecektir. Öncelik 2.4 Tarımda pazarlama kabiliyeti artırılabilecektir.*” stratejileri yer almaktadır.

c. Sonuç ve Çıktı Hedefleri

Çalışma kapsamında bir adet rapor hazırlanacaktır. Raporun bölgemiz için değer taşıyan ve Afyonkarahisar, Kütahya ve Manisa'nın farklı ilçelerinde üretilen kirazdan elde edilen gelirin artmasına olanak sağlaması beklenmektedir.

d. Diğer Ajans/Kurum Faaliyetleriyle Koordinasyon

TEKNO SOP ve BİGEM sektörlerinde yer alan gıda sektörüne girdi sağlaması beklenmektedir. Çalışma kapsamında kiraz yetiştirilen ilçelerdeki ticaret borsaları, ziraat odalarıyla da görüşmeler/istişareler yapılacaktır.

e. İzleme ve Değerlendirme

Raporun hazırlanmasından PBKB sorumludur. Bununla birlikte AYDO, KYDO ve MYDO ile ortak hareket edilecektir. Çalışma sonunda konuyla ilgili oda ve borsalardan ek görüş alınarak uygulanabilir olmasına çalışılacaktır.

4.1.3. Cinsiyet Eşitliği Eylem Planı

a. Amaç

Cinsiyet Eşitliği Eylem Planı, Zafer Kalkınma Ajansının etik ilkeleri, stratejik hedefleri ve araştırma stratejisinin bir arada değerlendirildiği bir araştırmalar ve uygulamalar bütünü olarak tasarlanacaktır. Toplumsal cinsiyet eşitliği alanındaki kurumsal duruşumuzu idari mekanizmalarımızın her bir noktasında yansıtılmasının amaçlanacağı Cinsiyet Eşitliği Eylem Planı'nda Ajansın ihtiyaçları ve hedefleri doğrultusunda belirlenen adımların uygulanması öngörülmektedir.

b. Arka Plan ve Müdahale Gerekçesi

2022 yılından itibaren Ufuk Avrupa Programı çağrılarına başvuru yapacak tüm kamu, araştırma ve yükseköğretim kuruluşlarından “Cinsiyet Eşitliği Eylem Planı” (Gender Equality Plan-GEP) istenecektir. Söz konusu doküman başvuru esnasında beyana dayalı olup hibe sözleşmesi aşamasında sunulması zorunlu olacaktır. Bu kapsamda TÜBİTAK ile yapılan görüşmeler sonrası “Avrupa Cinsiyet Eşitliği Enstitüsü” (European Institute for Gender Equality-EIGE) tarafından GEP hazırlamasına yönelik oluşturulan rehber referans alınmıştır.

c. Sonuç ve Çıktı Hedefleri

Konuya ilişkin hazırlanacak strateji belgesi, Ufuk Avrupa Programı başvurularında hibe programlarının resmi internet sitesi olan “Funding & Tenders Portal”a yüklenecektir.

d. Diğer Ajans/Kurum Faaliyetleriyle Koordinasyon

Çalışma Ajansın dış kaynaklı fonlara başvurması aşamasında gerekli bir belge olduğundan tüm dış kaynaklı fon başvurularında kullanılacaktır.

e. İzleme ve Değerlendirme

Genel Sekreterlik oluruyla oluşturulan Komisyon stratejik belgenin hazırlanmasını ve hizmet alımı ile gerçekleştirilen bileşenlerin satın almalarını takip ve kontrol edecektir. Çalışma PGUB tarafından koordine edilecektir.

4.1.4. Kula OSB'nin Plan ve Projelerinin Hazırlanması

a. Amaç

Kula OSB'nin ihtiyaçları için altyapı plan / projelerini hazırlamak ve OSB'nin yatırımlara uygun hale gelmesini sağlamaktır.

b. Arka Plan ve Müdahale Gerekçesi

Bölge illerinin bazı OSB'lerinin yüksek doluluk oranlarına ulaşmış olması nedeniyle yeni kurulan ve genişlemeye uygun alanlara sahip OSB'lerde gerekli altyapıların ivedilikle tamamlanması oldukça önem taşımaktadır. OSB'lerin altyapı projelerinin Ajans eli ile hazırlatılması OSB'ye çekilecek yatırımlar açısından avantaj sağlayacaktır. Planlamanın uzun vadeli düşünülerek yapılması ve altyapının buna göre hazırlanması önemlidir. Böylece parsellerin hızlı şekilde uygun yatırımcılara tahsisi mümkün olacaktır. Çalışma kapsamında Kula OSB'ye yönelik projelerin tamamlanması hedeflenmektedir.

c. Sonuç ve Çıktı Hedefleri

Altyapı projesinin hazırlanması ile kurulum çalışmaları devam eden veya genişleme işlemleri tamamlanan Kula OSB'nin yatırımcılara alternatif olarak sunulması sağlanacaktır.

d. Diğer Ajans/Kurum Faaliyetleriyle Koordinasyon

Projenin hazırlanması akabinde altyapı faaliyetleri için satın alma işlemleri gerçekleştirilebilecektir. Konuyla ilgili valilikler, kaymakamlıklar ile koordineli şekilde çalışmalar yürütülecektir.

e. İzleme ve Değerlendirme

Yapılacak çalışma MYDO tarafından gerçekleştirilecektir. Konuyla ilgili olarak PBKB ve İMİB'den gerekli durumlarda teknik destek alınacaktır. Projenin izleme aşamasında İDB ile koordinasyon sağlanacaktır.

4.1.5. Acil Müdahale Gerektiren Konulara Yönelik Araştırmalar

a. Amaç

Bölge için önem arz eden ve acil müdahale gerektiren konulara yönelik araştırma ve analizlerin yapılmasını sağlamaktır.

b. Arka Plan ve Müdahale Gerekçesi

TR33 Bölgesi, devlet teşviklerinde birçok Düzey 2 bölgesine göre daha avantajlı konumda bulunmaktadır.

- İllerin farklı bölge teşviklerinden faydalanması (Manisa ilinin 2. bölge, Kütahya ve Uşak illerinin 3. bölge, Afyonkarahisar ilinin ise 4. bölge)
- Bölgenin coğrafi konumu

- Başta İzmir ve Bursa olmak üzere ülkemiz sanayisinin teknolojik gelişmişlikleri üst sıralarda olan illere yakınlığı
- Bölgenin neredeyse tamamının 1 ve 2. bölge teşviklerinden faydalanan illerle çevrili olması
- Bölgede yeni kurulan veya yatırım alanları hâlâ mevcut olan OSB'lerin bulunması
- Yeni ulaşım yollarıyla (yapımı devam eden İzmir-Ankara otoyolu ve hızlı treni, yapımı planlanan İstanbul-Antalya otoyolu ve hızlı treni) erişilebilirliğinin artacak olması gibi özellikleriyle TR33 Bölgesi'nde yer alan iller yatırımcıların ilgisini çekmektedir.

Bahsedilen avantajlar sayesinde özellikle yatırım çekme aşamasında bazen önemli yerel kalkınma fırsatı olabilecek büyük ölçekli yatırımlar ve acil müdahale gerektiren konulara yönelik analiz, strateji ve araştırmaların yapılması gerekmektedir.

c. Sonuç ve Çıktı Hedefleri

Çalışma programında yer almayan ancak yıl içinde bölge geneli, il veya ilçe özelinde müdahale edilmesi gereken konular dönem dönem ortaya çıkmaktadır. Bu tür acil müdahale gerektiren alanlara yönelik raporların hazırlanması öngörülmektedir.

d. Diğer Ajans/Kurum Faaliyetleriyle Koordinasyon

Bu kapsamda hazırlanacak rapor öncelikli olarak YDO'lar tarafından doğrudan büyük ölçekli yatırımcı çekme amacıyla veya bölgede acil müdahale gerektirecek yine yatırımcıya yönelik bir konuda hazırlanacağından dolayı Ajans faaliyetlerine önemli katkılar sağlayacaktır.

e. İzleme ve Değerlendirme

Fizibilite çalışmaları kapsamında ilgili kurumlarla görüşülerek teknik şartname hazırlanacak olup hizmet alım yöntemi ile yaptırılacak çalışmalar neticesinde ortaya çıkacak rapor, PBKB ve diğer ilgili birim ve YDO'lardan kurulacak bir komisyon marifetiyle değerlendirilecektir.

4.1.6. Yeşil OSB ve Yeşil Enerji Bilinçlendirme Çalıştayı

a. Amaç

Afyonkarahisar'da faaliyet gösteren firmaların hem yeşil OSB hem de yeşil enerji üzerine bilgi ve farkındalıklarının artırılması amaçlanmaktadır.

b. Arka Plan ve Müdahale Gereçesi

Dünya nüfusunun giderek artması ve kaynakların kısıtlı olması çevreyi doğrudan etkilemektedir. Bu nüfusa yetecek yiyecek, su ve refahı sağlamak için doğrusal ekonomiden döngüsel ekonomiye geçiş yapılması gerekmektedir. Bu doğrultuda sağlıklı ve güvenli yaşam ile uygun çalışma koşullarını sağlamak çevreye daha az zarar vermektir.

Afyonkarahisar organize sanayi bölgelerinde faaliyet gösteren firmaların üretim ve istihdam açısından katkıları önemli olmakla birlikte firmalarda yenilenebilir enerji kullanımı ve çevreci uygulamalar istenilen seviyede değildir. AB başta olmak üzere dünya ekonomisinde meydana gelmekte olan dönüşüm politikaları ile uyumlu, yeşil yatırımları teşvik eden, küresel değer zincirlerinin dönüşümüne katkı sağlayacak ve bu suretle katma değerli üretimi de destekleyecek çalışma kültürünün oluşturulması amacı ile bir çalıştay gerçekleştirilecektir.

c. Sonuç ve Çıktı Hedefleri

OSB’lerde imalat sektöründe faaliyet gösteren firmalar öncelikli olmak üzere yeşil OSB yatırımlarının önemini ve yeşil yatırımları teşvik eden bilgilendirme çalışmayı gerçekleştirilecektir.

d. Diğer Ajans/Kurum Faaliyetleriyle Koordinasyon

2023 Sanayi ve Teknoloji Stratejisi’nde “*Döngüsel ekonomi kapsamında ‘Ekonomik Değerli Atık İzleme Sistemi’ kurulması için Sanayi Sicil Bilgi Sistemi geliştirilecektir.*” ifadesi yer almaktadır. Bu kapsamda Ajansımızca yapılacak olan çalışmaların bu sisteme de katkı vermesi beklenmektedir. Ayrıca çalışma, Ajansın ilerleyen yıllarda çalışacağı SOP ve güdümlü projelerine de altlık oluşturacaktır.

e. İzleme ve Değerlendirme

Yapılacak çalışma AYDO tarafından gerçekleştirilecektir. Çalışma kapsamında ildeki ticaret ve sanayi odaları, konuyla ilgili il müdürlükleri ile ortak hareket edilecektir.

4.1.7. Girişimcilik Eğitimleri

a. Amaç

K-12 yaş grubundaki çocuklara girişimcilik becerilerinin kazandırılması amaçlanmaktadır. Böylece gelecekte çocukların kendi işlerini kurabilmeleri konusuna katkı sağlanacaktır.

b. Arka Plan ve Müdahale Gerekçesi

Toplumların ekonomisinin geliştirmek adına yapılması gerekenlerden biri de girişimcilik kültürünün yaygınlaştırılmasıdır. Girişimcileri diğer gruplardan farklı olarak karşılaşılan sorunlara çözüm üretme, yenilikçi veya yaratıcı çalışmalar yapma gayreti taşımaktadırlar. Bu da girişimcilerin bilgi toplumunda önemini daha da artırmıştır. Bunların da etkisiyle ekonomilerin büyümesine, yeni istihdam alanlarının yaratılmasına en büyük katkıyı verenlerin başında girişimciler ve kurdukları girişimler gelmektedir.

Geçmiş dönemlerde girişimcilik üzerine yapılan araştırmalar incelendiğinde ağırlıklı olarak üniversite ölçeğinde yapıldığı görülmektedir. Ancak “ağaç yaşken eğilir” atasözünde olduğu gibi girişimcilik kültürünün genç yaşlarda verilmesinin daha faydalı olacağına dair çalışmalar mevcuttur. Buna istinaden bölgemizdeki çocuklara/gençlere yönelik olarak girişimcilik eğitimleri atölye çalışmaları ile verilecektir.

c. Sonuç ve Çıktı Hedefleri

Her ilde bir tane olmak üzere dört adet girişimcilik eğitimi verilecektir. Gençlerin/çocukların konuyla ilgili farkındalıklarının artırılması hedeflenmektedir.

d. Diğer Ajans/Kurum Faaliyetleriyle Koordinasyon

Etkinliklerin il milli eğitim müdürlüklerinin koordinasyonunu yaptığı bilim şenliklerinde yapılması planlanmaktadır. Ajans hâlihazırda bilim şenliklerine eğitim verme başta olmak üzere çeşitli katkılar sunmaktadır.

e. İzleme ve Değerlendirme

Yapılacak çalışma PBKB koordinasyonunda gerçekleştirilecektir. Çalışma kapsamında her ilin YDO'su ilde gerçekleştirilecek faaliyetin izlenmesinden sorumlu olacaktır. Tüm çalışma boyunca milli eğitim müdürlükleri ile iş birliği yapılacaktır.

4.1.8. Makine ve Yazılım Sektörü Eşleştirme Çalıştayı

a. Amaç

Afyonkarahisar ilinde tarım, mermer, gıda sektörlerine yönelik makine imalatında katma değer artırılması adına makine ve yazılım sektöründeki iş birliği kültürünün yaygınlaştırılması amaçlanmaktadır.

b. Arka Plan ve Müdahale Gereçesi

Afyonkarahisar'ın orta-düşük teknolojili üretimden orta-yüksek teknolojili üretime geçişi için odaklanacağı öncelikli sektörlerin belirlenmesine yönelik Afyonkarahisar ili genelinde anket ve analiz çalışmaları, geniş katılımlı odak grup toplantısı ve saha ziyaretleri yapılmıştır. Belirlenen öncelikli sektörlerden biri makine sektörüdür. Sektörde Afyonkarahisar'da önemli potansiyeli olan yaklaşık 30 firma bulunmaktadır. Firmaların çoğunluğunun bünyesinde yazılım ve tasarım süreçleri yapılmadığından ürünlerden elde edilen katma değer sınırlı seviyededir. İlgili süreçlerin üretime dâhil edilmesi ile sektörün pazar payının artacağı değerlendirilmektedir.

c. Sonuç ve Çıktı Hedefleri

TR33 Bölgesi'nde faaliyet gösteren ilgili yazılım işletmeleri ile Afyonkarahisar ilinde makine sektöründe yer alan firmaların birbiriyle eşleştirilip birlikte iş yapma potansiyellerinin artırılmasına yönelik çalıştay organize edilecektir.

d. Diğer Ajans/Kurum Faaliyetleriyle Koordinasyon

Söz konusu faaliyetin Ajansımızın İmalat Sanayisinde Teknolojik Dönüşümün Sağlanması Sonuç Odaklı Programı'nda (TEKNO SOP) yer alan "*İleri teknoloji ürün geliştirme ve ticarileştirme sürecini desteklemek*" özel amacı ile ilgili olduğu değerlendirilmektedir.

e. İzleme ve Değerlendirme

Yapılacak çalışma AYDO tarafından gerçekleştirilecektir. İldeki sektör çeşitliliğinin artırılmasına yönelik yapılabilecek çalışmalar ilerleyen dönemlerde Ajansın çalışacağı SOP'lara ve diğer dokümanlara altlık oluşturacaktır.

4.1.9. Üreten Şehrin Üreten Kooperatifleri Buluşması

a. Amaç

Manisa'da faaliyette bulunan kooperatiflerin birlik kurmasını sağlamak ve kooperatifçiliğin yaygınlaştırılmasına katkı sunmak hedeflenmektedir.

b. Arka Plan ve Müdahale Gereçesi

Manisa ilinde kooperatifçilik gelişmekle birlikte yapısal sorunları bulunmaktadır. Bu sorunların başında ise kooperatifler arasındaki iletişimin yeterli olmaması gelmektedir. Bu bağlamda, kooperatiflerin birbirlerinden haberdar olmaları ve uygun iş birliği fırsatlarının yaratılması

gereksinimi doğmaktadır. Kooperatiflerin tecrübe paylaşımı yapabilecekleri bir platform kurulması, daha güçlü ve etkin hareket edebilmelerini destekleyecek bir çatı kuruluş yapısının (birliğin) oluşturulması Manisa'daki üreten ve üretken kooperatiflerin ekonomik hayata katkısını artıracak ve ekonomik aktör olarak yerelin kalkınmasını destekleyecektir.

c. Sonuç ve Çıktı Hedefleri

Faaliyet kapsamında, Manisa ilindeki kooperatif temsilcileri bir araya getirilerek karşılaştıkları sorunlar raporlanacaktır. Ayrıca iş birliği olanakları araştırılacaktır. Son olarak kurumsal temsili artırma amacıyla kooperatifler birliği kurulması yönünde adımlar atılacaktır.

d. Diğer Ajans/Kurum Faaliyetleriyle Koordinasyon

Manisa ilinde faaliyet gösteren kadın kooperatifleri başta olmak üzere üretim yapan kooperatifler ve İlçe Proje Ofisleri ile ortaklaşa çalışmalar yürütülecektir.

e. İzleme ve Değerlendirme

Yapılacak çalışma MYDO tarafından gerçekleştirilecektir. Çalıştay sonunda ildeki kooperatiflerin öncelikle kendi arasında sonrasında ise TR33 Bölgesi genelinde yapılabilecek projeler değerlendirilecektir.

4.1.10. Kadın Kooperatiflerine Yönelik Çalışmalar

a. Amaç

Kadın kooperatiflerinin devamlılığını sağlamak adına ihtiyaç duyulan eğitimler verilecektir. Faaliyetlerle kadınların kooperatif örgütlenmeleriyle ekonomiye olan katkılarının sürdürülebilir olması beklenmektedir.

b. Arka Plan ve Müdahale Gerekeşi

Kooperatifler, 19. yüzyılda ortaya çıkan bir organizasyondur. Kişilerin/üyelerin ortak çıkarlarının korunması, gelirlerin artırılması kooperatifler ile sağlanmıştır. Günümüzde yapı, üretim, eğitim, turizm gibi birçok alanda kurulan kooperatifler ağırlıklı olarak iştegal alanlarına göre de adlandırılmaktadır. Bunların içinde hem ekonominin hem de toplumun gelişmesine fayda sağlayanların başında kadın kooperatifleri gelmektedir. Kadınlar çalışma hayatında genel olarak “dezavantajlı grup” olarak kabul edilir. Bu sebeple çeşitli nedenlerden dolayı bir işte çalışmayan kadınların kooperatif çatısı altında örgütlenerek üretme, çalışma ve ekonominin içerisinde bir aktör olarak yer alması çok kıymetlidir.

Kadın kooperatiflerinin iç ve dış olmak üzere iki tür sorunları olup bunları çözemeyenlerin hayatları maalesef uzun sürmemektedir. Dünya Bankasının bir çalışmasında kadın kooperatiflerinin bazı sorunları: kooperatifi bir yatırımcı gibi değil; ortaklık temelinde yönetmeyi anlama, kooperatifin ekonomik faaliyetlerini destekleyecek iş becerilerine sahip olmama, mevzuata yeteri düzeyde hâkim olmama, yetersiz ölçüde muhasebeleştirme olarak sayılmaktadır. Bölgemizde son yıllarda özellikle Afyonkarahisar ilinde oldukça yoğun bir şekilde kadın kooperatifleri, kadın kültür evleri kurulmaktadır. Yapılan görüşmelerde benzer sorunları yaşadıkları tespit edilmiş ve eğitim ihtiyaçları ortaya konulmuştur.

c. Sonuç ve Çıktı Hedefleri

Kadın kooperatiflerine e-ticaretin temelleri ve muhasebe/finans eğitimleri verilecektir. Bu eğitimlerin genel olanları çevrim içi olarak tüm TR33 Bölgesi'nde hizmet veren kadın kooperatiflerine sağlanacaktır. Faaliyet kapsamında kırsalda kooperatifleşmenin özendirilmesi de hedeflenmektedir.

d. Diğer Ajans/Kurum Faaliyetleriyle Koordinasyon

Kırsalda elde edilen gelirlerin artırılmasına yönelik olarak Ajansın hem TURİZM SOP kapsamında verdiği mali destekleri hem de diğer kooperatiflere yönelik çalışmaları desteklenecektir.

e. İzleme ve Değerlendirme

Çalışma PBKB tarafından koordine edilecek olup illerde YDO'lar tarafından destek verilecektir. Ayrıca Afyonkarahisar Valiliği Kadın Kültür Evleri Koordinasyon Birimi ile ortak çalışmalar gerçekleştirilecektir.

4.1.11. Kırsalda üretimde katma değer artırılması

Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü tarafından koordine edilen Türkiye'de Kentsel ve Kırsal Yerleşim Sistemleri (YER-SİS) çalışmasına göre TR33 Bölgesinin büyük bir bölümü kırsal alandır. Yine aynı çalışmaya göre TR33 Bölgesinde kırsalda geçim kaynaklarına bakıldığında ise tarımsal üretim faaliyetlerinin yoğun olduğu görülmektedir. Bu sebeple Bölgede tarımsal üretimden elde edilen gelir ve katma değer artırılması amacıyla bir mali destek programı kurgulanacaktır.

4.1.12. Coğrafi işaretli ürünlerde katma değer artırılması

Tarım, hayvancılık ve yerel kalkınmada önemli bir rol oynayan coğrafi işaretli ürünlerde sayı anlamında (2022 yılı Temmuz ayı itibari ile Bölgede 80 coğrafi işaretli ürün bulunmaktadır) Bölge önde olsa da bu ürünlerden elde edilen katma değer ve toplam gelir anlamında arzulanan rakamlara ulaşamamıştır. Bu sebeple Bölgede coğrafi işaretli ürünlerden elde edilen gelir ve katma değer artırılması amacıyla bir mali destek programı kurgulanacaktır.

4.2. Tanıtım Faaliyetleri

4.2.1. Yatırımcılara Yol Gösterme

a. Amaç

Ajansın bölgenin yatırım ortamının tanıtımını etkili bir şekilde yapabilmesi ve YDO'ların bölge ve bölge dışı yatırımcıların ihtiyaç duyduğu desteği, yönlendirmeyi yapabilmesi hususunda çalışmalar gerçekleştirmektir.

b. Arka Plan ve Müdahale Gerekçesi

Yatırımcıların bölge illerinin yatırım ortamı hakkında doğru ve hızlı bir şekilde bilgilendirilmesi yatırım danışmanlığı görevinin etkili bir şekilde yürütülmesi için önemli bir adımdır. Bu doğrultuda, yatırımcıların ihtiyaç duyabilecekleri bilgilerin ortaya konulması ve materyallerin güncellenerek çoğaltılması gerekmektedir.

c. Sonuç ve Çıktı Hedefleri

Kütahya Yatırım Ortamı Kitapçığı, yatırımcıların ihtiyaç duyabileceği bilgiler eklenerek güncellenecek, özet hâli broşür hâline getirilecek; Türkçe, İngilizce, Almanca ve Rusça dillerinde bastırılarak yatırımcılara dağıtılacaktır.

İllerde yatırım ortamı, öne çıkan sektörler, üretilen ürünler ve faaliyet gösteren firmalara ilişkin güncel verilere ihtiyaç duyulmaktadır. Bu kapsamda Kütahya ilinde faaliyet gösteren imalat sanayi firmalarına ilişkin bilgilerin yer aldığı sektörel firma envanteri çalışması yapılacaktır.

Ayrıca Kütahya ilinde banka müdürleriyle istişare toplantısı gerçekleştirilecektir. Ajansın temel faaliyetlerinden biri olan yatırım destek ve tanıtım faaliyetleri kapsamında ilde yatırım yapmayı planlayan yatırımcılar için yatırım yeri araştırması yapılmaktadır. Bazı fabrikalar ve/veya yatırım parsellerinin mülkiyeti bankalarda olabilmekte ve yatırım danışmanlığı sırasında muhatap bulmakta zorlanılmaktadır. Bu doğrultuda düzenlenecek toplantı ile kurumlara Ajansın görev ve sorumlulukları hakkında bilgilendirme yapılacak ve yatırım danışmanlığı süreçlerinde iletişim kurabilmek adına network oluşturulacaktır.

Bunlarla birlikte illerde özel sektör yatırıma dönüşme potansiyeli bulunan ve ön fizibiliteye konu olabilecek yeni proje konularını tespit etmek üzere ilçe idari amirliklerine ziyaretler gerçekleştirilecektir.

TR33 Bölgesi'nde Ajansın etkinliğini artırmak ve iş birliği olanakları yaratmak amaçlarıyla bölge içi ve dışı firmalar/kurumlar ziyaret edilecektir. Bununla birlikte TR33 Bölgesi'nde sanayi, sağlık, eğitim, sosyal hizmetler, turizm alanlarında faaliyet gösteren yeni kurulan firmalarla irtibata geçilecektir. Hâlihazırda faaliyette bulunan veya yeni kurulmuş olan tüm firmalara planladıkları yatırımlar için başta Ajans destekleri olmak üzere uygun devlet desteklerine yönlendirme konusunda rehberlik hizmeti sağlanacaktır.

Kurulum çalışmaları devam eden veya genişleme çalışmaları yapılan OSB'lerin gelişmiş sanayi şehirlerindeki iş derneklerine tanıtımı yapılacaktır. Başta sanayisi güçlü şehirlere olmak üzere saha ziyaretleri düzenlenecektir. Ziyaretlerde illerin tanıtımı ve yatırım ortamı hakkında bir sunum yapılacaktır. Ajans tarafından hazırlanan ön fizibilite çalışmaları bu ziyaretlerde potansiyel yatırımcılara sunulacaktır.

d. Diğer Ajans/Kurum Faaliyetleriyle Koordinasyon

Ajansta YDO'ların asıl görevlerinin biri de ilin tanıtımını yaparak bölgeye yatırımcı çekmektir. Bu tanıtımın daha etkin yapılmasına olanak sağlaması, bölgenin yatırım ortamının en etkin şekilde tanıtılması hedeflenmektedir.

e. İzleme ve Değerlendirme

Yapılacak çalışmaların büyük bir kısmı (basım, tasarım, çeviri vb.) hizmet alma suretiyle gerçekleştirilecektir. İzleme ile ilgili faaliyetler YDO'lar eliyle yürütülecektir.

4.2.2. Albikere E-Ticaret Sitesinin Kapasitesinin Artırılması

a. Amaç

Afyonkarahisar ilinde son yıllarda özellikle kadın kooperatifçilik faaliyetleri artmaktadır. Bu kooperatiflerin ürünlerinin satılması amacıyla albikere.com sitesi kurulmuştur. Afyonkarahisar'ın en büyük e-ticaret sitesi olan Albikere'nin daha fazla müşteriye ulaşması amaçlanmaktadır.

b. Arka Plan ve Müdahale Gerekçesi

E-ticaret; düşük maliyet avantajı, zaman tasarrufu, müşteriye ulaşım kolaylığı gibi nedenler ile küresel ticarete önemli bir ivme kazanmıştır. Dünya çapında perakende e-ticaret satışları 2019 yılında 3,53 trilyon dolara ulaşmıştır. E-perakende gelirlerinin 2022 yılında 6,54 trilyon dolara yükselmesi öngörülmektedir (eticaret.gov.tr). Bu kapsamda Afyon Eğitim Vakfı iktisadi işletmesi olarak başlangıçta Afyonkarahisar'daki kadın kooperatiflerinin ürünlerinin satışı ve öğrencilere burs verilmesi amaçları ile kurulan, süreç içerisinde ulusal çapta firmaların da yer aldığı bir e-ticaret sitesine dönüşen Albikere'nin satış hacminin artırılmasının ve sürdürülebilirliğinin sağlanmasının önemli olduğu değerlendirilmektedir. Bu kapsamda sitenin tanıtımına yönelik çalışma yapılacaktır.

c. Sonuç ve Çıktı Hedefleri

Sitenin tanıtımının artırılması ve destek sağlanması amacıyla Ankara ve İstanbul illerindeki öne çıkan üretici birliklerine ve toptancılara ziyaretler düzenlenecektir.

d. Diğer Ajans/Kurum Faaliyetleriyle Koordinasyon

Meslek SOP, "Bölgede eğitimli genç nüfusun istihdamının sağlanması ve bölgenin ihtiyaç duyduğu nitelikli iş gücü havuzunun oluşturulması" stratejik tercihinin hayata geçirilmesi amacıyla kurgulanan SOP'tur. Çalışma ile sitenin kapasitesinin artırılmasına katkı sağlanması, böylece öğrencilerin burs imkânlarının artırılması hedeflenmektedir.

e. İzleme ve Değerlendirme

Yapılacak çalışma AYDO tarafından koordine edilecektir. Çalışma kapsamında ilde konuyla ilgili kurum ve kuruluşlarla ortak hareket edilecek, kurulan Albikere sitesinde satılması durumunda fayda sağlayacağı belirlenen ürünler değerlendirilecektir.

4.2.3. "Proje: Gündem Manisa" Manisa Projeleri Günü Etkinliği

a. Amaç

Manisa ilinde gerek Ajanstan gerek diğer kuruluşlardan destek alarak gerçekleştirilen projelerin tanıtıldığı bir etkinlik düzenlenerek proje kültürünün, farkındalığının ve bilincinin artırılmasına katkı sağlanması hedeflenmektedir.

b. Arka Plan ve Müdahale Gerekeçesi

Manisa kamu kurumları, sivil toplum örgütleri ve özel sektör temsilcileri bakımından proje kültürünün ve projeciliğin yerleşmeye başladığı bir ildir. Kurumlar nezdinde iyi uygulama örneklerinin gözlemlenmesi, projeciliğin yaygınlaştırılması açısından önem arz etmektedir. Bakanlık ve fon sağlayan kuruluşlar açısından da yapılan projelerin bütüncül olarak görülmesini sağlamak, verilen desteklerin sonuçlarını ve etkisini anlamak bakımından olumlu olacaktır. Faaliyet kapsamında Manisa fuar alanında kurumlara stantlar verilecektir. Stantlarda projelerinin tanıtımının yapılması sağlanacaktır. İlin en üst amirleri, kamu kurumları, sivil toplum kuruluşları, öğrenciler etkinliğe davet edilecektir. Bir yandan stantlar ziyaret edilirken bir yandan bilgilendirme seminerleri ile projeler tanıtılacaktır. Etkinlik sonrası yeni iş birliklerinin ve yeni proje fikirlerinin doğması beklenmektedir.

c. Sonuç ve Çıktı Hedefleri

Etkinlik kapsamında bilgilendirme seminerleri ile projeler tanıtılacaktır. Etkinlik sonrası yeni iş birliklerinin ve yeni proje fikirlerinin doğması beklenmektedir.

d. Diğer Ajans/Kurum Faaliyetleriyle Koordinasyon

Başta Manisa ili olmak üzere bölgeden sunulacak projelerin geliştirilmesi, böylece projecilik kültürünün yaygınlaştırılması sağlanacaktır.

e. İzleme ve Değerlendirme

Yapılacak çalışma MYDO tarafından koordine edilecektir. Etkinliğe üst düzeyde katılım sağlanması hedeflenmektedir. Sonuçların uygulanabilir ve planlanan şekilde olması durumunda diğer illerde de uygulanması sağlanacaktır.

4.3. Ajans Destekleri

4.3.1. Güdümlü Proje Destekleri

a. Amaç

Bölge planında öngörülen öncelikler ve Sonuç Odaklı Programlar (SOP) doğrultusunda, konusu ve koşulları Ajans nclğinde ve yönlendirmesinde belirlenen özel nitelikli model projelerin geliştirilmesi amaçlanmaktadır.

b. Arka Plan ve Müdahale Gerekeçesi

Güdümlü projeler diğer ajans desteklerinden farklı olarak hem bütçesi hem de yarattığı etkiyle oldukça önemlidir. Ajansımız bu kapsamda sürekli olarak güdümlü proje fikirleri geliştirmeye devam etmektedir.

Ajansımız tarafından proje havuzunu güncelleme ve geliştirme çalışmaları 30.09.2021 tarihinde tamamlanmıştır. Söz konusu havuza Ajans tarafından önerilen 9 proje fikrine ek olarak paydaşlardan gelen 20 proje fikri de dahil edilmiş ve 29 proje için başvuru formu, iş planı ve bütçe taslak olarak hazırlanmıştır. Proje nerileri Ajans uzmanları tarafından yerinde ziyaret edilecek, paydaşlarla toplantılar yapılmıştır.

c. Sonuç ve ıktı Hedefleri

29 adet proje önerisinden Ajans mevzuatında belirtilen güdümlü proje kriterlerinin tamamını sağlayanlar arasından kısa liste oluşturulacak ve Bakanlığa sunum gerçekleştirilecektir. Bakanlık tarafından uygun bulunan proje fikirleri ise nihai proje geliştirme aşamasına alınacak ve 2022 yılında hayata geçirilecektir. 2022 yılı içerisinde güdümlü proje fikirleri ilçe/yöre bazlı geliştirilmeye devam edilecektir.

d. Diğer Ajans/Kurum Faaliyetleriyle Koordinasyon

Proje ve faaliyetlerin destek alması durumunda sözleşmeye uygun şekilde devam etmesi ve başarılı şekilde tamamlanması için İDB tarafından destek verilmekte ve sonuçları izlenmektedir. Bu proje ve faaliyetlerden elde edilen sonuçlar PBKB ve PYB ile paylaşılmakta ve yeni programların kurgulanmasında kullanılmaktadır.

e. İzleme ve Değerlendirme

2022 yılında yapılacak alışmalar PGUB tarafından koordine edilecektir. Çalışmalarda tüm YDO'lar ve ilgili birimler katılacaktır. Gelen neriler değerlendirilecek, çevrim içi veya fiziki toplantılar düzenlenerek paydaşlarla birlikte değerlendirmeler yapılacaktır.

4.3.2. Sosyal Gelişmeyi Destekleme Programı

2019 Yılı Sosyal Gelişmeyi Destekleme Programı (SOGEP)

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından yürütülen 2019 Yılı Sosyal Gelişmeyi Destekleme Programı kapsamında bölgemizden 10 proje toplam 12.975.000 TL destek almaya hak kazanmıştır.

SOGEP kapsamında destek almaya hak kazanan projelerin bazıları Ajansın 2021-2023 yılları arasında çalışacağı sonuç odaklı programlarla ilgilidir. Bu projeler Ajans alışma Programlarında ilgili SOP altında belirtilmemiştir.

2020 Yılı Sosyal Gelişmeyi Destekleme Programı (SOGEP)

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından yürütülen 2020 Yılı Sosyal Gelişmeyi Destekleme Programı kapsamında bölgemizden 13 proje toplam 15.750.000 TL destek almaya hak kazanmıştır.

SOGEP kapsamında destek almaya hak kazanan projelerin bazıları Ajansın 2021-2023 yılları arasında çalışacağı sonuç odaklı programlarla ilgilidir. Bu projeler Ajans Çalışma Programlarında ilgili SOP altında belirtilmemiştir.

2021 Yılı Sosyal Gelişmeyi Destekleme Programı (SOGEP)

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından yürütülen 2021 Yılı Sosyal Gelişmeyi Destekleme Programı kapsamında bölgemizden 14 proje toplam 16.070.000 TL destek almaya hak kazanmıştır.

SOGEP kapsamında destek almaya hak kazanan projelerin bazıları Ajansın 2021-2023 yılları arasında çalışacağı sonuç odaklı programlarla ilgilidir. Bu projeler Ajans Çalışma Programlarında ilgili SOP altında belirtilmemiştir.

2022 Yılı Sosyal Gelişmeyi Destekleme Programı (SOGEP)

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından yürütülen 2022 Yılı Sosyal Gelişmeyi Destekleme Programı kapsamında bölgemizden 9 proje toplam 21,8 milyon TL destek almaya hak kazanmıştır.

2022 yılında 2022-2023 teması olarak belirlenen “genç istihdamı” kapsamında özellikle dezavantajlı gençlere yönelik projelerin geliştirilmesi önceliklendirilmiş olup destek almaya hak kazanan projelerin bazıları Ajansın 2021-2023 yılları arasında çalışacağı sonuç odaklı programlarla ilgilidir. Bu projeler Ajans Çalışma Programlarında ilgili SOP altında belirtilmemiştir.

4.3.3. Proje Teklif Çağruları

4.3.3.1. Geçmiş Yıllara Ait Devam Eden Proje Teklif Çağruları

a. Amaç

Mali destek programlarının amacı, TR33 Bölgesi 2014-2023 Bölge Planı’ndaki stratejiler ve hedefleri hayata geçirmek için özel sektör ile kamu kurum / kuruluşlarının mali ve teknik kapasitelerini artırmaktır.

b. Arka Plan ve Müdahale Gerekçesi

TR33 Bölgesi’nin sürdürülebilir kalkınmasını sağlamak adına TR33 Bölgesi 2014-2023 Bölge Planı’ndaki öncelikler dikkate alınarak proje teklif çağruları ilan edilmiştir. Mevzuat gereği tamamlanmış olan bu çağrılarla ilgili denetimlerinin yapılması gerekmektedir.

c. Sonuç ve Çıktı Hedefleri

Program Sonrası Denetim Faaliyetleri

Proje sonrası denetim kapsamında YENEP, SOGEP 2019, MEGDEP ve GÜDÜMLÜ Projelerin denetimleri 2022 yılı sonuna kadar gerçekleştirilecektir.

Etki Değerlendirme

Kalkınma Ajansları Proje ve Faaliyet Destekleme Yönetmeliği’nin 47. maddesinde program sonrası değerlendirme ve etki değerlendirme konularına değinilmektedir. Buna istinaden kapanış raporları

hazırlanan geçmiş proje teklif çağrılarında Sürdürülebilir Çevre Altyapı Mali Destek Programı (SÜÇEP) için program sonrası etki değerlendirme çalışması yapılacaktır.

d. Diğer Ajans/Kurum Faaliyetleriyle Koordinasyon

Proje ve faaliyetlerin sözleşmeye uygun şekilde devam etmesi ve başarılı şekilde tamamlanması için İDB tarafından destek verilmekte ve sonuçları izlenmektedir. Bu proje ve faaliyetlerden elde edilen sonuçlar PBKB ve PYB ile paylaşılmakta ve yeni programların kurgulanmasında kullanılmaktadır.

e. İzleme ve Değerlendirme

2022 yılında gerçekleştirilecek olan izleme ve değerlendirme faaliyetleri kapsamında izleme ziyaretlerinin gerçekleştirilmesi planlanmaktadır.

4.3.4. Fizibilite Desteği

a. Amaç

Bölgede önem arz eden ve SOP kapsamında dâhil edilmeyen konulara yönelik fizibilite çalışmalarının desteklenmesi ve uygulamaların izlenmesidir.

b. Arka Plan ve Müdahale Gerekeşi

SOP kapsamındaki çalışmaları tamamlayıcı nitelikte bölgedeki kurum ve kuruluşlardan gelen araştırma ve analiz talepleri, konuyla ilgili SOP altında yer alan fizibilite desteği programından karşılanacaktır. Ancak bölgenin büyüklüğü ve avantaj sahibi olduğu farklı tematik ve sektörel konuların fazlalığı dikkate alındığında SOP'ların kapsamı dışında kalan konularda da Yerel Kalkınma Fırsatı olarak değerlendirilebilecek araştırma ve analiz taleplerinin gelmesi beklenmektedir. Bu araştırma ve analiz faaliyetleri sunulacak kamu yatırım tekliflerine ve bölgeye büyük ölçekli yatırımlar çekilmesine zemin hazırlayacak, gelecek dönemlerde hazırlanacak olan SOP'lara ön fizibilite olarak önemli girdiler oluşturacaktır.

Yukarıda belirtilen konulara ilişkin bölgedeki kurumlardan gelecek olan araştırma ve analizler içinde önemli olduğu değerlendirilen çalışmaların desteklenmesi oldukça önem arz etmektedir.

c. Sonuç ve Çıktı Hedefleri

Fizibilite desteği programı kapsamında gelen projelerin bütçesine bağlı olarak (tahmini 2 adet) sonuç raporunun oluşturulması öngörülmektedir.

2021 Yılı Fizibilite Desteği Programı

15.03.2021 tarihinde ilan edilen, bölge imalat sanayiinin önceliklendirilmiş sektörler başta olmak üzere teknolojik gelişmesine katkı sağlayacak yatırımlara yönelik fizibilitelerin hazırlanması amacıyla fizibilite desteği programının (2021 FZD) uygulanmasına devam edilecektir. Programlar kapsamında yerinde izleme ziyaretleri, proje ödemeleri gibi uygulamaya yönelik faaliyetler yapılacaktır.

d. Diğer Ajans/Kurum Faaliyetleriyle Koordinasyon

Çalışmalar kamu yatırımlarının fizibilitesine, yatırımcı çekmeye ve gelecek dönem çalışılabilecek SOP'lara yönelik olacağından dolayı hazırlanacak kamu yatırım tekliflerinin daha sağlam temeller üzerine oturması, hazırlanacak yeni dönem SOP'ların daha odaklı bir şekilde kurgulanması gibi konularda oldukça faydalı olacaktır. Kurumsal Gelişim kapsamında sektörel ve tematik uzmanlığa

erişecek Ajans uzmanları ile de koordinasyonda bulunularak desteklenecek projelerde gerekli yönlendirmeler yapılacaktır.

e. İzleme ve Değerlendirme

Program kapsamında verilecek fizibilite desteklerinin izlenmesi, Ajans tarafından yapılacak olup rapor çıktıları yine sektörel ve tematik konularda uzmanlaşmış Ajans çalışanları tarafından incelenerek geri dönüşler yapılacaktır.

4.3.5. Teknik Destek

a. Amaç

Bölgede Ajansın çalıştığı sonuç odaklı programların dışında kalan konularda ihtiyaç duyulacak eğitimlerin sağlanması hedeflenmektedir. Böylece bölgedeki beşeri gelişmesinin sağlanmasına katkı sunulacaktır.

b. Arka Plan ve Müdahale Gereksesi

Bölge kalkınmasında sanayi sektörünün gelişimi kadar beşeri sermayenin de güçlendirilmesi oldukça önemlidir. Bölgenin gelişmişlik düzeyi dikkate alındığında teknik destek programları ile verilecek eğitimler; insan kaynaklarının hizmet kalitesinin artmasına, hazırlanan raporların daha kaliteli olmasına, dış kaynakların bölgeye çekilmesine olanak sağlamaktadır.

Bu bağlamda SOP kapsamında çalışılacak sektör ve tematik konular dışında kalkınmaya hizmet edecek diğer alanlarda da eğitim, danışmanlık gibi teknik desteklerin verilmesi önemlidir.

c. Sonuç ve Çıktı Hedefleri

2021 Yılı Teknik Destek Programı

27.02.2020 tarihinde ilan edilen 1.500.000 TL bütçeye sahip teknik destek programının değerlendirmeleri ve uygulanması 2022 yılında da devam edecektir. SOP kapsamı dışında kalan projelerin 2022 yılı harcamaları bu başlık altında toplanmıştır.

d. Diğer Ajans/Kurum Faaliyetleriyle Koordinasyon

Teknik destek programları, Ajans tarafından her sene bölgedeki beşeri sermayenin güçlendirilmesi amacıyla ilan edilmekte ve oldukça faydalı sonuçlar doğurmaktadır. Geçmişte verilen teknik destek programlarındaki eğitimler dikkate alındığında proje yazma ve yürütme, stratejik plan hazırlama gibi konularda taleplerin geldiği ve bu taleplerin bir kısmının farklı kurumların ortaklıklar kurmasıyla talep edildiği görülmektedir. Bu faaliyetler sonucunda alınan eğitimlerle kurumların nitelikli insan kaynağı artmakta, hazırlanan raporlar daha etkili olmakta ve ortak çalışma kültürü oluşmaktadır.

e. İzleme ve Değerlendirme

Program kapsamında verilecek eğitimlerin izleme ve değerlendirme işlemleri Ajans uzmanları tarafından yapılacak olup eğitimin verimliliği, eğiticiden memnuniyet gibi konularda her faaliyet ile ilgili raporlar hazırlanacaktır.

4.4. AB ve Diğer Dış Kaynaklı Programlar Kapsamındaki Projeler

4.4.1. Uluslararası Fonların Bölgeye Çekilmesi için Proje Geliştirme Çalışmaları

a. Amaç

TÜBİTAK Çerçeve Programlar Ulusal Koordinasyon Ofisi uzmanları tarafından verilen ya da organize edilen proje yazma-sunma, değerlendirme, ortak bulma ve ağ oluşturma, fikrî mülkiyet hakları ile yasal ve finansal kurallara ilişkin çeşitli eğitimlere katılım sağlamaktadır.

b. Arka Plan ve Müdahale Gerekeşi

PGUB'un görevleri arasında ulusal ve uluslararası dış kaynaklara yönelik araştırmalar gerçekleştirmek, bölgede farkındalık oluşturmak ve bölge için öncelikli alanlarda dış fonları çekmek bulunmaktadır. Bu hedef doğrultusunda Ajans, 2016 yılından itibaren uluslararası fonlara yönelik projeler geliştirme ve bölgede bu alanda farkındalığı artırmaya yönelik çalışmalar yürütmektedir.

Horizon Europe (Ufuk Avrupa) Programı Türkiye Bilgi Çoğaltıcıları Sistemi'nde yer alan Ajansımız Bölge'de potansiyel gördüğü alanlarda Ufuk Avrupa çağrılarını takip etmekte, bölgedeki diğer kurumlarla iş birliği halinde önceliklendirdiği çağrılara başvuru sahibi veya ortak sıfatıyla başvuru yapmaktadır. Bu doğrultuda, 2022 yılı içerisinde de, Ufuk Avrupa kapsamındaki Küme 2: Kültür, Yaratıcılık ve Kapsayıcı Topluluklar, Küme 5: İklim, Enerji, Mobilite ve Küme 6: Gıda, Biyoekonomi, Doğal Kaynaklar, Tarım ve Çevre başlıklarındaki çağrılarını takip edilerek bölgenin ve Ajansın öncelikleriyle örtüşen çağrılara yönelik başvuru gerçekleştirilecektir.

İşten Sosyal Uyuma (Business to Social Cohesion) Projesi

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı koordinasyonunda kalkınma ajansları ile iş birliği halinde yürütülen proje kapsamında kadın girişimcilerin ve kadın kooperatiflerinin sosyal ve ekonomik hayata katılımlarının ve kendilerine yeterliliklerinin artırılması yolu ile sosyal uyumun desteklenmesi amaçlanmaktadır. Proje ile kadın kooperatiflerinin ve kadın girişimcilerin ihtiyaçlarına yönelik danışmanlık hizmeti verilmesi, danışmanlık hizmeti sonucu ortaya çıkan ihtiyaçlar için aynı destek sağlanması ve desteklenen kooperatiflerin ticarileşme ve satış kanallarını geliştirmeleri amacıyla yerel, bölgesel ve uluslararası tedarik zincirleri, e-ticaret platformları ve hedef illerdeki potansiyel alıcılar nezdinde girişimde bulunulmasına yönelik faaliyetler yer almaktadır. Yerel ürünlerin ticarileşmesi ve tanıtımı için envanter çalışması yürütülerek Türkiye'nin yöresel ürün haritasının çıkarılması ve yöresel ürün platformu oluşturulması da proje kapsamında gerçekleştirilecek çalışmalar arasındadır.

c. Sonuç ve Çıktı Hedefleri

Ajansımız, AB IPA fonları kapsamında Rekabetçi Sektörler Programı altında desteklenen Uşak Deri Karma OSB'nin Büyükbaş Deri İşleme için Ortak Kullanım Tesisi Kurulması projesine ortak olarak dâhil olmuştur. 2020 yılının Mart ayında başlayan proje kapsamında gerçekleştirilecek faaliyetlere ilgili Ajans personeli tarafından katılım sağlanacaktır. Ajans ayrıca proje faaliyetlerinin yaygınlaştırılması ve kurumlar arası koordinasyonun sağlanmasına da katkıda bulunacaktır.

Japon Hükümeti tarafından fonlanan, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ve UNDP ortaklığıyla koordine edilen kadın girişimciler ile kadın kooperatiflerinin kapasitesinin güçlendirilmesini hedefleyen "İşten Sosyal Uyuma Programı" kapsamında Manisa ilinden 2 kadın kooperatifi ve bir kadın girişimci

Aralık 2021’de düzenlenen iş geliştirme eğitimlerine katılım sağlamıştır. 2022 yılı içerisinde program kapsamında eğitimlere katılan kadın kooperatiflerinin programdan azami ölçüde faydalanabilmesi adına proje çalışmaları gerçekleştirilecektir.

Ayrıca 2022 yılında ortak veya başvuru sahibi sıfatıyla en az bir adet Horizon Europe (Ufuk Avrupa) projesine başvuru yapılması öngörülmektedir.

d. Diğer Ajans/Kurum Faaliyetleriyle Koordinasyon

Planlanan çalışmalar; Ajans personelinin bu programlar özelinde uzmanlaşabilmesine, bölgemizdeki ihtiyaçlara göre uygun programların ve proje fikirlerinin bulunabilmesine, bölgemizdeki kurum ve kuruluşların AB fonları üzerine farkındalıklarının artırılmasına ve proje yazma ve yürütme kapasitesinin geliştirilmesine katkıda bulunacaktır.

e. İzleme ve Değerlendirme

Söz konusu projelerin ve başarılı olunması durumunda bundan sonra yürütülecek projelerin izleme faaliyetleri ilgili uluslararası kurumlar ve/veya yerel otoriteler tarafından gerçekleştirilmektedir.

4.4.2. SANJET Kurumsal Dönüşüm ve Sürdürülebilirlik Destek Programı Kaynak Verimliliği Projesi

a. Amaç

Afyonkarahisar ili Sandıklı ilçesinde yerel ve bölgesel kalkınma açısından önemli bir hizmet sunan Sandıklı Jeotermal Isıtma Termal Turizm Seracılık San. Tic. A.Ş.’nin (SANJET) kurumsal, yönetsel ve finansal sorunlarına çözüm bulunması, şirketin sürdürülebilirliğinin ve etkinliğinin artırılması amaçlanmaktadır.

b. Arka Plan ve Müdahale Gerekçesi

SANJET A.Ş. Sandıklı Belediyesine ait bir şirket olup ilçe merkezindeki konutların yaklaşık 17.500 abone ile %85’inin (30.000 konuta eşdeğer), Hüdai Termal Turizm Merkezi’nde toplam 161.300 m² kapalı alanda bulunan 3 beş yıldızlı otel, 1 üç yıldızlı otel, 1 butik otel ve 270 apart dairenin (1.613 konuta eşdeğer) ve yaklaşık 1.020.000 m² alanda teknolojik seraların (10.752 konuta eşdeğer) ısıtılması konusunda faaliyet göstermektedir. Bu kapsamda SANJET’in 15 jeotermal kuyusu, 7 reenjeksiyon kuyusu ve 7 ısı merkezi bulunmaktadır. Hâlihazırda mevcut ısıtma kapasitesi 250 MW/saat olmakla birlikte şirketin yıllık elektrik gideri yaklaşık 12.000.000 TL’dir. Ancak 7 adet ısı merkezinde ise uzaktan kontrollü otomasyon sistemi bulunmamaktadır. Bu durumun kaynakların verimli olarak kullanılmaması sorununu ortaya çıkaracağı değerlendirilmektedir.

c. Sonuç ve Çıktı Hedefleri

Kaynak verimliliği uygulaması kapsamında 7 adet ısı merkezinde uzaktan kontrollü otomasyon sisteminin kurulması ile şirketin enerji, insan kaynakları vb. giderlerinde yaklaşık %20-30 tasarruf sağlanması öngörülmektedir.

d. Diğer Ajans/Kurum Faaliyetleriyle Koordinasyon

Bakanlık tarafından ilan edilen kurumsal, yönetsel ve finansal sorunları bulunan şirketlerin sürdürülebilirliğini ve etkinliğini sağlamak amacıyla geliştirilen Kurumsal Dönüşüm ve Sürdürülebilirlik Destek Programı ile doğrudan ilgili olup ajansın ilerleyen yıllarda yapacağı çalışmalara da altlık oluşturacaktır.

e. İzleme ve Değerlendirme

Koordinasyon AYDO tarafından sağlanacaktır. Ayrıca projenin uygulama aşamasında İDB tarafından ihtiyaç olan teknik destek sağlanacaktır.

4.4.3. Proje Ofisleri Toplantısı

a. Amaç

Bölge illerindeki Valilikler başta olmak üzere kurum ve kuruluşların proje ofisleri ile ilişkilerini geliştirerek koordinasyon ve projelerle ilgili teknik destek sağlamaktır.

b. Arka Plan ve Müdahale Gerekçesi

30.09.2020 tarihli ve 2020-07 sayılı Ajans Yönetim Kurulu Toplantısı'nda alınan 6 no.lu karar ile "Proje Ofisleri Çalışma Yönergesi" yürürlüğe girmiştir. İlgili yönergenin 5. Maddesinde; "*İl Valiliklerince hazırlanarak yürürlüğe konulan Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Bürosu Kuruluş, Görev ve Çalışma Yönergesi ile aynı amaçla hazırlanan benzer dokümanlarda yer alan görev ve yetkiler kapsamında söz konusu ofislerin çalışmalarına destek verilir.*" denilmektedir. Bu doğrultuda,

- Bölge illerinin her birinde ayrı ayrı olmak üzere her üç ayda bir,
- Bölge illerinin tamamının katılımıyla her altı ayda bir toplantı düzenlenecektir.

Toplantılara ildeki diğer kurumlarda (üniversite, TSO, belediye vb.) oluşturulan proje ekipleri de davet edilebilir. Toplantılarda; yapılan çalışmalar, güncel çağrılar ve gelişmeler görüşülüp değerlendirilecektir. Toplantıların koordinasyon ve sekreteryaya işleri Ajans tarafından yapılacaktır. Bölgesel toplantıların çevrim içi, il bazındaki toplantıların ise yüz yüze gerçekleştirilmesi öngörülmektedir.

c. Sonuç ve Çıktı Hedefleri

Proje ofisleri ile bölgenin tamamında koordine şekilde proje yazma ve yürütme kapasitesinin artırılması ve dış kaynaklı fonlardan azami ölçüde yararlanılması hedeflenmektedir.

d. Diğer Ajans/Kurum Faaliyetleriyle Koordinasyon

Bölgeye çekilen fonlar konularına göre Ajansın çalıştığı sonuç odaklı programlar ile ilişkilendirilecektir.

e. İzleme ve Değerlendirme

Proje ofisleri toplantıları PGUB ve YDO'lar tarafından düzenlenip takip edilecektir. Toplantılara illerde ilçe bazlı oluşturulan ofislerle farklı mali destek mekanizmalarına yapılacak başvurular, bunlara yönelik eğitimler değerlendirilecektir. Ayrıca bölgesel ölçekte projelerin de geliştirilmesi sağlanacaktır.

4.5. YKF Çıktı Hedefleri

2022 yılında Yerel Kalkınma Faaliyetleri kapsamında yapılacak faaliyetlere ilişkin çıktılar aşağıda yer almaktadır:

Tablo 17 – Yerel Kalkınma Faaliyetleri Çıktı Göstergeleri

Tedbir, Proje ve Faaliyetler	Çıktı Göstergeleri	Ölçüm Birimi	Hedef	Doğrulama Kaynağı
Araştırma ve Analiz Çalışmaları	Yapılan Araştırma / Analiz Sayısı	Adet	5	Araştırma / Analiz Raporları
Tanıtım ve Yatırım Destek	Düzenlenen Etkinlik Sayısı	Adet	9	Etkinlik Raporları
Tanıtım ve Yatırım Destek	Yatırımcılara Yol Gösterme Çalışmaları	Adet	4	Materyaller ve Raporlar
Tanıtım ve Yatırım Destek	Hazırlanan / Kapasitesi Artırılan İnternet Sitesi Sayısı	Adet	2	Web Siteleri
Ajans Destekleri	Uygulanan Sosyal Gelişmeyi Destekleme Programı Sayısı	Adet	4	Ajans Faaliyet Raporu
Ajans Destekleri	Fizibilite Desteği Kapsamında Hazırlanan Rapor Sayısı	Adet	1	Fizibilite Raporu
Ajans Destekleri	Teknik Destek Kapsamında Eğitim Verilen Kişi Sayısı	Kişi	100	Ajans Faaliyet Raporu
Ajans Destekleri	Teknik Destek Kapsamında Eğitim / Danışmanlık Verilen Kurum / Kuruluş Sayısı	Adet	10	Ajans Faaliyet Raporu
AB ve Diğer Dış Kaynaklı Projeler	Dış Kaynaklı Fonlara Yönelik Geliştirilen Proje Sayısı	Adet	3	Ajans Faaliyet Raporu

5. Sonuç ve Değerlendirme

2022 yılında genel olarak Ajans tarafından çalışılan tüm SOP'larla ilgili olarak analiz, araştırma ve iş birliği çalışmaları konuyla ilgili tüm paydaşların görüşleri de alınarak devam edecektir. 2022 yılında ağırlıklı olarak güdümlü proje geliştirme faaliyetlerine odaklanılacaktır. Ayrıca teknik destek ve fizibilite desteği programları da tüm SOP'lar kapsamında uygulanacaktır. Kar amacı güden kurumların teknik destek programından daha etkin faydalanması sağlanacaktır. Geçmiş dönemlerden gelen proje teklif çağrıları, finansman desteği ve güdümlü proje desteklerine (hazırlık, uygulama vb.) devam edilecektir. Özellikle TURİZM SOP kapsamında bölgenin tanıtımının yapılmasına yönelik çalışmalar yoğun olarak gerçekleştirilecektir. 2019 yılından bu yana devam eden proje havuzu oluşturmaya yönelik çalışmalar (arama konferansları vb.) 2022 yılı içerisinde sürdürülecektir. SOGEP kapsamında son üç yıldır elde edilen başarıların devam etmesi adına gerekli çalışmalar yürütülecektir. Ayrıca TR33 Bölgesi 2014-2023 Bölge Planı'nın geçerlilik süresi 2023 yılında dolacağından yeni bölge planına yönelik hazırlıklara da 2022 yılında başlanacaktır. 2022-2023 yıllarını kapsayacak şekilde belirlenen genç istihdamı teması kapsamında da gençlerin istihdam edilebilirliği artırıcı faaliyetler (eğitim, mali destek vb.) yoğun bir şekilde uygulanmaya başlanacaktır. Ajans desteklerinde genç istihdamını, staj imkanını sağlayan projeler önceliklendirilecektir.

Ajansların SOP yöntemine geçişiyle birlikte Ajans personelinin kurumsal değişim kapsamında belirlenmiş olan uzmanlık alanlarına yönelik faaliyetler de devam edecektir. Bu faaliyetlerde Ajans personelinin başta udemy portalı üzerinden olmak üzere eğitim alması ve konferanslara katılması teşvik edilecektir. Ajans uzmanları, çalışacağı konularda elde ettiği bilgi ve deneyimleri Ajans içerisinde yapılan koordinasyon toplantılarında tüm Ajans personeli ile paylaşacaktır.

SOP'lar dışında bölge için önem arz eden, önümüzdeki dönemlerde Ajansın hizmet verdiği illerde değişim sağlayabilecek potansiyeli olduğu değerlendirilen konular ve sektörlerde de yerel kalkınma fırsatları başlığı altında çalışmalar yürütülecektir. Bu çalışmaların önümüzdeki dönemlerde Ajans tarafından çalışılacak SOP konularına da çok önemli girdiler sağlayacağı düşünülmektedir.

Ajans 2021 yılında faaliyetlerinin bir kısmını salgından dolayı çevrim içi olarak gerçekleştirmiştir. COVID-19 salgınının devam etmesi durumunda çalışma programında yer alan faaliyetlerin çevrim içi olarak yürütülmesine yönelik çalışmalar 2022 yılında da değerlendirilecektir.

2022 Yılı Çalışma Programı kapsamında tüm faaliyetler, çalışılan SOP'ların ve yerel kalkınma fırsatlarının başarılı bir şekilde tamamlanabilmesini sağlayacak şekilde kurgulanmış olup Ajansın mevcut beşeri, teknik ve finansal kapasitesiyle bu çalışmaları başarılı bir şekilde uygulayabileceği değerlendirilmektedir.

6. Ekler

- EK A) Güdümlü Proje Bilgi Formu (6 Adet – 69 Sayfa)
- EK B) Proje Listesi (3 Sayfa)
- EK C) Yurtdışı Fuarlar ve Çalışma Ziyaretleri Tablosu (1 Sayfa)
- EK D) Düzenlenecek Etkinlikler Tablosu (9 Sayfa)
- EK E) Yapılacak Araştırmalar, Analizler, Stratejiler ve Raporlar Tablosu (2 Sayfa)
- EK F) Yapılacak Program Sonrası Değerlendirme ve/veya Etki Analizi Çalışmaları Tablosu (1 Sayfa)

Genel Sekreter tarafından 4 no.lu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 196-(1)/b maddesine uygun olarak hazırlanıp 23.09.2021 tarihli 2021-05 sayılı Yönetim Kurulu Toplantısı'nda alınan 2 no.lu karar ile kabul edilen Ajansımızın 2022 Yılı Çalışma Programı, Kalkınma Ajansları Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 21/1 maddesi gereğince T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının onayına sunulmuş olup Bakanlığın 20.01.2022 tarihli ve 3259476 sayılı yazısıyla onaylanmıştır.

24.01.2022 tarihli ve 2022-01 sayılı Yönetim Kurulu Toplantısı'nda alınan 1/a no.lu kararla onaylanan güdümlü proje bilgi formları ve ekleri, 02.02.2022 tarihli ve 3170 sayılı yazımızla Bakanlığa gönderilmiştir. 22.03.2022 tarihli ve 3484008 sayılı Bakanlık yazısıyla desteklenmesi uygun görülen "Frigya'nın Kalbi Ayazini" ve "Hamamboğazı Termal Çam Kokusu Bungalov Konaklama Tesisi" güdümlü projelerinin eklenmesi amacıyla aynı Yönetim Kurulu Toplantısı'nda alınan 1/b kararı doğrultusunda 2022 Yılı Çalışma Programı ve Bütçesi revize edilmiş olup Kalkınma Ajansları Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 24. maddesi gereğince Bakanlığın onayına sunulmuş, 17.04.2022 tarihli ve 3567465 sayılı yazıyla revizyon onaylanmıştır.

Çalışan ve Üreten Gençler Programı kapsamında Bakanlığın 06.05.2022 tarihli ve 3630138 sayılı yazısı ile 11.05.2022 tarihli ve 3641749 sayılı yazısıyla desteklenmesi uygun görülen projeler ile 01.06.2022 tarihli ve 2022-03 sayılı Yönetim Kurulu Toplantısı'nda alınan 3 no.lu kararla onaylanan TR33 Bölgesi E-Spor Güdümlü Projelerine kaynak tahsis edilmesi amacıyla 2022 Yılı Çalışma Programı ve Bütçesi revize edilmiş olup Kalkınma Ajansları Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 24. maddesi gereğince Bakanlığın onayına sunulmuş, 30.06.2022 tarihli ve 3799062 sayılı yazıyla revizyon onaylanmıştır.

24.01.2022 tarihli ve 2022-01 sayılı Yönetim Kurulu Toplantısı'nda alınan 1 no.lu kararla onaylanan güdümlü proje bilgi formları ve ekleri, 02.02.2022 tarihli ve 3170 sayılı yazımızla Bakanlığa gönderilmiştir. 22.03.2022 tarihli ve 3484008 sayılı Bakanlık yazısıyla desteklenmesi uygun görülen projeler Çalışma Programı ve Bütçe revizyonuna eklenerek 17.04.2022 tarihli yazıyla onaylanmıştır. Mezkur kararda belirtilen diğer güdümlü proje bilgi formları ve eklerini içerecek şekilde 2022 Yılı Çalışma Programı ve Bütçesi revize edilmiş olup Kalkınma Ajansları Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 24. maddesi gereğince Bakanlığın onayına sunulmuş, 25.07.2022 tarihli ve 3869327 sayılı yazıyla onaylanmıştır.

Bakanlığın 10.08.2022 tarihli ve 3915998 sayılı yazısıyla kalkınma ajanslarına tahsis edilecek ilave kaynağa ilişkin bilgilendirme yapılarak çalışma programlarının revize edilmesi gerektiği bildirilmiştir. 16.06.2022 tarihli ve 2022-04 sayılı Yönetim Kurulu Toplantısı'nda alınan 1 no.lu karara istinaden Ajansımıza tahsis edilecek ilave kaynağın Turizm ve Tarımsal Altyapı Mali Destek Programı (TUTAP) ve KOBİ'lerde İstihdamın ve Üretimin Artırılması Finansman Desteği Programı (2022 KOBİSTFİN) için kullanılması amacıyla 2022 Yılı Çalışma Programı ve Bütçesi revize edilmiş olup Kalkınma Ajansları Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 24. maddesi gereğince Bakanlığın onayına sunulmaktadır.

29.08.2022

Veli OĞUZ

Genel Sekreter

Yönetim Kurulu Üyesi

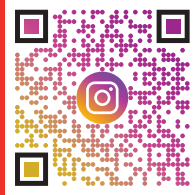
T.C. ZAFER KALKINMA AJANSI

Kütahya Merkez: Cumhuriyet Mahallesi Öncü Sokak No: 39
43020 Kütahya

Tel: (0274) 271 77 61-62

E-posta: info@zafer.gov.tr

Web: http://www.zafer.gov.tr

Afyonkarahisar

Adres: Dört Yol Mah., Turgut Özal Cad., No: 69,
ATSO Binası, Kat: 2, 03100, Merkez/Afyonkarahisar
Tel: (0272) 212 20

Manisa

Adres: Merkez Efendi Mah. Mimar Sinan Blv. No:127, TSO
Bülent Koşmaz Hizmet Binası Kat:1, 45020, Yunusemre/Manisa
Tel: (0236) 237 29 47

Uşak

Adres: Sarayaltı Mah., Kılcan Cad., No:1,
Uşak TSO Kat:1, Merkez/Uşak
Tel: (0276) 224 43 41